

1934
KALENDARZ
"ICKIER"

Rozkład sta

<i>Dobry plan połowa pracy</i>	Godz.	Poniedziałek	Wtorek	Środa
UWAGI:	5 r.			
	6			
	7			
	8			
	9			
	10			
	11			
	12 p.			
	13			
	14			
	15			
	16			
	17			
	18 w.			
	19			
	20			
	21			
	22			
	23			
	24 n.			
	1			

Cena egz. w opr. — 2 zł. 60 gr.

łych zajęć.

BIBLIOTEKA K.P.I. - 1766
Instytut Edukacji
Mistrzów PAN

Czwartek	Piątek	Sobota	Godz.	Niedziela
			5 r.	
			6	
			7	
			8	
			9	
			10	
			11	
			12 p.	
			13	
			14	
			15	
			16	
			17	
			18 w.	
			19	
			20	
			21	
			22	
			23	
			24 n.	
			1	

Spis rzeczy — na nast. str.

P. = Polska.

Spis rzeczy.

A. Akademia Literatury 102 in.	L. Laureaci P. . . 104	S. Skauting . . . 88
Alfabetologia poroz. 94 in.	„ Nobla 108 in.	Spostrzeżenia przyrodnicze . . 24
Archeologia P. 40 in.	Lekarska pom. 30 in.	Święta różnych wyznań . . . 13
Astronom. zjaw. 38	Lekkoatl. cenzura 17	Święta ruchome . 12
B. Barwy P. . . 11	„ rekordy 112	T. Taryfa pocztowa . . 20 in.
Bibliogr. prac Weysenhoffa . 127	Litery polskie . . 118	Taryfa telegraf. . 21
Budżety P. . . . 54	Ludność P. . . . 118	„ telefon. . . . 21
C. Cenzura fiz. . . 17	M. Mapa P. . . . 1	Temperamenty . 122
Cukru wywóz 120	„ Marszałek Piłsudski 10	Typy rasowe . . 122
Czas na świecie 26	Mąki przywóz . . 120	U. Ugrupowanie ludności P. 118
Czasopisma . . . 106	Medale P. 11	Ukształtowanie powierzchni P. 72
Ćwiczenia gimn. 28	Miar tablica . . . 128	Użycie liter . . . 118
D. Dialekty P. . . 46	Miasta w P. . . . 116	Używać kalendarza, jak 11
Dni, pamiętań 6	Miast odl. 70	W. Waluta P. . . 54
Drewna wywóz . 120	„ wzrost 44	Warszawa 64 in.
Dzieje dostępu do morza . 76 in.	Monety dawne 50 in.	Wartość potraw 34 in.
Dzień pocziwego życia 13	Morze P., dzieje 76	Weysenhoff. 98, 127
F. Flota handlowa P. . . . 127	Mościcki Prezydent 9	Węgla wywóz . . 120
G. Gazety, stat. 106	N. Nobla laureaci 108 in.	Wiadom. o mnie 16
Gdynia 78 in.	O. Odległości miast. 70, 80, 86	Wieczny kalendarz 126 in.
Genealogia jęz. polskiego . . . 46	Opłaty poczt 20 in.	Wydatki stałe 18 in.
Godło P. 11	Ordery P. 11	Wypadki najważn 22
Granice P. 114	P. Piłsudski 10	Wyrazy obce . . 46
Grosz 50	P. Poczta, opłaty 20 in.	Wywóz P. . . . 84, 120
H. Handel P. . . . 76	Pogoda 14 in.	Z. Zboża przywóz 120
Harcerstwo 88 in	Pokarmy 34 in.	Zdrowie 28
Historja dostępu do morza . 76 in.	Pol. Akad. Lit. . 102	Złoty 50
Hymn Narodowy 8	Pol. Tow. Kraj. założyć 62	Znaczki pocztowe wycofane . 21
J. Jęzka p. genealogja . . . 46	Pomoc lekarska 30 in.	Zniżki kolej. 58 in.
K. Kalendarz 4 in.	Porty P. 80	Związki prawne P. 86
Kal. skróc. 14 in.	Prawo harcerskie 92	
Kal. wieczny 126 in.	Prezydent Rzecz. 9	
Koleje nowe . . . 120	Przemysł P. . . . 82	
Kolejowe przep. 56	Przepisy kolej. 56	
Krzyże P. 11	Przyroda, spostrz. 24	
Książki, statyst. 108	Przywóz do P. 84, 120	
Książyc 6 in.	R. Rachunki 48, 74, 100, 124	
	Rasowe typy . . . 122	
	Rekordy lekkoatl 112	

Dane statystyczne zaczerpnięte przeważnie z wydawnictwa Głównego Urzędu Statystycznego Rzeczypospolitej Polskiej.

BARDZO CENNEM UZUPEŁNIENIEM TEGO KALENDARZA MOGĄ BYĆ KALENDARZE ISKIER Z R. 1932 i 1933 R.

W 16-y^m ROKU ODRODZONEGO PAŃSTWA

POLSKA DZIŚ — I DAWNIEJ.

Oto jak daleko sięgało niegdyś, w wiekach X — XVI, panowanie Polski na zachód i wschód — oto jakie granice miała Polska w 1772 roku w chwili utraty niepodległości — oto jaką jest dziś.

Sentencje do Kalendarza zostały wybrane z pism znakomitego pisarza,
JÓZEFA WEYSSENHOFFA (1860 — 1932).

<http://rcin.org.pl>

ADRES

JEST WŁAŚCICIELEM (WŁAŚCICIELKĄ) TEGO KALENDARZA

OD WYDAWCY.

„Oto Wasz nowy przyjaciel, towarzysz, doradca, może niekiedy nauczyciel. Ma Wam towarzyszyć przez cały rok w Waszych pracach i zabawach, chce być z Wami wszędzie i nieodstępnie, chce Wam pomagać i ułatwiać. Przyjmijcie go życzliwie, słuchajcie bez uprzedzenia — a gdy rok się kończyć będzie Waszej z nim zażyłości, pożegnacie go, pewnie, wdzięcznym sercem, weźmiecie jego następcę na towarzysza równie Wam oddanego, jak ten. Ale i on niech nie legnie w zapomnieniu: nieraz do niego zajrzyjcie, znajdziecie tam kronikę własnego życia. Z tej kroniki wyczytacie, jak się doskonalić, jak iść wciąż naprzód. Temu celowi chce służyć nasz KALENDARZ ISKIER“.

Z temi słowami szedł w świat pierwszy rocznik, powtarzały je na wstępie także roczniki następne, a doświadczenie wykazało, że były one słuszne. Kalendarz „Iskier“ stał się niezbędnym towarzyszem nie tylko młodzieży, ale i bardzo szerokich kół dorosłych osób. Zaglądają doń wszyscy, którzy odczuwają potrzebę opierania się na ścisłych danych. Liczby, zawarte w tym roczniku, są zaczerpnięte z najświeższych ogłoszonych danych.

Rocznik 1934, podobnie jak i rocznik 1933, jest mniejszy od poprzednich — pozwoliło to obniżyć znacznie jego cenę. A w myśl wyrażanych życzeń opuszczamy w nim wiadomości, które podawały roczniki poprzednie, w szczególności zaś roczniki 1932 i 1933, ich miejsce zajmują nowe, inne. Dawne roczniki nie tracą swej wartości, należy je więc zachowywać i do nich w razie potrzeby zaglądać.

Cały materiał rozłożony jest równolegle z notatnikiem. Układ ten zachęca do stopniowego studjowania Kalendarza, a to właśnie jest naszą intencją. Nulla dies sine linea.

Aby z Kalendarza „Iskier“ mieć prawdziwy pożytek, trzeba najpierw nauczyć się go używać. Ktoby sądził, że wystarczy włożyć do kieszeni Kalendarz „Iskier“, by korzystać z tych wszystkich pożytków, jakie przyniesić może, myliłby się gruntownie. Kalendarz gotów jest służyć, ale tylko tym, którzy włożą pracę w korzystanie z jego usług.

Każdy, kto posiada Kalendarz, niech go najpierw strona po stronie przejrzy, niech się zapozna dobrze ze skorowidzem, by wiedział, co i jak można odnaleźć w Kalendarzu. A później — niech przeczyta uwagi na str. 12-iej.

Cennem i prawie niezbędnym uzupełnieniem tego rocznika jest rocznik 1932, który nabyć można w Administracji (Warszawa, Filtrowa 75) po bardzo niższej cenie: 1 zł. 80 gr. z przesyłką.

Człowiek tyle jest wart, ile myśli
o pożytku ogółu.

(*Józef Weyssenhoff „Sprawa Dołęgi“*).

KALENDARZ „ISKIER“

NA ROK

1934

MAŁA ENCYKLOPEDIA I NOTATNIK

OPRACOWAŁ

WŁADYSŁAW KOPCZEWSKI

ROK X

NAKŁADEM „ISKIER“

TYGODNIKA DLA MŁODZIEŻY

WARSZAWA

1934

Wszelkie prawa przedruku i naśladownictwa zastrzeżone.

Druk St. Niemiry Syn i S-ka, Warszawa, Pl. Napoleona 4, tel. 676-40.
Pod zarządem Józefa Puchańskiego.

Styczeń		Luty		Marzec		1934		Kwiecień		Maj		Czerwiec	
1	P O.P.N. Rok	1	C Ignacy	1	C Albin	1	N Wielkanoc	1	N Wielkanoc	1	W Filip, Jakób	1	P Jakób
2	W Makary	2	P Ocz.NMP.	2	P Helena	2	P sFranciszek	2	P sFranciszek	2	S Zygmunt	2	S Marceлин
3	S Genowefa	3	S Błażej	3	S Kunegunda	3	W Ryszard	3	W Ryszard	3	C Król.Kor.P.	3	N N. Serce J.
4	C Tytus	4	N Andrzej	4	N Kazimierz	4	N Kazimierz	4	S Izydor	4	P Florjan	4	P Franciszek
5	P Telesfor	5	P Agata	5	P Euzebjusz	5	P Euzebjusz	5	C Wincenty	5	S Pius	5	W Bonifacy
6	S O.P. T.Kr.	6	W Dorota	6	W Wiktor	6	W Wiktor	6	P Celestyn	6	N Jan w oleju	6	S Norbert
7	N Lucjusz	7	S Romuald	7	S Tomasz z A.	7	S Tomasz z A.	7	S Epifanjust	7	P Domicela	7	C Robert
8	P Seweryn	8	C Jan z M.	8	C Jan z M.	8	C Wincenty K	8	N Djonizy	8	W Stanisław	8	P Maksym
9	W Marcjanna	9	P Apolonja	9	P Apolonja	9	P Franciszka	9	P Zw. NMP.	9	S Grzegorz	9	S Felicjan
10	S Wilhelm	10	S Scholast.	10	S Scholast.	10	S 40 męcz.	10	W Ezechiel	10	C Wnieb. P.	10	N Małgorzata
11	C Honorata	11	N Dezydery	11	N Dezydery	11	N Konstantyn	11	S Leon W.	11	P Mamert	11	P Barnaba
12	P Ernest	12	P Eulalja	12	P Grzegorz	12	P Grzegorz	12	C Juljusz	12	S Pankracy	12	W Onufry
13	S Weronika	13	W Jan, Dobr.	13	W Krystyna	13	W Krystyna	13	P Hermeneg.	13	N Serwacy	13	S AntoniPao.
14	N Hilary	14	S Poplelec	14	S Matylida	14	S Matylida	14	S Walerjan	14	P Bonifacy	14	C Bazyli
15	P Paweł Pust	15	C Faustyn	15	C Klemens	15	C Klemens	15	N Anastazy	15	W Zofja, Jan	15	P Wit. i Mod.
16	W MarcWłodz	16	P Juljanna	16	P Abraham	16	P Abraham	16	P Benedykt	16	S Jan Nepom	16	S Benon
17	S Antoni	17	S Patrycjusz	17	S Józef z Ar.	17	S Józef z Ar.	17	W Anicet	17	C Paschalis	17	N Inocenty
18	C Kat sPiotra	18	N Symeon	18	N Gabryel	18	N Gabryel	18	S Bogumił	18	P Feliks	18	P Marek
19	P Henryk	19	P Konrad	19	P Józef Obl.	19	P Józef Obl.	19	C Tymon	19	S Piotr Cel.	19	W Gerwazy Pr
20	S Fabjan i S.	20	W Leon	20	W Eufemja	20	W Eufemja	20	P Teodor	20	N Z. Duchą S.	20	S Juljanna
21	N Agnieszka	21	S Eleonora	21	S Benedykt	21	S Benedykt	21	S Anzelm	21	P s. Wiktor	21	C Alojzy G.
22	P Wincenty	22	C Małgorz.	22	C Katarzyna	22	C Katarzyna	22	N Soter, Kaj.	22	W Julja, Hel.	22	P Paulin
23	W Zaśl. NMP.	23	P Piotr Damj	23	P Feliks	23	P Feliks	23	P Jerzy, Wojc.	23	S Dezydery	23	S Zenon
24	S Tymoteusz	24	S Maciej	24	S Marek i T.	24	S Marek i T.	24	W Fidelis	24	C Joanna	24	N Nar s. Jana
25	C N. śwPawła	25	N Zygfryd	25	N Ireneusz	25	N Ireneusz	25	S Marek E.	25	P Grzegorz	25	P Prosper
26	P Polikarp	26	P Wiktor	26	P Tekla	26	P Tekla	26	C Klet, Marc.	26	S Filip	26	W Jan i Paweł
27	S Jan Złot.	27	W Aleksand.	27	W Jan Damasc	27	W Jan Damasc	27	P Teofil, Zyta	27	N Jan	27	S Władysław
28	N Walery	28	S Roman	28	S JanKapistr.	28	S JanKapistr.	28	S Paweł odK.	28	P Augustyn	28	C Leon, irena
29	P Franc. Sal			29	C Eustazy	29	C Eustazy	29	N Piotr Rob.	29	W Teodozja	29	P Piotr, Pawe.
30	W Martyna			30	P Aniela	30	P Aniela	30	P Katarzyna	30	S Feliks	30	S Emilia
31	S Piotr Nol.			31	S Balbina	31	S Balbina			31	C Boże Ciało		

Lipiec	Sierpień	Wrzesień	1934	Październik	Listopad	Grudzień
1 N NKP. J. Ch.	1 Ś Piotr	1 S Idzi		1 P Remigjusz	1 C <i>Wszyst. Św.</i>	1 S Natalja
2 P Naw. NMP.	2 C NMP. An.	2 N Stefan		2 W Anioł Str.	2 P Dz. Zad.	2 N Hipolit
3 W Leon	3 P Rel. ś. Szcz	3 P Bronisława		3 Ś Teresa DzJ.	3 S Hubert	3 P Franc. Ka.
4 Ś Teodor	4 S Dominik	4 W Rozalja		4 C Franciszek	4 N Karol Bor.	4 W Barbara
5 C Antoni Z.	5 N NPM. Śn.	5 Ś Wawrzyn.		5 P Placyd	5 P Zacharjusz	5 Ś Anastazja
6 P Łucja	6 P Przem. P.	6 C Zacharjusz		6 S Bruno	6 W Feliks	6 C Mikołaj
7 S Cyryli Met.	7 W Kajetan	7 P Regina		7 N NMP. Róż.	7 S Nikander	7 P Ambroży
8 N Elżbieta	8 S Cyrjak	8 S <i>Nar. NMP.</i>		8 P Brygida	8 C Gotfryd	8 S <i>N.P.NMP.</i>
9 P Weronika	9 C Roman	9 N Piotr Klaw.		9 W Dionizy	9 P Teodor	9 N Leokadja
10 W 7 braci m.	10 P Bohdan	10 P Mikołaj		10 Ś Franciszek	10 S Andrzej	10 P NMP. Lor.
11 Ś Pelagja	11 S Zuzanna	11 W Prot. Jacek		11 C Emiljan	11 N Marcin, ŚN.	11 W Damazy
12 C Jan Gwałb.	12 N Klara	12 Ś Gwidon		12 P Maksymil.	12 P 3 Br. Męcz.	12 S Aleksander
13 P Małgorzata	13 P Hipolit	13 C Eugenja		13 S Edward	13 W Stanisł. K.	13 C Łucja
14 S Bonawent.	14 W Euzebjusz	14 P P. Krzyża ś.		14 N Kalikst	14 S Józefat	14 P Dioskor
15 N Henryk	15 Ś <i>Wn. NMP.</i>	15 S NMP. Bol.		15 P Jadwiga	15 C Leopold	15 S Walerjan
16 P NMP. Szk.	16 C Joachim.	16 N Euzebjja		16 W Teresa	16 P Edmund	16 N Euzebjusz
17 W Aleksy	17 P Jacek, Julia	17 P Blizn ś. Fr.		17 Ś Małgorzata	17 S Grzegorz	17 P Łazarz
18 S Szymon	18 S Helena	18 W Józef, Irena		18 C Łukasz	18 N Aniela	18 W Gracjan
19 C Winc. à P.	19 N Marjan	19 Ś January		19 P Piotr z Alk.	19 P Elżbieta	19 Ś Urban
20 P Czesław	20 P Bernard	20 C Eustachy		20 S Jan Kanty	20 W Feliks	20 C Teofil
21 S Wiktor	21 W Joanna Fr.	21 P Mateusz		21 N Celina Ursz.	21 Ś Ofiar. NMP	21 P Tomasz
22 N Marja Mag.	22 Ś Tymoteusz	22 S Tomasz		22 P Kordula	22 C Cecylja	22 S Zenon
23 P Apolinary	23 C Filip	23 N Tekla		23 W Seweryn	23 P Klemens	23 N Wiktorja
24 W Kunegunda	24 P Bartłomiej	24 P NMPo. w. n.		24 Ś Rafał	24 S Jan o. d. Krz.	24 P Ad. i. E. Włg.
25 Ś Jakób	25 S Ludwik	25 W Ładysław		25 C Kryspin	25 N Katarzyna	25 W <i>Nar. Chr.</i>
26 C Anna	26 N NMP Jasna	26 S Justyna		26 P Ewaryst	26 P Leonard	26 Ś Szczepan
27 P Natalja	27 P M. B. Poc.	27 C Kozma i D.		27 S Sabina	27 W Walerjan	27 C Jan Ap.
28 S Wiktor	28 W Augustyn	28 P Wacław		28 N Szym., Tad.	28 S Zdzisław	28 P Młodzi
29 N Marta	29 Ś Śc. św J. Ch.	29 S Michał A.		29 P Chr. Król	29 C Filemon	29 S Tom.
30 P Julitta i Don.	30 C M. B. Częst.	30 N Hieronim		30 W Altons	30 P Andrzej Ap.	30 N Eugen.
31 W Ignacy	31 P Rajmund			31 S Onofjusz		31 P Sylw.

<http://rodzina.org.pl>

Kolory: czarny czerw. ziel. fiol. nieb.

Znaki: X O + □

N — oznacza niedzielę. * — oznacza święto.

	I	II	III	IV	V	VI
1	*			N		
2		*		*		
3					*	N
4		N	N			
5						
6	*				N	
7	N					
8				N		
9						
10					*	N
11		N	N			
12						
13					N	
14	N					
15				N		
16						
17						N
18		N	N			
19						
20					N	
21	N				*	
22				N		
23						
24						N
25		N	N			
26						
27					N	
28	N					
29				N		*
30		V V V				
31		V V V		V V	*	V V
Księżyc	22: 12.15 30: 17.31 8: 22.36 15: 14.36	21: 7.05 7: 10.22 14: 1.43	23: 2.44 1: 31 29: 13.45 8: 19.06 15: 13.08	21: 22.50 28: 22.41 7: 1.48 14: 0.57	21: 16.20 28: 22.41 6: 7.41 13: 13.30	20: 7.37 27: 6.08 4: 13.53 12: 3.12

Zanotuj sobie w odpowiednich kratkach dni, o których trzeba pamiętać. Będą to dni uroczystości rodzinnych szkolnych, terminy wykonania prac i. p. Użyj do tego kolorowych ołówków lub atramentów oraz różnych znaków: np. uroczystości — czarny, terminy prac — czerwony i t. d.

	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	N				*	
2			N			N
3						
4					N	
5		N				
6						
7						
8	N			N		*
9			N			N
10						
11					N	
12		N				
13						
14					N	
15	N	*				
16			N			N
17						
18					N	
19		N				
20						
21				N		
22	N					
23			N			N
24						
25					N	*
26		N				*
27						
28				N		
29	N					
30			N			
31			V V		V V	N
Księżyc	19: 19.53 26: 13.09 3: 21.28 11: 18.06	18: 5.33 24: 20.57 2: 31 10: 9.46	16: 13.26 23: 5.19 30: 13.29 9: 1.20	15: 20.29 22: 16.01 30: 9.22 8: 16.05	14: 3.39 21: 5.26 29: 6.39 7: 5.44	13: 11.52 20: 21.53 29: 3.08 6: 18.25

Uroczyste. m.m. $\text{♩} = 120$.Słowa Józefa Wybickiego (z r. 1797)
Autor melodji nieznaney.

1. Jezu, cze Pol. ska nie zgi. nę. ła, Kie. dy. my ży. je. my,
2. Przejdziem Wi. stę, przejdziem War. tę, Będziem Po. ła. ka. mi.
3. Jak Czarniec. ki do Po. zna. nia Po. swedzkim za. bo. rze,
4. Już tam oj. ciec do swęj Ba. si Mó. wi. za. pła. ka. ny!

Co nam ob. ea prze. moc wzię. ła, Sza. bią od. bie. rze. my.
Dał nam przykła. d Bo. na. par. te, Jak zwy. ciał. ść ma. my.
Dla oj. cry. zny ra. to. wa. nia Wró. ciał. się przez mo. rze,
Słu. chaj je. no, po. no. na. si Bi. ją. wia. ra. ba. ny!

1-4. Marsz, marsz Da. bro. wski, Z zie. mi wło. skiej do Pol. ski!

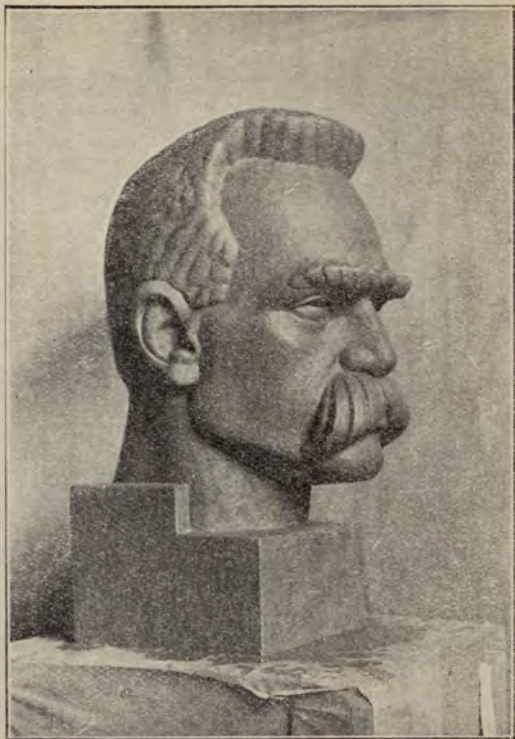
Zatwo. lm prze. wo. dem Złączym się z na. ro. dem. ro. dem.

PAN PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Prof. IGNACY MOŚCICKI

*(ur. 1-XII 1857 r., wybrany przez Zgromadzenie Narodowe 1-VI 1926 r.,
ponownie maja 1933 r.).*

PIERWSZY MARSZAŁEK POLSKI, JÓZEF PIŁSUDSKI
(ur. 5-XII 1867 r., w latach 1919 — 1922 Naczelnik Państwa, od r. 1926
Minister Wojny, chwilowo także Premier).
Rzeźba Alfonsa Karnego.

Od 28 marca 1928 r. na mocy Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 13 grudnia 1927 r. (Dziennik Ustaw Rzplitej z dnia 28: XII. 1927 Nr. 115) **godłem państwa** jest „herb państwowy to jest wizerunek orła białego z głową, zwróconą w prawo, dla patrzącego w lewo, ze skrzydłami rozwiniętymi, z koroną i dziobem oraz szponami złotymi na prostokątnej tarczy w polu czerwonym. Barwa czerwona tarczy odpowiada barwie cynobru”.

Barwy narodowe polskie są: dwa pasy równoległe podłużne, z których górny biały, dolny czerwony (cynober). *Flaga narodowa* ma stosunek długości do szerokości 8 : 5. *Flaga Prezydenta*: czerwona ze srebrnym orłem pośrodku (5 : 6). *Flaga handlowa* oraz przedstawicieli *dyplomatycznych i konsularnych* — jak narodowa, ale na środku białego pola czerwona tarcza ze srebrnym orłem. *Flaga wojenna* jak handlowa, ale długość do szerokości 10 $\frac{1}{2}$: 5 i wycięta w ząb.

Ordery, krzyże, medale.

Order Orła Białego — ustanowiony 1.9.1705 przez króla Augusta II, odnowiony 3.2.1921 — jest najwyższą odznaką w celu nagradzania znamienitych zasług zarówno cywilnych, jak wojskowych, położonych w czasie pokoju lub wojny dla chwały i pożytku Rzeczypospolitej. Wielki Mistrz: Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki, Kanclerz: J. Em. Ksiądz Kardynał Aleksander Kakowski.

Order Odrodzenia Polski (Polonia Restituta): — ustanowiony 4.2.1921 w celu nagradzania zasług, położonych w służbie dla Państwa i społeczeństwa. Ma 5 klas. Wielki Mistrz: Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki. Kanclerz: prof Jan Kochanowski.

Order Virtuti Militari — ustanowiony przez króla Stanisława Augusta w 1792 r. odnowiony 1.8.1919 w celu nagrodzenia za czyny wybitne męstwa i odwagi, dokonane w boju, połączone z poświęceniem się dla dobra Ojczyzny. Ma 5 klas.

Krzyż Walecznych — ustanowiony 11.8.1920 celem nagradzania czynów męstwa i odwagi, wykazanych w boju. Może być nadany 4 razy.

Krzyż Zasługi — ustanowiony w 1923 celem nagradzania za wybitne zasługi na różnych polach działalności obywatelskiej. Ma 3 klasy.

Polska Swemu Obrońcy — ustanowiony w 1928 r. celem przekazania pamięci potomnych wysiłku Narodu o ustalenie niepodległości i zabezpieczenie granic w wojnie 1918 — 1921.

Medal Dziesięciolecia Odzyskania Niepodległości - ustanowiony 27.9.1928 celem nagrodzenia tych, którzy conajmniej 5 lat w okresie 1918—1928 pełnili nienagannie służbę wojskową lub cywilną w urzędach.

Krzyż Zasługi Za Dzielność — ustanowiony 7.3.1928 dla wyróżnienia szczególnie zasłużonych funkcjonariuszy Policji Państwowej, Korpusu Ochrony Pogranicza i Straży Celnej. Może być nadany 3 razy.

Medal Za Ratowanie Ginących — ustanowiony 22.3.1928 celem nagradzania zasług, położonych przy ratowaniu tonących oraz ofiar katastrof żywiołowych. Może być nadany wiele razy.

Krzyż i Medal Niepodległości — ustanowione 20.10.1930 celem odznaczenia osób, które zasłużyły się czynnie dla niepodległości Ojczyzny w okresie przed wojną światową lub podczas jej trwania oraz w okresie walk orężnych polskich 1918—1921 z wyjątkiem wojny polsko-rosyjskiej.

12 Jak używać Kalendarza Iskier?

Kalendarz „Iskier“ chce ułatwić organizację pracy codziennej. W tym celu zawiera szereg rad i wskazówek, podaje szereg wzorów i tablic, których zaprowadzenie lub prowadzenie wiele czynności uprości i ułatwi. Ale Kalendarz niezawsze daje nam dość miejsca, by w nim można było na gotowych tablicach lub kartkach prowadzić potrzebne zapiski. Nie daje zaś dlatego, że niekażdemu wszystko jest potrzebne. A gdyby każdy miał w Kalendarzu znaleźć na wszystko miejsce, to musiałby chyba nosić go nie w kieszeni, lecz w tecie!

Niechże więc każdy, kto zaufa innym radom Kalendarza, zaufa i tej, że musi sobie sam przygotować różne zeszytiki i tabliczki do niektórych notatek. A każdy przedewszystkiem mieć powinien prócz Kalendarza bloczek z czystymi kartkami do zapisywania różnych uwag i wiadomości, chwilowo potrzebnych. Czyste kartki na końcu Kalendarza niech służą do zapisywania wiadomości stale potrzebnych, np. adresów.

Rubryki na każdy dzień w Kalendarzu mają służyć do zapisywania różnych wiadomości terminowych, zarówno na przyszłość, by terminu dopilnować, jak i z przeszłości, by być czemś w rodzaju krótkiego pamiętnika-dziennika.

Wydatki (w dwu pionowych rubrykach—na złote i grosze) należy notować krótko, wystarczy czasem litera (T—tramwaj, Z—zeszyt i t. p.), w końcu zaś miesiąca należy poświęcić 10 minut czasu na zebranie według pewnych grup i zapisanie do zestawień kwartalnych.

Święta ruchome w latach 1934 — 1943.

Rok	Popielec	Wielka- noc	Wniebo- wstąp. Pańskie	Zesłanie Ducha św.	Boże Ciało	1-sza Niedziela Adwentu
1934	14 lutego	1 kwietn.	10 maja	20 maja	31 maja	2 grudnia
1935	6 marca	21 kwietn.	30 maja	9 czerw.	20 czerw.	1 grudnia
1936	26 lutego	12 kwietn.	21 maja	31 maja	11 czerw.	29 listop.
1937	10 lutego	28 marca	6 maja	16 maja	27 maja	28 listop.
1938	2 marca	17 kwietn.	26 maja	5 czerw.	16 czerw.	27 listop.
1939	22 lutego	9 kwietn.	18 maja	28 maja	8 czerw.	3 grudnia
1940	7 lutego	24 marca	2 maja	12 maja	23 maja	1 grudnia
1941	25 lutego	13 kwietn.	22 maja	1 czerw.	12 czerw.	30 listop.
1942	18 lutego	5 kwietn.	14 maja	24 maja	4 czerw.	29 listop.
1943	10 marca	25 kwietn.	3 czerw.	13 czerw.	24 czerw.	28 listop.

Święta katolickie urzędowe.

Wszystkie niedziele. *Wniebowstąpienie (ruch.)* *Wniebowzięcie* 15 sierpn.
Nowy Rok 1 stycznia. *Zielone Świątki (ruch.)* *WW, Świętych* 1 listo-
Trzech Króli 6 stycznia. *2-gi dzień Zielonych* pada.
Matki Boskiej Grom- *Świąt* *Niepokalane Poczęcie*
nicznej 2 lutego. *Boże Ciało (ruchome).* 8 grudnia.
Poniedziałek Wielka- *Św. Piotra i Pawła* *Boże Narodzenie* 25 grud.
nocny 29 czerwca. *Św. Szczepana* 26 grud.
 Święta państwowe: *Rocznica Konstytucji* 1791 r. 3 maja, *rocznica*
odzyskania niepodległości 11 listopada.

Bądź zawsze pogodny, uśmiechnięty, pełen radości życia. Życie jest piękne mimo wszystko!

1. Wstawaj punktualnie w zimie o godz. 7-ej, w lecie o godz. 6-ej.
2. Poświęć kilka minut gimnastyce przy otwartym oknie. Obmyj całe ciało chłodną wodą i wytrzyj szorstkim ręcznikiem,

3. Zawsze osobiście sprzątnij swoją szafę, stół, łóżko, pokój. Kto pragnie ładu wewnętrznego, niech się stara o ład zewnętrzny.

4. Nie zapominaj ani w domu, ani w szkole, ani przy pracy, ani przy zabawie, ani wśród obcych, ani wśród przyjaciół, że każdy człowiek ma służyć wszystkim, a nie samemu tylko sobie.

5. Każdego dnia spełnij choć jeden dobry uczynek, a o każdej porze pamiętaj Boga czcić i wielbić! Dzień zaczynaj i kończ modlitwą.

6. Natychmiast wykonaj każdą obowiązującą pracę (a w szczególności terminową, np. pracę szkolną). Odłożona praca mąci wesołość przy rozrywce i spokój przy odpoczynku.

7. Na każdym miejscu, gdziekolwiek się znajdziesz, miej oczy szeroko otwarte. Kto umie być spostrzegawczym, łatwo idzie przez życie.

8. Codziennie na zakończenie swych prac poczytaj, choć przez 20 minut, dobrą książkę. To — najlepszy przyjaciół.

9. Przed spaniem znowu kilka minut przeznacz na gimnastykę, potem umyj się dokładnie, nie zapomnij o zębach.

10. O właściwej porze bądź już w łóżku. A jeśli możesz, śpij przy otwartym oknie. Dobranoc.

Święta wyznania grecko-katolickiego.

(Według nowego stylu)

Styczeń: 7, 8, 9 Boże Narodzenie, 14 Nowy Rok, 19 Jordan. *Luty:* 15 Ofiarowanie Chr. Pana. *Kwiecień:* 7 Zwiastowanie M. B., 8, 9, 10 Święta Wielkanocne. *Maj:* 17 Wniebowstąpienie Chr. Pana, 27, 28 Zielone Świątki. *Lipiec:* 12 Ś.Ś. Piotra i Pawła Ap. *Sierpień:* 19 Przemienienie Pańskie, 28 Wniebowzięcie M. B. *Wrzesień:* 21 Narodzenie M. B., 27 Podwyższenie św. Krzyża, *Grudzień:* 7 Oczyszczenie M. B., 19 św. Mikołaja, 22 Niepok. Pocz. M. B.

Święta wyznania prawosławnego.

(Według nowego stylu)

Styczeń: 1 Nowy Rok, 6 Trzech Króli (Jordan). *Luty:* 2 Sretnie. *Marzec:* 25 Zwiastowanie N. M. P. *Kwiecień:* 8, 9 i 10 Święta Wielkanocne. *Maj:* 17 Wniebowstąpienie, 27 Św. Trójcy, 28 Św. Ducha. *Czerwiec:* 29 Ś. Ś. Piotra i Pawła Ap. *Sierpień:* 6 Przemienienie Pańskie, 15 Uspienije. *Wrzesień:* 8 Narodzenie N. M. P., 14 Podniesienie św. Krzyża. *Listopad:* 21 Poświęcenie N. M. P. *Grudzień:* 6 św. Mikołaja,

Święta wyznania mojżeszowego.

Luty: 28 Post Estery. *Marzec:* 1 Purim, 2 Schunschan-Purim, 31 Pesach (św. wielk.). *Kwiecień:* 1 Pesach (św. wielk.), 6, 7 Pesach (ostat. św. wielk.). *Maj:* 3 Lag-Beomer, 20, 21 Szewuos (Zielone święta). *Lipiec:* 1 Post, 22 Post. *Wrzesień:* 10, 11 Nowy Rok 5635, 13 Post Gedalji, 19 Jom Kipur (post). *Październik:* 1, 2 Święta Szalasów, 7 Święto Palmowe, 8, 9 koniec świąt Szalasów. *Grudzień:* 28 Post.

14 Pogoda w 1934 r. Według 100-letniego Kalendarza.

Styczeń: 1—3 zimno i pochmurno, 4—6 deszcz, 7—10 ostre zimno, 11—15 dżdżysto, druga połowa miesiąca na zmianę śnieg, mgła i wiatr.

Luty: 1—7 pogoda przykra i deszcz, 8—12 deszcz ze śniegiem, 13—16 dni słoneczne, 18—22 śniegi i zimne wiatry, od 23 do końca ponuro i zimno.

Marzec: 1—17 ostry wiatr i mróz, 19—23 śnieg, potem deszcz, od 24 do końca miesiąca zmiennie.

Kwiecień: 1—5 wiatr ze śniegiem, 6—15 pogodnie i ciepło, w drugiej połowie miesiąca zmiennie i chłodno.

Maj: 1—7 ciepło i słonecznie, 7—17 deszcz i burze, 18—22 pogodnie i wietrzno, od 23 do końca pochmurno, w końcu pogodnie.

Czerwiec: w pierwszej połowie miesiąca przeważnie pięknie i ciepło, 21—25 burze, do końca miesiąca pogoda przykra, dokuczliwa i wilgotna.

Skrócony kalendarzyk na rok 1934.

P	W	Ś	C	P	S	N	P	W	Ś	C	P	S	N	P	W	Ś	C	P	S	N	
Styczeń							L u t y							Marzec							
1	2	3	4	5	6	7	5	6	7	8	9	10	11	5	6	7	8	9	10	11	
8	9	10	11	12	13	14	12	13	14	15	16	17	18	12	13	14	15	16	17	18	
15	16	17	18	19	20	21	19	20	21	22	23	24	25	19	20	21	22	23	24	25	
22	23	24	25	26	27	28	26	27	28	26	27	28	29	30	31	26	27	28	29	30	31
29	30	31																			
Kwiecień							M a j							Czerwiec							
						1	1	2	3	4	5	6	4	5	6	7	8	9	10		
2	3	4	5	6	7	8	7	8	9	10	11	12	13	11	12	13	14	15	16	17	
9	10	11	12	13	14	15	14	15	16	17	18	19	20	18	19	20	21	22	23	24	
16	17	18	19	20	21	22	21	22	23	24	25	26	27	25	26	27	28	29	30		
23	24	25	26	27	28	29	28	29	30	31											
30																					
Lipiec							Sierpień							Wrzesień							
						1		1	2	3	4	5						1	2		
2	3	4	5	6	7	8	6	7	8	9	10	11	12	3	4	5	6	7	8	9	
9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19	10	11	12	13	14	15	16	
16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26	17	18	19	20	21	22	23	
23	24	25	26	27	28	29	27	28	29	30	31	24	25	26	27	28	29	30			
30	31																				
Październik							Listopad							Grudzień							
1	2	3	4	5	6	7			1	2	3	4					1	2			
8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11	3	4	5	6	7	8	9	
15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18	10	11	12	13	14	15	16	
22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25	17	18	19	20	21	22	23	
29	30	31					26	27	28	29	30	24	25	26	27	28	29	30			
													31								

Pierwsza Kasa oszczędności na świecie była założona w 1765 r. w Brunświku, druga w 1788 w Hamburgu. Pierwsza w POLSCE w 1843 w Warszawie przy Dyrekcji Ubezpieczeń, druga w 1844 w Krakowie.

Lipiec: 1—5 ponuro i zimno, 6—10 pogodnie i ciepło, 11—15 deszcz, 17—20 po kilku dniach pogodnych znowu deszcz, 30—31 pogodnie.

Sierpień: 1—9 obfity deszcz, 10—15 po krótkim wypogodzeniu się znowu deszcz, 16—25 ciepło i sucho, w końcu miesiąca ponuro i deszczowo.

Wrzesień: 1—12 piękna jesienna pogoda; 13—25 pochmurno, zimno i wilgotno, 25—30 słonecznie i ciepło.

Październik: 1—3 pięknie, od 5 do końca miesiąca zimno, pochmurno, deszcz, który w ostatnich dniach przechodzi w śnieg.

Listopad: 1—5 ponuro i słotno, 6—7 pogodnie, 9—18 deszcz ze śniegiem; po 19 ostry mróz i śnieżycy.

Grudzień: 1—15 wielkie mrozy, od czasu do czasu śnieg; 16—23 śnieg i zimno; po 24 pogoda łagodna, deszcz.

Skrócony kalendarzyk na rok 1935.

P	W	Ś	C	P	S	N	P	W	Ś	C	P	S	N	P	W	Ś	C	P	S	N	
Styczeń							L u t y							Marzec							
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13	4	5	6	7	8	9	10	4	5	6	7	8	9	10	
14	15	16	17	18	19	20	11	12	13	14	15	16	17	11	12	13	14	15	16	11	
21	22	23	24	25	26	27	18	19	20	21	22	23	24	18	19	20	21	22	23	24	
28	29	30	31				25	26	27	28				25	26	27	28	29	30	31	
Kwiecień							M a j							Czerwiec							
1	2	3	4	5	6	7		1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	6		
8	9	10	11	12	13	14	6	7	8	9	10	11	12	3	4	5	6	7	8	9	
15	16	17	18	19	20	21	13	14	15	16	17	18	19	10	11	12	13	14	15	16	
22	23	24	25	26	27	28	20	21	22	23	24	25	26	17	18	19	20	21	22	23	
29	30						27	28	29	30	31			24	25	26	27	28	29	30	
Lipiec							Sierpień							Wrzesień							
1	2	3	4	5	6	7		1	2	3	4		1	2	3	4	5	6	7	8	
8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11	2	3	4	5	6	7	8	
15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18	9	10	11	12	13	14	15	
22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25	16	17	18	19	20	21	22	
29	30	31					26	27	28	29	30	31		23	24	25	26	27	28	29	
Październik							Listopad							Grudzień							
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4		1	2	3	4	5	6	7	8	
7	8	9	10	11	12	13	4	5	6	7	8	9	10	2	3	4	5	6	7	8	
14	15	16	17	18	19	20	11	12	13	14	15	16	17	9	10	11	12	13	14	15	
21	22	23	24	25	26	27	18	19	20	21	22	23	24	16	17	18	19	20	21	22	
28	29	25	31				25	26	27	28	29	30		23	24	25	26	27	28	29	
														30	31						

NA JEDEN DOM przypada mieszkańców: w Londynie 7,8, w Brukseli 8,9, w Nowym Jorku 20,4, w Paryżu 30,8, w Wiedniu 50,8 w Krakowie 36,1, we Lwowie 38,5, w Poznaniu 51,8 w Berlinie 75,9, w Warszawie 86.

Wiadomości o mnie.

Imię i nazwisko:

klasa: szkoła:

(biuro:)

adres mój: Nr. tel.:

(„ szkoły: Nr. tel.:)

(„ rodziców:)

(„ biura: Nr. tel.:

data urodzenia:

miejsce urodzenia:

Nr. dowodu osobistego, (legitymacji):

„ karty jazdy:

„ zegarka:

„ książki oszczędności:

„ czapki: Nr. kołnierzyka: Nr. koszuli

„ rękawiczek: Nr. obuwia:

„ roweru:

„

„

„

„

„

D a t a	Wzrost	Waga	Siła			U w a g i
	1932					
	1933					
I	1934					
IV	.					
VII	.					
X	.					

„Cenzura“ fizyczna.

17

Wpisz do poniższej tabeli *minima* sprawności fizycznych, które wypadają na twój wiek (znajdziesz je w Regulaminie Państwowej Odznaki Sportowej, z którego wyciąg wraz z *minimami* podał KALENDARZ ISKIER 1932 r., str. 142 — 146) i porównywal z nimi systematycznie własne rezultaty.

Rodzaj sprawności	Minima P O S	Styczeń 1934	Kwie- cień 1934	Lipiec 1934	Paźdz. 1934
Skok w dal z rozb. cm.					
„ wżwyż „ „					
Bieg m . . .					
„ „ . . .					
„ „ . . .					
Pływanie m .					
„ „ . . .					
Jazda na łyżwach m					
Rzut dyskiem kg					
„ oszczepem „					
„ granatem „					
Pchnięcie kulą kg					
Rzut piłką palant.					
„ „ dętą Nr. 4.					
Marsz km . . .					
„ km z obc. kg					
Bieg km . . .					
„ narciarski km					
„ łyżwiarski m					
Jazda na rowerze 20 km					
Strzelanie z łuku 25 m.					
„ z broni mał. 25 m					
„ „ „ „ 50 „					
„ „ „ „ wojsk. 100 „					
„ „ „ „ 200 „					

Jakby to miło było, gdyby nikt nie
zalegał z wpłacaniem należności
swoich w terminie!

Tabela stałych

	Rodzaj wydatku	Styczeń	Luty	Marzec	Kwie- cień	Maj
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						

wydatków.

Zapisz tu swoje stałe regularne wydatki
(np. prenumeratę, składki i t. p.) i pilnuj,
by je w terminie regulować.

Czer- wiec	Lipiec	Sierpień	Wrze- sień	Paź- dziernik	Listo- pad	Gru- dzień	
							1
							2
							3
							4
							5
							6
							7
							8
							9
							10
							11
							12
							13
							14
							15
							16
							17
							18
							19
							20
							21
							22
							23
							24
							25

Rodzaj przesyłki	Obrót wewnętrzny i z W. M. Gdańskiem	Obrót zagraniczny	
LISTY	do wagi 20 g 30	do wagi 20 g 60	
a) zamiejscowe:	ponad 20 do 250 g 60	za każde dalsze 20 g 30	
	" 250 " 500 " 80	do Austrii, Czechosł., Rumunii i Węgier do 20g 50	
b) miejscowe:	do wagi 20 g 15	za każde dalsze 20 g 30	
	ponad 20 do 250 g 30		
KARTKI POCZT.	pojedyncze 20	pojedyncze 35	
a) zamiejscowe:	z opłac. odpowiedzią 40	do Austrii, Czechosłowacji, Rumunii i Węgier po 30	
b) miejscowe:	pojedyncze 10		
	z opłac. odpowiedzią 20		
DRUKI	do wagi 25 g 5	za każde 50 g 10	
	ponad 25 do 50 g 10		
	" 50 " 100 " 15		
	" 100 " 250 " 25		
	" 250 " 500 " 50		
	" 500 " 1000 " 60		
PRZESYŁKI MIESZANE Pap. handl.:	do wagi 100 g 15	za pierwsze 50 g 20	
	ponad 100 do 250 g 25	za każde dalsze 20 g 10	
	" 250 " 500 " 50		
	" 500 " 1000 " 60		
DODATKOWE OPŁATY	dopłata za polecenie za posp. doręczenie 50	dopłata za polecenie za posp. doręczenie 60	
	za zwrotne poświadczenie odbioru 80	za zwrotne poświadczenie odbioru 100	
	za wysyłkę za pobr. 50	za wysyłkę za pobr. 60	
	za wysyłkę za pobr. 60	za wysyłkę za pobr. 60	
LISTY WARTOŚCIOWE:	a) opłata za list poleceny odpowiedniej wagi;	za listy wartościowe pobiera się:	
	b) należytość asekurac. za każde 100 zł. podanej wartości lub ich część. Wart. podana nie może przekraczać 10000 zł.	10	a) opłata za list poleceny odpowiedniej wagi;
			b) należytość asekurac. za każde 300 zł. podan. wart. lub ich część 50
PRZEKAZY	do 10 zł. 20	<i>Przekaz, przeznaczony zagranicę, wystawia się na blankiecie międzynarodowym, napisanym w języku polskim i francuskim. Kwoty przekazowe muszą być wypisane w walucie kraju przeznaczenia w języku polskim lub francuskim, słowami i cyframi, literami łacińskimi, a cyframi arabskimi, bez podskrobywań i poprawek. Opłata zależy od ilości sumy, wysyłanej do danego kraju</i>	
	ponad 10 do 25 zł. 35		
	" 25 " 50 " 50		
	" 50 " 100 " 70		
	" 100 " 250 " 95		
	" 250 " 500 " 135		
	" 500 " 750 " 180		
	" 750 " 1,000 " 220		
	" 1,000 " 1,250 " 255		
	" 1,250 " 1,500 " 290		
" 1,500 " 1,750 " 325			
" 1,750 " 2,000 " 355			

Polska posiada 4.061 urzędów pocztowych, 3.922 urzędy telegraficzne i 3.812 urzędów telefonicznych. Na każdy urząd pocztowy wypada 96 km² powierzchni i 8.057 osób

Taryfa opłat pocztowych (dok)		ODLEGŁOŚĆ								21
		100 km.		od 100 do 300 km.		od 300 do 600 km.		ponad 600 km.		
PACZKI	WAGA	Zł	gr	Zł	gr	Zł	gr	Zł	gr	
		do wagi 1 kg.		—	70	—	90	1	10	1
od 1 kg. do 3 kg.		—	90	1	30	1	70	2	10	
" 3 " " 5 "		1	30	1	90	2	40	3	10	
" 5 " " 10 "		1	90	2	70	4	10	6	10	
" 10 " " 15 "		2	60	4	10	6	10	8	10	
" 15 " " 20 "		3	60	6	10	8	10	10	10	

Przy nadawaniu zapomocą pocztowej książki nadawczej jednorazowo większej liczby druków, zaopatrzonych w napis „Opłacono gotówką”, stosowana jest taryfa ulgowa: ponad 100 — 500 sztuk opłata wynosi 60% normalnej opłaty, ponad 500 — 1000 wynosi 50%, ponad 1000 opłata wynosi 40% taryfy. Opłatę uiszcza się gotówką.

Dla druków bezadresowych opłata wynosi za każde 500 sztuk 300 gr., z napisem „dla wszystkich” za każde 100 szt. 500 gr.

Wycofane znaczki pocztowe.

1, 2, 3 gr. z portem gdyńskim, z samolotem, z godłem państwa; 2 gr. z królem Sobieskim; 3 gr. kolumną króla Zygmunta, 5 gr. z ratuszem poznańskim, z godłem państwa; 10 gr. z portem gdyńskim, z placem Zamkowym, z gen. Kaczkowskim, z godłem państwa; 15 gr. z portem gdyńskim, z Wawelem, z godłem państwa; 20 gr. z żaglówką na morzu, z Marszałkiem Piłsudskim, z Prezydentem Mościckim, ze Słowackim, z godłem państwa; 25 gr. z Ostrą Bramą, z gen. Kaczkowskim, z Marszałkiem Piłsudskim, z gen. Bemem, z posągami Świątowida; 30 gr. z godłem państwa, z pomnikiem Sobieskiego; 40 gr. z Chopinem, z gen. Kaczkowskim; 45 gr. z żaglowcem; 50 gr. z godłem państwa; 1 zł. z b. Prezydentem Wojciechowskim.

Taryfa telegraficzna.

Telegramy miejscowe 5 gr., zamiejscowe 15 gr. od wyrazu. Nadto od każdego telegramu zasadnicza opłata od miejscowych 25 gr., od zamiejscowych 50. — Telegramy pilne: opłata potrójna. Nadto od każdego telegramu zasadnicza opłata 50 gr. — Pokwitowanie, wydane na specjalne żądanie 10 gr.

Taryfa telefoniczna.

Za 3 minuty rozmowy miejscowej, prowadzonej z rozmównicy — 15 gr. Za każde 3 minuty prywatnej rozmowy międzymiastowej: na odległość do 25 km — 60 gr., na odległość do 50 km — 120 gr., na odległość do 100 km — 2 zł., na odległość do 200 km 3 zł., za każde dalsze 100 km — po 60 gr. Za rozmowy pilne pobiera się opłatę potrójną.

Za wezwane do rozmównicy osoby, nie abonującej telefonu, zamieszkającej w miejscowym okręgu doręczeń, oprócz opłaty za rozmowę, piątą część opłaty, przypadającej za 3-minutową rozmowę do danej miejscowości, oraz za posłańca 1 zł. Za cofnięcie zgłoszonej rozmowy pobiera się jedną piątą przypadającej należności.

22 Najważniejsze wypadki na świecie w roku 1934.

Zapisz tu tylko takie wypadki, które po kilku dniach jeszcze będą się wydawały bardzo ważnymi, godnymi zapisania. Przed upływem kilku dni nie zapisuj tu żadnego wypadku, ale i nie odkładaj zapisania dłużej niż tydzień. Mają tu być tylko najważniejsze wypadki.

<u>Poniedziałek</u>	Styczeń
1	
Wtorek	
2	
Środa	
3	
Czwartek	
4	
Piątek	
5	
<u>Sobota</u>	
6	
<u>Niedziela</u>	
7	

Ludzie, nawet najprzychylniej usposobieni, spowiadają się trudno sobie nawzajem przy pierwszym spotkaniu; czynią to tylko dzieci których miłość bliźniego jest żywiołowa i niezrażona przez obawę sztyderstwa. (*Noc i świt*).

Miej tylko nogi i ręce zdrowe, a w sobie duszę, Bogu śpiewającą, tak i nie poczujesz, że życie złe. (*Unja*).

1. Kwitnienie leszczyny.....	40. Kwitnienie kasztanowca.....
2. " olchy.....	41. " narcyzów.....
3. " wierzby.....	42. " konwalij.....
4. " topoli.....	43. " jarzębiny.....
5. " klonu.....	44. Przylot wilg.....
6. " przebiśniegów.....	45. " derkaczy.....
7. " fiołków.....	46. Pierwsza burza.....
8. " kaczeńców.....	47. Kwitnienie malin.....
9. Przylot skowronków.....	48. " akacyj.....
10. " szpaków.....	49. " róż.....
11. " dzikich kaczek.....	50. Pierwsze truskawki.....
12. " gołębi siwaków.....	51. " poziomki.....
13. " czajek.....	52. " czereśni.....
14. " ziórawi.....	53. Kwitnienie lipy.....
15. " zięb.....	54. Pierwsze porzeczki.....
16. " bocianów.....	55. " maliny.....
17. Przylot dzikich gęsi.....	56. " wiśni.....
18. Ukazanie się świeżej trawy.....	57. " czarne jagody.....
19. Ruszenie lodów na rzece.....	58. " sianokosy.....
20. Skrzek żabi w wodzie.....	59. Drugi przybór rzeki.....
21. 1szy motyl-pokrzywnik.....	60. Pierwsze gruszki.....
22. " motyl-cytrynek.....	61. " jabłka.....
23. " przybór rzeki.....	62. Odlot czajek.....
24. Kwitnienie pierwiosnków.....	63. " kukułek.....
25. " jaskrów.....	64. Drugie sianokosy.....
26. " czarnych jagód.....	65. Początek żniw.....
27. " porzeczek.....	66. Kwitnienie wrzosów.....
28. " tarniny.....	67. Pierwsze jarzębiny.....
29. " czereśni.....	68. Odlot kaczek.....
30. " wiśni.....	69. " bocianów.....
31. " śliwy.....	70. " jaskółek.....
32. " czeremchy.....	71. Trzecie sianokosy.....
33. " gruszy.....	72. Odlot skowronków.....
34. " jabłoni.....	73. Pierwszy przymrozek.....
35. Przylot drozdów.....	74. Kopanie ziemniaków.....
36. " pliszek żółtych.....	75. Pierwszy śnieg.....
37. " jaskółek.....	76. Przylot gili.....
38. " kukułek.....	77. 1-sze zamarznięcie rzeki.....
39. Kwitnienie bzu lilaka.....	

Obserwuj i zapisuj daty!

Poniedziałek

Styczeń

8

Wtorek

9

Środa

10

Czwartek

11

Piątek

12

Sobota

13

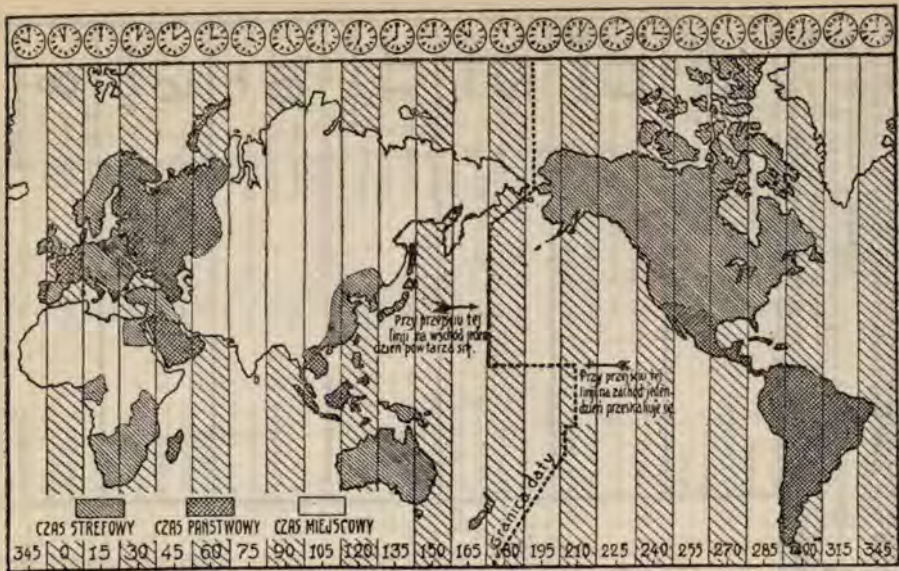
Niedziela

14

Młodość trudno w sobie wmówić: trzeba ją mieć i czuć w sobie.
(*Noc i świt*).

Rada jest jak moneta: wszystko jedno od kogo pochodzi, byle była z dobrego kruszcu. (*Gromada*).

Kto ma zdrowe zmysły i mózg, niestępiany przez obce przyrodzie milczenie, czuje, jak razem z trawą rośnie. (*Soból i panna*).

Nazwy czasów (kolejno od lewej do prawej strony): czas wysp Kanaryjskich, Europy zachodniej, Europy środ., Europy wschod., Kaukazu, Uralu, Pamiru, Tybetu, Bajkalu, Filipin, Japonji, Tasmanji, Kamczatki, Fidzi, Beryngu, Alaski, Gambieru, Pacyfiku (Kalifornji), Gór Skalistych, Ameryki środkowej, Jamajki, Gwadelupy, Rio de Janeiro, wysp Azorskich.

Poniedziałek

Styczeń

15

Wtorek

16

Środa

17

Czwartek

18

Piątek

19

Sobota

20Niedziela**21**

Każdy człowiek jest przy swojej pracy najwyrazistszy, najdosłojniejszy, najciekawszy do oglądania. (*Noc i świt*).

Miłość bowiem trudna jest do zaszczenia, ale zawsze owocna; nienawiść łatwa do zasiania, lecz plami i wyjąłwia gniazdo, gdzie, się wylęła. (*Hetmani*)

Każdy powinien codziennie uprawiać gimnastykę! W KALENDARZU ISKIER na r. 1932 na str. 16—17 podane są wzorce z rysunkami, w KALENDARZU ISKIER na r. 1933 na str. 34 podany został inny schemat. Poniżej zamieszczamy jeszcze inny wzorec według S. W. (w Ilustr. Kurj. Codz.).

Ćwiczenia rozpoczynamy z postawy zasadniczej. Ręce opuszczone, nogi zwarte, cała postawa jest jednak swobodna. Ćwiczymy w tempie żwawem, w bardzo wybitnym rytmie. Ćwiczenia rozpoczęte spokojnie, zyskują na intensywności, by osiągnąć największe natężenie mniej więcej w drugiej połowie ćwiczeń; ku końcowi znowu coraz spokojniejsze. Każde ćwiczenie należy wykonać kilka do kilkunastu razy, zależnie od wyrobienia.

1) Postawa w rozkroku: prawa ręka zatacza kilka obszernych kół, lewa wsparta na biodrze; następnie to samo lewą (prawa na biodrze).

2) Ręce wsparte na biodrach: trzy podskoki na lewej nodze, podczas gdy prawa noga zatacza szerokie koło — wprzód — w bok — wtył — i staje tuż za nogą lewą; gdy prawa dotyka ziemi, lewa z kolei rozpoczyna ruch kołowy, przy 3 podskokach na prawej (rachować do sześciu).

3) Silne wymachy ramion wwyż i wtył; przy ruchu ramion ku górze — stawać na palcach.

4) Ręce na biodrach: na raz, dwa, trzy — wykonywamy trzy lekkie podskoki na nogach wyprostowanych, na cztery niski przysiad (stopy razem, kolana szeroko, nie pochylać się wprzód!).

5) W rozkroku; ręce splecione na głowie z tyłu (głowy nie pochylać! łokcie wtył!) przeginamy na boki tułów ruchem wahadłowym.

6) Silne skłony tułowia wprzód (nogi wyprostowane!). Na 1, 2, 3 — trzy skłony; na długie 4 powrót do postawy.

7) Rozkrok, ramiona w bok, przedramiona zgięte (kciuki przy piersi): przy silnym wymachu jednego ramienia w bok, cała ręka się prostuje, a tułów wykonywa silny skręt ku ręce wyprostowanej; to samo w drugą stronę — na zmianę.

8) Wyprostowane ciało wspiera się na rękach, na podłodze: zginanie ramion. Łatwiejsza forma: wsparcie rąk na stołku lub podnóżku.

9) Z postawy zasadniczej elastyczny skok do szerokiego rozkroku, przy równoczesnym wymachu ramion w bok, w górę, z klaśnięciem w dłonie. Dwa! Powrót skokiem do postawy i opuszczenie rąk.

10) Położyć się nawznak; nogi, lekko ugięte w kolanach, wykonywają ruch, podobny do obracania pedałów na rowerze (nie wstrzymywać oddechu!). (Ćwiczenie mięśni brzucha).

11) W szerokim rozkroku: krążenie tułowia. Pochylamy tułów swobodnie wprzód, przierzucamy go wlewo — wtył — w prawo — wprzód, zataczając w ten sposób pełne koło.

12) Bieg w miejscu: ręce na biodra, lub zgięte, w ruchu wahadłowym jak przy zwykłym biegu; kolana wysoko! Stajemy na palcach. Tempo ćwiczenia zwalniamy, aż do przejścia w zwykły chód.

13) Parę głębokich wydechów przy rozluźnieniu mięśni całego ciała.

14) Zmycie całego ciała letnią wodą (w razie spocenia, wytrzeć przedtem do sucha!)

Poniedziałek

Styczeń

22

Wtorek

23

Środa

24

Czwartek

25

Piątek

26

Sobota

27

Niedziela

28

Inicjatywa rzeczy pozytywnej, gdyby nawet pochodziła od wrogów, może się zamienić w czyn pozytywny. (*Gromada*).

Na wielkie posągi i gmachy trzeba patrzeć z pewnego oddalenia; więcej w nich bowiem wart styl ogólny, niż wykończenie szczytów. (*Żywot i myśli Zygmunta Podfilipskiego*).

Opatrunek ran: oczyścić otoczenie rany, odkażać ranę, założyć opatrunek. Oczyścić otoczenie rany kawałkiem czystej gazy, umoczonej w benzynie, wodzie utlenionej i t. p. środkach, trzymając gazę czystymi szczypcami i zmywając ciało w kierunku od rany. Włosy dookoła rany zestrzyć. Z rany usunąć obce ciała szczypcami, ranę i jej bliższe otoczenie zajodynować dla odkażenia. Czysty kawałek gazy (sterylizowanej), złożony w kilkoro, położyć na ranie, przykryć watą higroskopijną i obandażować.—Opatrujący rany winien ręce mieć dobrze umyte, szczypczyki — wygotowane.

Przy krwotoku z rany, o ile tryska krew tętnicza (jasno czerwona), zastosować silny ucisk opatrunkiem na ranę, gdy nie jest krwawienie znaczne, a tuż za raną (w kierunku serca) przy pomocy silnego przewiązania, jeżeli krwawienie silne. Ucisk ten nie może trwać dłużej niż godzinę. Przy krwotoku żylnym (wycieka krew ciemno-czerwona, to samo, lecz z przeciwnej strony rany w stosunku do serca.

Przy krwotoku wewnętrznym, gdy krew wydostaje się przez usta, nos lub uszy (jasno czerwona, piana — z płuc, ciemna, brudna — z żołądka), należy chorego położyć do łóżka na wysokich poduszkach, nie pozwolić mówić, na klatkę piersiową lub brzuch dać okład z lodu lub zimnej wody, dać do łykania kawałeczki lodu—i wezwać lekarza. Przy krwotoku z naczyń nosa, chorego posadzić z głową do góry podniesioną, dać zimny okład na nos między oczami, nos zacisnąć palcami lub zatamponować watą zwykłą, lub żelazną.

Oparzenia. I stopień—zaczerwienienie skóry, II stopień—zaczernienie i pęcherz, III stopień—uszkodzenie skóry i tkanek pod nią (to ostatnie może leczyć tylko lekarz). Przy I — okład na gazie lub szmatce z oleju, oliwy, maści cynkowej lub wazeliny, nie trzymać oparzonej części w wodzie, bo to zwiększa ból). Przy II—nałożyć maści cynkowej lub bornej wazeliny, pokryć opatrunkiem i zabandażować. Bąbli nie przebijać i nie zrywać, powinny same zejść. Jeśli płyn w bąblach zmętnieje, odciąć je i miejsca oparzone leczyć jak ranę.

Odpalenie. Na miejsce odpalone położyć okład z wody Burowa (łyżka płynu Burowa na szklanek wody), przykryć ceratką i obandażować. W razie utworzenia się bąbla należy go przekłuć przepaloną w ogniu igłą, lub szpilką i zawartość jego wypuścić.

Odmrożenia. I stopień—zaczernienie z obrzękiem, II stopień—nadmno bąble, III stopień—martwica, zupełne zbielenie, w cieple zczernienie, później zsinienie. Odmrożenia nie wolno rozgrzewać raptownie w ciepłym mieszkaniu lub ciepłym okładem, należy rozgrzewać ostrożnym rozcieraniem śniegiem lub zimnymi okładami. Rany po odmrożeniu musi leczyć lekarz.

Złamania. Kończynę unieruchomić w łupkach (2 deseczki, 2 kije i t. d. owinięte czemś miękkim). Jeśli jest przebita skóra i wystaje kość, najpierw ostrożnie kość naciągnąć na miejsce, nałożyć opatrunek na ranę i dopiero kończynę unieruchomić. Leczyć musi lekarz.

Zwichnięcia. Nie nastawiać! Zastosować zimny okład i unieruchomienie bolesnego stawu, poczem natychmiast do lekarza. Niekiedy niema zwichnięcia, a tylko bolesne rozciągnięcie więzów, nie widać wtedy zniekształcenia stawu.

Stłuczenia. Natychmiast na stłuczone miejsce przyłożyć zimny okład, (choćby zimny przedmiot). Siniak już istniejący leczyć ciepłymi okładami, to prędzej zniknie.

(d. c. na str. 32).

Poniedziałek	Styczeń	
29		
Wtorek		
30		
Środa		
31		
Czwartek	Luty	
1		
<u>Piątek</u>		
2		
Sobota		
3		
<u>Niedziela</u>		
4		

Można wszystko w sobie zmienić, niepodobna przeciąć zewnętrznej konsekwencji swych dawnych postępów. Cokolwiek zrobisz w życiu jest już częścią twego przyszłego losu i nie pozbędziesz się tego. (Gromada).

Przeszkody pobudzają męstwo. (Nac i śwlt).

32 (d.c). Ukąszenia. Pokąsanego przez psa wściekłego skierować do Instytutu Pasteura (w Warszawie, Wilnie, Lwowie lub Krakowie), dla przeprowadzenia szczepień. W razie ukąszenia przez żmiją mocno wyssać ranę, o ile w ustach niema ranek, i ranę mocno zajodynować lub zalać mocnym amoniakiem. Ukąszenia przez komary, osy, mrówki smarować słabym rozczyntem amoniaku dla złagodzenia bólu. Przy ukąszeniu przez pszczoły usunąć najpierw żądło i posmarować słabym rozczyntem amoniaku.

Otrucia: Lekarstwami (opium, morfina) -- wywołać natychmiast wymioty przy pomocy piórka lub ciepłej wody z mydłem; kwasami siarczanym, octowym, solnym—dać rozmięszaną w wodzie magnezję paloną, wodę wapienną; później słodkie mleko do picia; karbolem—łyżkę soli glauberskiej w szklance wody; ługiem, amoniakiem — dać do picia zimny roztwór octu, kwas winny, kwas cytrynowy, kwaśne mleko; sublimatem — zimne mleko z białkiem jaja; jodyną—dać pić krochmal, rozbełtany w wodzie, słodkie mleko, gotowane kartofle, rozbełtane w wodzie.

Bóle brzucha, wymioty, nudności. Dać ciepły okład na brzuch, powstrzymać się od jedzenia przynajmniej pół dnia, położyć się do łóżka. Nie dawać środków przeczyszczających bez lekarza.

Omdlenia, zawrót głowy. Chorego ułożyć, jeżeli ma twarz bladą, poziomo z głową nisko, pokropić twarz zimną wodą, poklepać policzki, by wywołać przyływ krwi. Jeżeli twarz jest czerwona lub siwa, chorego ułożyć napół siedzący, dać zimny okład na głowę, wezwać lekarza. Nieprzytomnemu nic nie wlewać do ust, gdyż można spowodować uduszenie lub uszkodzenie tchawicy.

Porażenie słoneczne. Położyć chorego w cieniu głową wysoko (jeśli sina) lub nisko (jeśli blada), rozpiąć ubranie; zimne okłady na głowę, do wewnątrz środki podniecające (kawa, krople walerjanowe).

Drgawki. Podłożyć choremu pod głowę coś miękkiego, uważać, by nie potłukł sobie kończyn, między zęby wsunąć czyste drewnisko, by nie przygryzł języka. Po 2—3 minutach drgawki mijają, choiy zwykle zasypia.

Porażenie prądem elektrycznym. Od pioruna lub od przewodnika. Stosować natychmiast sztuczne oddychanie. Gdy porażony odzyska przytomność, można dać do picia mocnej kawy.

Zaczadzenie. Wynieść na powietrze, jeśli to nie wystarcza stosować sztuczne oddychanie, wezwać lekarza.

Zatrucie gazem świetlnym. Wynieść na powietrze. Jeżeli jest nieprzytomny, ale oddycha dobrze, dać do wachania środki trzeźwiące: amoniak, eter. Jeżeli ciało zimne, rozgrzać przez rozcieranie lub obkładanie butelkami z gorącą wodą. Jeżeli oddech słaby, stosować sztuczne oddychanie. Wezwać lekarza.

Uduszenie. Utopionego obrócić twarzą do ziemi, unieść środkową część ciała, by wydalić z ust i tchawicy wodę—i później stosować sztuczne oddychanie. Powieszonego zdjąć z pętli i stosować sztuczne oddychanie.

Sztuczne oddychanie Połóż chorego na ziemi, pod kręgosłup podłóż zawiniątko, wyciągnij ręce chorego w tył nad głowę, następnie stopniowo zbliż je do klatki piersiowej i łokciami chorego zrób na nie ucisk (wydech), a twój towarzysz niech wtedy uciśnie górną część brzucha. Powtarzaj taki wdech i wydech co 3 sekundy. Po 10 sekundach zrób krótką pauzę. Język trzeba wyciągnąć palcami i trzymać lub przywiązać. Stosować, gdyby nie było skutku, aż do 2 godzin.

Poniedziałek	Luty
5	
Wtorek	
6	
Środa	
7	
Czwartek	
8	
Piątek	
9	
Sobota	
10	
<u>Niedziela</u>	
11	

Rozkwit ekonomiczny jest podstawą, ale jedną tylko częścią potrzeb plemienia lub narodu. (*Unja*).

Literatura nie daje nam programu działania, lecz nastrój, pobudkę, poruszenie mózgu czy serca, zaciekawienie do jakichś nowych objawów życia. (*Cudno i ziemia cudzińska*).

34 Co o pokarmach trzeba wiedzieć?

Mleko—powinno zawierać około 3,5% tłuszczu; podgrzane do 80° C traci wiele swych cennych wartości, ale surowe może być używane tylko od zupełnie zdrowych krów, dojonych w bardzo higienicznych warunkach; kwaśne mleko jest bardzo pożytecznym pokarmem: tem smaczniejszym, im wolniej kwaśnieje, a więc np. w piwnicy, a nie w ciepłej kuchni; dodatek sody do mleka, by nie kwaśniało, jest szkodliwy.

Masło — jest najlepszą formą tłuszczu, najłatwiej strawną w postaci surowej, topione jest mniej wartościowe; masło, nawet tylko trochę zjełczałe, jest szkodliwe zarówno przy stole, jak w kuchni; masło, długo smażone na patelni przy dostępie powietrza, staje się szkodliwe dla organów trawienia.

Mięso — zawiera w sobie białko zwierzęce (16 — 22%), łatwiej i dokładniej od roślinnego ulegające strawieniu, ale i łatwiej podlegające w organiźmie procesom gnilnym, zwłaszcza, gdy mu towarzyszą duże ilości tłuszczu, opóźniające trawienie; najłatwiej strawne jest mięso kury, dalej mięso wołowe, najtrudniej wieprzowe i konina.

Ryby — zawierają białka prawie tyle, co mięso; chude są posilne i łatwo strawne, tłuste — trudno strawne; tłuste ryby w stanie wędzonym są dosyć strawne; najważniejszym warunkiem ryby jest jej świeżość.

Jaja—zawierają w sobie około 15% ciał białkowych i 11% tłuszczów; najłatwiej strawne są w postaci surowej, najtrudniej t. zw. „na twardo”, białko ścina się już w temperaturze 65 — 70° C.

Zboże — w postaci mąki i kasz posiada wysoką wartość spożywczą, zawierając do 70% węglowodanów, 10 — 14% substancji azotowych; najwięcej substancji azotowych, fosforu i tłuszczu zawiera mąka owsiana; organizm trawi łatwo mąkę i kaszę dopiero po ugotowaniu lub po sfermentowaniu i upieczeniu; chleb razowy z grubej mąki z otrębami jest trudniej strawny i mniej posilny niż pytlowy.

Cukier—jest pokarmem o wysokiej wartości energetycznej, zwiększającym sprawność i odporność organizmu ludzkiego; spożywany naczczo w większej ilości (mocno słodzona herbata, miód, konfitury przy śniadaniu) wywołuje po kilku godzinach wzmożony apetyt.

Rośliny — dzielą się na a) zawierające dużo węglowodanów (do 50%) i białka (22—30%), ziarna roślin strączkowych, ryż (7% białka), grzyby suszone, b) zawierające przeważnie węglowodany (22%) np. ziemniaki, c) zawierające tylko 10% węglowodanów, dużo zaś drzewnika: selery, buraki, bulwy, marchew, salsefia, kalarepa, brukiew; d) t. zw. zielone, ubogie w węglowodany (2—10%) i w białko (3—4%); kapusta, brukselka, kalafjory, szpinak, szczaw, sałata, szparagi, ogórki, pomidory, dynie, rzodkiew i t. d., świeże grzyby leśne oraz strączkowe niedojrzałe, spożywane ze strąkami; e) stanowiące przyprawę dla pobudzenia apetytu i powiększenia wydzielania się soku żołądkowego, w większych ilościach niekorzystne: cebula, szczypiorek, czosnek, pory; rośliny zawierają w sobie cenne dla organizmu ludzkiego sole mineralne; nie zawierają znajdujących się w produktach zwierzęcych toksyn (trucizny, wytwarzane przez bakterje), trudniej przechodzą w stan gnilny w organiźmie; dodatkowo wpływają na ruch kiszek. (Ob. dal).

Poniedziałek

Luty

12

Wtorek

13

Środa

14

Czwartek

15

Piątek

16

Sobota

17Niedziela**18**

Jeżeli cudza praca jest wręcz przeciwna mojej, to ją poprzeć siłą i wytrwałością, nie obelgami i krzykiem. (*Unja*).

Mieszkanie wesołe, wygodne, pełne rzeczy pożytecznych i przyjemnych, zastępuje poniekąd towarzystwo i zatrzymuje w domu. (*Sprawa Dołęgi*).

36 Co o pokarmach trzeba wiedzieć? (d. c.)

Owoce — są mało pożywcze, ale bardzo cenne jako środek spożywczy, gdyż dostarczają łatwo strawnego cukru gronowego, soli kwasów organicznych, alkalizują krew, zmniejszają ilość kwasu moczowego, pobudzają działalność kiszek; owoce twarde niedojrzałe są szkodliwe, gdyż wywołują zaburzenia żołądkowe; owoce oleiste: orzechy, migdały, oliwki, stanowią osobną kolekcję: są bardzo pożywcze (do 60% tłuszczu, do 25% białka) ale trudno strawne.

Próby dobroci. Jaja świeże toną w 10% roztworze soli kuchennej, nieświeże unoszą się do góry. Śmietana, rozgnieciona między dwoma kawałkami szkła, da równą powłokę, jeśli jest niefalażowana, ukáže nieroztarte grudki, jeśli domieszano do niej twarogu. Masło jest niefalażowane, jeżeli rozpuszczone w probówce, zanurzonej do ogrzewanej stopniowo wody, nie da osadu i tłuszcz będzie bez mętów. Miód z syropem kartoflanym nigdy się nie cukruje. Mięso i wędliny świeże zabarwiają papierek lakmusowy, na nich położony, na czerwono, zepsute — na niebiesko.

Wartość kalorymetryczna najżywniejszych potraw.

Talerz czystego rosółu mięsnego lub jarzynowego — 25 kaloryj, talerz rosółu z kaszką, makaronem, ryżem lub t. p. — 130 kal., szklanka herbaty lub kawy z 2 kawałkami cukru — 60 kal., szklanka białej kawy z 3 kawałkami cukru — 125 kal., szklanka mleka — 140 kal., szklanka czekolady — 220 kal., kieliszek wina — 70 kal., szklanka piwa — 100 kal.

Porcja (około 120 gr.) chudego mięsa z rosółu — 130 kal., kotlet cielęcy — 190 kal., befazyk — 260 kal., kotlet wieprzowy — 360 kal., szynka — 420 kal., kiełbasa — 540 kal.; dzwonko śledzia — 40 kal., 1 jajko — 70 kal., jajecznicza: z 3 jaj na masło — 330 kal.

Bułka — 65 kal., bułka z masłem — 175 kal., bułka z masłem i szynką lub serem — 240 kal., porcja (100 gr.) kartofli z wody — 100 kal., porcja (50 gr. na sucho) ryżu lub makaronu — 180 kal., porcja (75 gr. na sucho) grochu lub fasoli — 250 kal.

Porcja (200 gr.) niekraszona jarzyn zielonych — od 40 — 100 kal., kraszonych masłem — od 150 — 210 kal.

Kawałek cukru — 30 kal., czekoladka — 90 kal., ciastko deserowe — 100 kal.

Porcja (150 gr.) truskawek, pomarańcz — 60 kal., jabłek, gruszek — 80 kal., czereśni, śliwek — 100 kal., winogron, bananów — 130 kal.

Człowiek zużywa dziennie około 100 kaloryj na ruchy serca, oddychanie i t. p., około 50 kaloryj na ogrzewanie pokarmów i napojów, około 600 kaloryj na odparowywanie wody, około 1300 — 1800 kaloryj na stratę ciepła skutkiem przewodnictwa i promieniowania, od kilkuset do tysiąca i więcej kaloryj na wytwarzanie pracy. Potrzebną liczbę kaloryj człowiek doprowadza w postaci energii chemicznej, zawartej w pokarmach.

Człowiek, leżący spokojnie w łóżku, potrzebuje ogółem około 1800 kaloryj w ciągu doby, nie używający ruchu — 2100, ruchliwy — 2500, pracujący fizycznie — 3000, ciężko pracujący fizycznie — 3500, a nawet więcej kaloryj.

Poniedziałek

Luty

19

Wtorek

20

Środa

21

Czwartek

22

Piątek

23

Sobota

24Niedziela**25**

I książki są działaniem: dać społeczeństwu dobry wynik sumienia o niem myślenia — to także coś warte. (*Unja*).

Absolutna równość ludzi, pojęta jako uprawnienie każdego do rzędu i do podziału cudzych dorobków, jest ze stanowiska społecznego absurdem. (*Cudno i ziemia cudzińska*).

38 Zjawiska astronomiczne w r. 1934.

Styczeń. *Mercury* widoczny pod koniec miesiąca na zachodzie. *Wenus* świeci na początku miesiąca na zachodzie, jako piękna Gwiazda Wieczorna. *Mars* niewidoczny. *Jowisz* świeci późno na wschodzie, w gwiazdozbiornie Panny. *Saturn* widoczny na początku miesiąca, nisko na zachodzie, w gwiazdozbiornie Koziorożca.—Dnia 2 Ziemia najbliższej Słońca. Dnia 30 częściowe zaćmienie Księżycy widoczne w Polsce.

Luty. *Mercury* widoczny w połowie miesiąca w blaskach zorzy wieczornej. *Wenus* ukazuje się pod koniec miesiąca na tle zorzy porannej. *Mars* niewidoczny. *Jowisz* na wschodzie. *Saturn* niewidoczny.

Marzec. *Mercury* widoczny pod koniec miesiąca rankami na wschodzie. *Wenus* świeci na niebie rankami, jako piękna Gwiazda Poranna. *Mars* niewidoczny. *Jowisz* błyszczący coraz dłużej nisko na wschodzie. *Saturn* niewidoczny. — Dnia 21 równonoc wiosenna.

Kwiecień. *Mercury* widoczny na początku miesiąca na wschodzie. *Wenus* widoczna rankami na wschodzie, jako piękna gwiazda. *Mars* niewidoczny. *Jowisz* świeci całą noc w południowej stronie nieba, jako piękna gwiazda, znajduje się najbliższej Ziemi. *Saturn* zaczyna się ukazywać rankami na wschodzie.—Dnia 19-22 gwiazdy spadające, Lirydy.

Maj. *Mercury* niewidoczny. *Wenus* widoczna coraz krócej na tle zorzy porannej przed wschodem Słońca. *Mars* niewidoczny. *Jowisz* w południowej stronie nieba. *Saturn* ukazuje się w nocy na wschodzie.

Czerwiec. *Mercury* niewidoczny. *Wenus* widoczna z trudem rankami na wschodzie. *Mars* niewidoczny. *Jowisz* świeci nisko na zachodzie. *Saturn* znajduje się nisko w pld.-wschodn. stronie.—D. 22 pocz. lata astr., najdł. dzień. Dn. 27-30 gwiazdy spadające, Pons — Winnekidy.

Lipiec. *Mercury* widoczny pod koniec miesiąca w blaskach zorzy wieczornej. *Wenus* widoczna krótko rankami na wschodzie. *Mars* niewidoczny. *Jowisz* świeci nisko na zachodzie. *Saturn* znajduje się nisko w południowej stronie nieba — Dnia 5 Ziemia najdalej od słońca. Dnia 27-31 gwiazdy spadające, Akwarydy.

Sierpień. *Mercury* widoczny na początku miesiąca na tle zorzy porannej. *Wenus* niewidoczna. *Mars* niewidoczny. *Jowisz* widoczny na zachodzie. *Saturn* świeci całą noc nisko w południowej stronie nieba, w gwiazdozbiornie Koziorożca; znajduje się najbliższej Ziemi. — Gwiazdy spadające: d. 10-13 Perseidy, d. 15-20, Cefeidy.

Wrzesień. *Mercury* niewidoczny. *Wenus* niewidoczna. *Mars* widoczny krótko rankami przed wschodem Słońca. *Jowisz* widoczny niedługo na zachodzie. *Saturn* świeci nisko w południowej stronie. — Dnia 23 równonoc jesienna, początek jesieni astronomicznej.

Październik. *Mercury* widoczny w połowie miesiąca na tle zorzy wieczornej. *Wenus* niewidoczna. *Mars* widoczny rankami wysoko na wschodzie, w gwiazdozbiornie Lwa. *Jowisz* niewidoczny. *Saturn* świeci nisko na zachodzie. — Dnia 18-23 gwiazdy spadające, Orjonidy.

Listopad. *Mercury* widoczny w drugiej połowie miesiąca rankami na wschodzie. *Wenus* niewidoczna. *Mars* świeci późno w nocy na wschodzie, blask planety wzrasta. *Jowisz* pozostaje niewidoczny, *Saturn* znajduje się nisko w południowo-zachodniej stronie.—Gwiazdy spadające: d. 13-18 Leonidy, d. 22-26 Andromedydy.

Grudzień. *Mercury* widoczny w pierwszej połowie miesiąca na tle zorzy porannej. *Wenus* niewidoczna. *Mars* świeci coraz jaśniej na wschodzie. *Jowisz* niewidoczny. *Saturn* świeci coraz krócej na zachodzie. — Dnia 22 Słońce najniżej, początek zimy astr., najdłuższa noc.

Poniedziałek	Luty	
26		
Wtorek		
27		
Środa		
28		
Czwartek	Marzec	
1		
Piątek		
2		
Sobota		
3		
<u>Niedziela</u>		
4		

Kto kocha dzieło swoje rozpoczęte, nie wprowadza w planową rachubę ruiny tegoż dzieła ani rychłej śmierci własnej: działa, bo działać musi z nakazu swej siły wewnętrznej. (*Cudno i zemia cudeńska*).

Lepiej powiedzieć: nie wiem, gdy się wątpi, niż powiedzieć: wiem, gdy się nie wie. (*Unja*).

40 Czasy przedhistoryczne na ziemiach Polski. (Schematyczna tablica chronologiczna).

Epo-ka	Okres	Klimat	Kultury i przemysły	Charakterystyczne zabytki
STARZA EPOKA KAMIENIA (PALEOLIT)	Młodszy paleolit	Chłodny z następowaniem zlodowacenia (step, rzadki las, tundra)	Przemysł prądniczy, La Micoque, krzemienisty	Ślady ognisk. Ułamki kości zwierzęcych. Narzędzia krzemienne: ostrza ręczne, skrobacze, drapacze. Rdzenie i odłupki krzemienne
	Starszy paleolit		Przemysły krzemienne na stanowiskach lessowych otwartych i w jaskiniach	Wióry i narzędzia z krzemienia zaszczerbiane: noże, ryłce, skrobacze, drapacze, świdy. Narzędzia z rogów, zębów i kości zwierząt, jak szydła, iglice, ostrza oszczepów. Ogniska.
Środek epoki kamienia: meiolit (epipaleolit i profaneolit)		Suchy, zimny (step, las szpilkowy) później wilgotny i ciepły (las liściasty i szpilkowy)	Przemysł świderski, maglemoński, tardeński, kampiński	Wyroby z kości i rogu: motyki, harpuny. Mikrolityczne narzędzia krzemienne o formach geometrycznych: ostrza trójkątne, trapezowate, nożyki, drapacze. Narzędzia krzemienne, siekiery rdzeniowe, kołki, rozłupywacze
MŁ. EP. KAMIENIA (NEOLIT i ENEOLIT)	5000—3000 l. prz. Chr.	Ciepły wilgotny (atlantycki)	Kultura ceramiki	Narzędzia krzem. półgładzone i gładzone: siekiery dwuściennne, noże, świdy, drapacze. Narz. rogowe i topory, motyki. Ziemianki mieszkalne. Ślady ognisk. Jamy odpadkowe. Gliniane naczynia w ręku lepiące gładkie i ornamentowane spiralami, meandrami, ornamentami grzebykowymi, z kołnierzem lejkowym., flaszki gliniane z kreską
	3000 — 2000 prz. Chr.	Suchy (subborealny)	Kultura młodszej ceramiki megalitycznej Kultura nordyjska, nadbużańska, ceramiki sznurow., malowanej, złocka	Groby szkieletowe megalityczne, skrzynkowe. Amfory gliniane: wyroby z bursztynu. Siekiery krzemienne czworokątne, ceramika z grzybkowym ornamentem. Ziemianki. Naczynia gliniane z ornamentem kłutym. Figurki gliniane. Przędlice. Groby ze szkieletami skurczonymi. Naczynia gliniane z ornament. sznurowym. Domy lepiank. Nacz. glin. malowane i figurki

Poniedziałek

Marzec

5

Wtorek

6

Środa

7

Czwartek

8

Piątek

9

Sobota

10

Niedziela

11

Każde dobre dzieło, stworzone przez Polaka, buduje Polskę w ludzkości. (*Noc i świt*).

Nieszczęście—to ten brak normalnego porozumienia między dzielnymi ludźmi. (*Gromada*).

Trzeba brać udział w czemś, co żyje, co się udaje, nie zaś grzęznąć w rzeczach, które gniją i rozsypują się. (*Cudno i ziemia cudzeńska*).

E P O K A		Ż E L A Z A		
Okres rzymski	I — 375 po Chr.	Subatlantycka faza wzmoczenia się opadów	Kultura burgundzka, wandalska, gocko-gepidzka, letto-litewska, słowiańska	Groby szkielet.; amfory glin.; wyroby bronzowe, kamienne i krzemienne. Broń i ozdoby z brązu. Kurhany szkielet. Wyroby bronzowe, nacz. gliniane zdobione. Groby ciepłopalne płaskie i kurhanowe. Popielnice zdobione guzami, żłobkami i dwustożk. Ozdoby z brązu. Chaty naziemne czworoboczne. Skarby bronzowe: broń, narz. i ozdoby, import. i rodzime. Nacz. glin. czerwone, nacz. zoomorficzne. Naczynia bronz. importow. i bronz. wyr. rodzime. Kotły, miecze, hełmy, siekiery, sierpy, ozdoby bronzowe import.
			Subatlantycki wilgotny i chłodny	Kultura łużycka, kimmerijska, germańska, wysocka
Młodszy okres żelaza (lateński)	500—1 prz. Chr.	Subatlantyckie pogorszenie się klimatu	Kultura łużycka, kimmerijska, germańska, wysocka	Groby ciepłopalne. Nacz. gliniane malowane. Broń, narzędzia i ozdoby bronzowe i żelazne. „Grodziska”. Chaty drewniane. Bronzy
St. okres żel. (halsztacki)	800—500 prz. Chr.			
E P O K A B R O N Z U				
	2000—800 l. prz. Chr.			
		Subborealny suchy	Kultura unietycka, z ceramiką sznurową, białopotocka, kimmerijska, z ceramiką pasmową, przedłużycza, grobów skrzynekowych, Kultura łużycka	

Poniedziałek

Marzec

12

Wtorek

13

Środa

14

Czwartek

15

Piątek

16

Sobota

17Niedziela**18**

Zazdrość jest właściwie brakiem ufności w szlachetność uczucia. (Helman).

Patryjotyzm bez ofiary, dla efektu, dla przyjemności — to tandetna rzecz. (Noc i świat).

W każdej życia chwili, codziennej, czy świątecznej, wczesnej, czy późniejszej, jest coś godnego kochania. (Gromada).

Okres przed- piastowski 600—900	Wędrówki lu- dów 375—600	Subatlan- tyckie wahania suche	Słowianie, wpływy gockie.	Kurhany ciałopalne, naczynia toczone na kole z ornamen- tem falistym i pasmowym. Im- portowane monety bizantyń- skie, naczynia sassanidzkie.
			Słowianie	Kurhanki ciałopalne.
			Litwini	Groby ciałopalne. Ozdoby brązowe, srebrne i platero- wane.
				Groby ciałopalne i szkieleto- we, noże żelazne, ozdoby brązowe: diademy, naszyj- niki, fibule.
Okres wczesnopiastowski 900—1100	Subatlan- tycki klimat umiarkowa- ny z powta- rzającymi się waha- niami suchymi	Słowianie	Grodziska Cmentarzyska rze- dowe z grobami szkielet. Piece. Kurhanowe groby ciałopalne i szkieletowe. Naczynia to- czone na kole i ręcznie lepione z ornamentami: falistym, pasmowym, linjowym. Naczy- nia drewniane. Narzędzia że- lazne, kościane, rogowe, ka- mienne i topory, siekiery, sier- py, kosy, młoty i t. d. Krze- siwa, żelazne nożyki. Ozdoby srebrne i brązowe: pierścienie, kabłączki skroniowe, za- usznice, naszyjniki. Broń prze- ważnie importowana: miecze, ostrogi, groty, oszczepy, dzi- ryty, czekany. Skarby srebrne z monetami wschodnimi, za- chodnimi i północnymi euro- pejskimi.	
		najazdy Wikingów.	Łodzie żaglowe. Groby szkie- letowe. Miecze żelazne orna- mentowane, oszczepy, topory, uprzęże. Wagi kupieckie. Ozdoby brązowe i srebrne. Monety.	
		najazdy Pieczyngów	Figury kamiennne tak zwane „Baby kamienne”.	

Wzrost miast. W ciągu 70 lat, (1850 do 1920), liczba dużych miast, mających powyżej 100.000 mieszkańców wzrosła w Anglii z 8 do 46, w Niemczech z 4 do 45, we Włoszech z 10 do 17, w Stanach Zjednoczonych z 6 do 68, w POLSCE z 1 do 7 (a w 1932 r. do 12).

Poniedziałek

Marzec

19

Wtorek

20

Środa

21

Czwartek

22

Piątek

23

Sobota

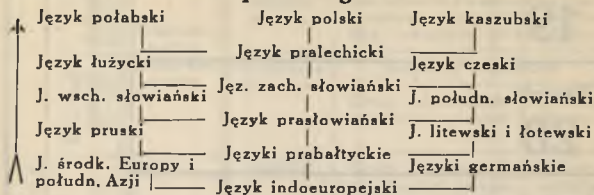
24Niedziela**25**

Upór ludzki, natężony i zrzeszony, przenosi góry, (*Noc i świt*).

Ludzie, zamiłowani do swych zajęć, nie bywają smutni, (*Gromada*).

Mimo znacznych zdobyczy wiedzy i doświadczeń starego świata, życie nasze się składa z przesądów i konwencjonalnych urządzeń. (*Żywoć i myśl* *Zygmunta Podfilipskiego*).

46 Genealogja i stanowisko języka polskiego.

W Europie najliczniejsze są języki słowiańskie: mówi w nich 153 milj. ludzi. Języki germańskie — 137 milj., romańskie — 124 milj., reszta 66 milj.

Języki słowiańskie — rosyjski 70, ukraiński (ruski) 51 milj., POLSKI 22 milj., serbski 7, czeski 6, białoruski 5,5 milj., bułgarski 4,5 milj., chorwacki 3,5 milj., słoweński 1,5 milj., słowacki 1,5 milj.

Języki germańskie — niemiecki 70, angielski 45, holenderski 7, szwedzki 6,8, flamandzki 5,5, duński 3, norweski 2,7.

Języki romańskie — francuski 65 milj., włoski 39, hiszpański 20, rumuński 14, portugalski 6, celtycki 5, grecki 5, litewski 1,5, łotewski 1,5, albański 1.

Inne języki: grupy fińskiej: węgierski 8, fiński 3,5, estoński 1,2, grupa semicka: żydowski 8; grupy turko-tatarskiej: turecki 2, baszkirski 1,5, tatarski i inne 3,4.

Ile przyswoiliśmy sobie obcych wyrazów?

Wśród 14970 wyrazów obcych (bez uwzględnienia przedrostków i przyrostków), przyswojonych przez język polski, jest — jak obliczył p. Julian Szwed — 5200 pochodzenia łacińskiego, 3900 greckiego, 2000 niemieckiego 1780 francuskiego, 580 włoskiego, 510 wschodniego (180 tureckiego, 140 arabskiego, 70 hebrajskiego, 60 tatarskiego, 30 perskiego i 30 innych), 370 słowiańskiego (200 ukraińskiego, 90 rosyjskiego, 60 czeskiego i 20 innych), 280 angielskiego, 100 hiszpańskiego, 65 węgierskiego, 40 holenderskiego, 30 skandynawskiego.

Przegląd dialektów polskich.

Część Polski niemazurząca: dialekty dawniejsze: wielkopolskie, krajniacko-borowieckie (przejście do kaszubskich), kujawskie, chełmińsko-dobrzyńskie; nowsze: koczewski, malborsko-lubawski i ostródzki, warmińskie.

Część Polski mazurząca: dialekty dawniejsze: śląskie, małopolskie, północno-zachodnie, wschodnie, góralskie, mazowieckie południowe; późniejsze: mazowieckie północne, podlaskie i augustowskie, małopolskie pograniczne z ruskiemi.

Mazurzenie — to wymowa *zyto, złoty, syja, czekać, jeżdżę* — zamiast *żyto, złoty, szyja, czekać, jeżdżę*; ale *rz* wymawia się jak *ż*, a więc: *korzenie*, ale *krzycy* (zamiast *krzyczy*).

Poniedziałek

Marzec

26

Wtorek

27

Środa

28

Czwartek

29

Piątek

30

Sobota

31Niedziela

Kwiecień

1

Polska jest u wylotu każdej drogi, którą Polak obierze, nie pragnąc nic innego, jak Ojczyzny wolnej, a wysiłając rozum dla dopięcia celu. (*Noc i świt*).

Trzeba czasem zażyć szczyptę lekkomyślności, inaczej mógłby się człowiek struć goryczą własnych myśli. (*Cudno i ziemia cudęska*).

48 Rachunki za styczeń — marzec 1934.

Wydatki:		Styczeń	Luty	Marzec
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
Razem				

Dochody:		Styczeń	Luty	Marzec
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
Razem				

<u>Poniedziałek</u>	Kwiecień
2	
Wtorek	
3	
Środa	
4	
Czwartek	
5	
Piątek	
6	
Sobota	
7	
<u>Niedziela</u>	
8	

Tolerancja może zwyrodnieć w lenistwo. (*Cudno i ziemia cudzińska*).

Każdej dumie jest inna duma przeciwna. (*Soból i panna*).

Niech cię Bóg strzeże od przyjaciół, mających tylko względną, nie zaś istotną wartość. (*Sun marnotrawny*).

Początkowo, w XIV i XV w. złoty był rzeczywiście złotą monetą, dukatem, przychodzącym z zagranicy, z Włoch, Holandji i Węgier. Liczono go po 14 groszy, później cena wzrastała i doszła do 30 groszy. Sejm 1496 roku zawarował, że więcej za złotego płacić nie wolno. Gdy mimo to cena dukata wzrastała dalej do 32, 35 groszy, nazwano 30 groszy złotym polskim, a prawdziwą złotą monetą, czyli dukata, czerwonym złotym. Złoty polski spadał coraz niżej, bo srebro w groszach coraz bardziej podlało, a złoty wciąż równał się 30 groszom; natomiast czerwony złoty wciąż zawierał 3,5 g złota. W w. XV za dukata płacono 1 złp., przy końcu XVI w. blisko 2 złp., za Zygmunta III już 4 złp., za Jana Kazimierza 6 złp., za Augusta II i przez cały wiek XVIII już 18 złp. (w monecie miedzianej, bo grosze bito z miedzi). Złoty polski jako monetę zaczął bić pierwszy Zygmunt August w r. 1564, ale ze srebra, o średnicy 4 cm. Nie znalazł ten pieniądz uznania. Jan Kazimierz w 1653 roku z porady Andrzeja Tympha, przedsiębiorcy mennicznego, wypuścił na spłacenie długów państwowych złotówki srebrne średnicy 3 cm. Nazwano je później powszechnie „tynfami“.

Wyraz „grosz“ pochodzi od łacińskiego *grossus*—gruby i oznaczał gruby pieniądz: *nummus grossus* albo *denarius grossus*. Grosze zaczęto bić w Europie w w. XIII, kiedy denary stały się monetą małej wartości. Najpierw zjawily się w Wenecji, później we Francji, a następnie w Pradze czeskiej (w końcu wieku XIII). Na wzór groszy czeskich zaczął bić grosze w Polsce Kazimierz Wielki od roku 1338 z napisem *Grossus Cracoviensis*. Była to moneta srebrna duża o średnicy 2,8 cm. Następcy Kazimierza Wielkiego zaniechali bicia tych monet, dopiero Zygmunt I Stary w 1526 roku wznowił ich bicie, ale grosze te warte były już 3 razy mniej. I następni królowie wybijali grosze, ale coraz mniejsze i lichsze. Ostatnim jest grosz z 1666 r. Wznowiono bicie groszy za Augusta II w r. 1752, ale były to już monety miedziane wartości 3 szelągów. Odtąd bito grosze miedziane wciąż aż do połowy XIX wieku. I zaborcy również bili dla zabranych prowincyj grosze polskie. Grosz był w Polsce 600 lat jednostką monetarną—od XIV do XIX wieku i dziś wrócił do swych praw.

Dawne monety w Polsce.

Boratynki—monetki miedziane, szelągi, bite za Jana Kazimierza przez przedsiębiorcę mennicznego Tytusa Liviusa Boratinięgo.

Brakteaty—denary, bite jednostronnie; znaczy „Moneta błaszana—nummus bracteatus“. Wprowadził je Mieszko II Stary.

Czworaki—cztery grosze litewskie za Zygmunta Augusta, równe 5 groszom polskim.

Denary—od łac. *denarius* (*deni* czyli 10 razy większa od miedzianego *asa*). Najulubieńsza moneta srebrna średniowieczna. Do Polski wprowadza ją Mieszko I i denar trwa do XIII wieku jako jednostka systemu. Był też pojęciem wagi: 1 grzywna wagi = 20 szelągów = 240 denarom, (czyli denar = 1,53 g). Za Zygmunta III denar jest najmniejszą monetą miedzianą i 18 denarów idzie na grosz polski.

Dukaty noszą nazwę od napisu na pierwszych złotych monetach weneckich: „Sit Tibi, Christe, datus, quem Tu regis, iste ducatus“.

Poniedziałek

Kwiecień

51

9

Wtorek

10

Środa

11

Czwartek

12

Piątek

13

Sobota

14

Niedziela

15

Na tłum się patrzy, jak na wielką rzekę — nie na drobne wiry,
lecz na kierunek prądu. (*Noc i świt*).

Najgorsza rzecz — walczyć, nie znając się. (*Unja*).

Wiosna i wolność czynią ludzi lepszymi. (*Cudno i zemia cudeńska*).

Miały one, jak i wszystkie późniejsze, gdzieindziej bite, $3\frac{1}{2}$ g złota $23\frac{1}{2}$ karatowego. Zwano je w Polsce także czerwonymi złotem.

Efraimity — to monety polskie fałszywe, bite przez Fryderyka II w Prusach i Saksonji, w mennicy, na której cełe stał żyd Efraim.

Floreny — od łac. *flos* (kwiat), monety złote florenckie (Florencja ma w herbie kwiat lilji).

Grzywna — to pewna stała waga: w w. XI = 182,5 g, za Łokietka = 197,68 g, za Jana Kazimierza = 201,8 g (grzywna krakowska), za Augusta III = 233,812 g (grzywna kolońska). Na Litwie grzywna = rublowi litewskiemu czyli 191,29 g. Była jeszcze grzywna kujawska i mazowiecka, a także chełmińska = 139,68 g. Złota grzywna = 24 karatom = 288 granom.

Nazwa „grzywna” pochodzi od grzywy końskiej i pierwotnie oznaczała kołnierz, a raczej pelerynkę futrzaną na szyi. Zamiast tej pelerynki kładziono na szyję złote i srebrne obręcze i z biegiem czasu nazwa ta stała się nazwą określonej wagi.

Hałerze — to drobne monetki srebrne, później miedziane, bite w Halli w Wirtembergji w w. XIII. Hałierzami zwano w Polsce denarki w w. XVII.

Imperjały — od imperator, oznaczały w w. XVIII rosyjskie 10 rublowe monety. Od 1817 r. były także 5-rublowe monety zwane półimperjałami.

Klepacze — to monety klepane, czyli fałszowane.

Kopa od litewskiego „*kapat*” czyli rąbać, to samo co rubel. W w. XIV i XV liczono rubel litewski po 60 groszy, a stąd czasem kopa stała się ilością rachunkową, złożoną z 60 jednostek.

Kopiejka od kopji, umieszczonej na rysunku św. Jerzego, który zdobył monety srebrne, później miedziane rosyjskie od XIV w.

Marka od wyrazu *Mark*, którym Niemcy nazywali grzywnę.

Obol od greckiego *obolos*. W czasach bizantyjskich była to najmniejsza moneta miedziana. W Polsce za czasów piastowskich była monetą i wagą i równała się połowie denara.

Rubel — pieniądz litewski i ruski z czasów, gdy odrąbane kawałki srebra zastępowały monetę. Za Olgierda i Witolda wart był 60 groszy czeskich, a od połowy w. XV liczono go po 100 groszy, z powodu spodlenia się groszy. Jako moneta rosyjska zjawił się dopiero w w. XVIII za Piotra Wielkiego.

Szeląg (od łac. *solidus*) oznaczał za czasów rzymskich monetę złotą wartości $\frac{1}{72}$ funta rzymskiego. Pierwsi zaprowadzili u siebie szelągi Krzyżacy. Na grosz szły 2, później 3 szelągi.

Skojec, od skot (bydło), oznaczał ilość srebra, odpowiadającą wartości wołu. Później 24 skojce szły na grzywnę. W w. XIV skojec = 2 groszom czeskim. Nie była to moneta prawdziwa, tylko ilość rachunkowa.

Talar — najbardziej lubiana i rozpowszechniona w Europie moneta srebrna, zwana od skrótu nazwy monety czeskiej „*Joachimstaler Münze*” (Joachimstalska moneta). Miała zawsze jednakową ilość srebra: 12,5 g. Za Zygmunta I talar = 30 gr, w końcu XVI w. = 36 gr., w końcu panowania Zygmunta III = 3 złp., za Michała Korybuta = 6 złp., w wieku XVIII = 8 złp., a od 1794 r. = 6 złp.

Tynf — srebrny pieniądz, bity za króla Jana Kazimierza przez Andrzeja Tympfa, Toruńczyka, wartości 1 zł. 6 gr. „Dobry żart tynfa wart”.

Poniedziałek

Kwiecień

16

Wtorek

17

Środa

18

Czwartek

19

Piątek

20

Sobota

21

Niedziela

22

Zły humor, jak licho przekorne, zdaje się nawet wywoływać szereg wypadków niepomysłnych. (*Soból i panna*).

Najwyższą cnotą społeczną jest sprawiedliwość. (*Unja*).

Kto ci gada o tem co sam już dobrze robi, to go słuchaj. (*Gromada*).

Złoty wprowadzony był rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 14-IV 1924 przy parytecie równym 1 frankowi szwajcarskiemu. 1 Dnia 13-X 1927 został ustabilizowany na 1,72 w stosunku do franka szwajcarskiego, 8,9141 w stosunku do dolara.

Monety: złote—po 100, 50 i 25 zł., srebrne—po 10, 5 i 2 zł., niklowe — po 1 zł., po 50, 20 i 10 gr., brązowe — po 5, 2 i 1 gr.

Monety złote: 100 zł. wagi 18,7546 g, średnicy 30 mm; 50 zł. wagi 9,3773 g, średnicy 24 mm; 25 zł. wagi 4.68865 g, średnicy 19,5 mm. Stop 900 cz. złota i 100 cz. miedzi (z 1 kg stopu — 5332 złote).

Monety srebrne: 10 zł. wagi 22 g, średnicy 34 mm; 5 zł. wagi 11 g, średnicy 28 mm; 2 zł. wagi 4,4 g, średnicy 22 mm. Stop 750 cz. srebra i 250 cz. domieszki. Wartość srebra, zawartego w monetach wnosi 13% nominalnej wartości (monety srebrne zagraniczne od 7 do 15%).

Monety niklowe: 1 zł. wagi 7 g, średnicy 25 mm; 50 gr. — 5 g i 23 mm; 20 gr. — 3 g i 20 mm; 10 gr. — 2 g i 17,6 mm. Czysty nikiel.

Monety brązowe: 5 gr. wagi 3 g, średnicy 20 mm; 2 gr. — 2 g i 17,6 mm; 1 gr. — 1½ g i 14,7 mm. Stop 950 cz. miedzi, 40 cz. cyny i 10 cz. cynku.

Budżety Państwa.

Dochody w mlj. zł.	Ogółem	Daniny publ.	Mono- pole	Admi- nistr.	Zaopa- trzenia	Przed- sięb.	Fundu- sze
1926/7	2135	1129	626	203	24	153	—
1927/8	2771	1495	797	249	27	203	—
1928/9	3008	1737	890	247	29	105	—
1929/30	3029	1736	886	269	27	111	—
1930/1	2750	1461	805	342	24	118	—
1931/2	2262	1773	678	226	33	148	—
1932/3	2002	938	625	356	40	42	—
1933/4 pr	2059	966	661	261	50	105	16
1934/5 pr	1942	965	645	254	—	60	18

Wydatki w mlj. zł.	Ogółem	Admini- stracja	Zaopa- trzenia	Przedsię- biorstwa	Fundusze	Długi państw.
1926/7	1975	1632	181	12	—	149
1927/8	2556	2084	244	41	—	187
1928/9	2841	2314	279	20	—	228
1929/30	2993	2405	306	31	—	251
1930/1	2814	2220	322	5	—	266
1931/2	2467	1901	320	3	—	243
1932/3	2244	1755	294	7	—	188
1933/4 pr	2458	1815	295	7	3	338
1934/5 pr	2165	1684	260	9	18	194

Dewaluacja w Polsce. 1 fr. szw. w styczniu 1919=1.58 mar. pol.; 1920 = 25.49; 1921 = 147.09; 1922 = 590.00; 1923 = 4.892 00; 1924 = 1.782.053.00; w kwietniu 1924 = 1.800.000 = 1 złoty; w grudniu 1925 = 1.16; w styczniu 1926 = 1.46; w kwietniu = 1.74.

Poniedziałek

Kwiecień

23

Wtorek

24

Środa

25

Czwartek

26

Piątek

27

Sobota

28

Niedziela

29

Trudno zgadnąć, co wykona bezwolne narzędzie, gdy nie widać ręki, która niem włada. (*Noc i świt*).

Byle silnie robić i trwać — rychło lepiej będzie. (*Gromada*).

Z dobrych, choć różnych ziaren nie rodzą się chwasty. (*Soból i panna*).

56 Co trzeba wiedzieć z przepisów kolejowych?

Dzieci do lat czterech nie płacą biletu, ale jedna osoba może wieźć najwyżej 2 takich dzieci, od lat 4 do 10 — płacą połowę biletu.

Bilety na odległość do 150 km są ważne 1 dobę, na każde dalsze rozpoczęte 200 km — też 1 dobę.

Nie wolno wsiadać do pociągu po sygnale odjazdu.

Wolno założyć w wagonie miejsce dla innej osoby, o ile się posiada jej bilet.

W wagonach dla niepalących nie wolno palić nawet na korytarzach, choćby i za zgodą współpodróżnych.

Otwierać okna wolno tylko za zgodą wszystkich jadących.

Bilety ważne na 2 doby lub dłużej uprawniają do przerwy w podróży, przyczem należy bilet przedstawić do poświadczenia na stacji natychmiast po przerwaniu podróży.

Podróżny, nieposiadający odpowiedniego biletu, płaci podwójną cenę biletu za przebytą drogę, ale nie mniej niż 5 zł.; tyleż płaci, jeśli zajmie miejsce w wagonie, nie posiadając biletu jazdy, choćby pociąg nie ruszył.

Kto bez biletu peronowego wejdzie na peron, płaci 1 zł.

Podróżny obowiązany jest pokryć wszelkie wyrządzone szkody w inwentarzu kolejowym.

Nie wolno przewozić w wagonach broni nabitej, materiałów wybuchowych, łatwo zapalnych, żrących lub zakaźnych, przedmiotów niedogodnych lub przykrych dla współpodróżnych.

Do wagonu wolno brać bezpłatnie bagażu nie więcej niż 25 kg na osobę, przyczem na bagaż każdy ma do dyspozycji tylko przestrzeń na i pod miejscem, które zajmuje; pojedyncza sztuka bagażu, nawet należącego do kilku osób, nie może przekraczać 25 kg.

Wolno zabierać do wagonu narty i saneczki, o ile nie przeszkadzają współpodróżnym, małe psy i ptaki, o ile współpodróżni nie sprzeciwiają się.

Bagaż, nadawany do przewozu w wagonach bagażowych, powinien być dobrze opakowany i być zaopatrzony w nazwisko podróżnego, jego adres i stację przeznaczenia; bez opakowania można nadawać wózki, rowery, narty, sanki, instrumenty muzyczne w futerałach; bagaż można nadawać nie później jak 15 min. przed odejściem pociągu.

Bilety miesięczne na przejazd między dwiema stacjami, odległymi nie więcej niż 150 km, dowolną liczbę razy kosztują 18-krotną cenę normalnego jednorazowego biletu.

Bilety wycieczkowe powrotne uprawniają do przejazdu w pociągach osobowych w soboty i dni przedświąteczne oraz w niedziele i święta do niektórych miejsc wycieczkowych oraz powrotu w święta lub w dzień poświęteczny ze zniżką $33\frac{1}{3}\%$.

Grupa osób, odbywająca wspólnie podróż złożoną z 25, może otrzymać przy przejeździe więcej niż 30 km, zniżkę 25% od ceny biletu, o ile organizator zbiorowego przejazdu zgłosi na piśmie wyjazd przynajmniej na 48 g. wcześniej na stacji rozpoczęcia podróży; zgłoszenie może być uwzględnione także i na 1 g. przed odjazdem, jeżeli nie będzie potrzeba dodawać wagonów.

Poniedziałek	Kwiecień	
30		
Wtorek	M a j	
1		
Środa		
2		
<u>Czwartek</u>		
3		
Piątek		
4		
Sobota		
5		
<u>Niedziela</u>		
6		

Źródło rozkoszy jest w nas i zwie się młodością. (*Soból i panna*).

Wszelki zapał, wszelki czysty poryw — rzecz święta. (*Noc i świt*).

Jeżeli ma się poczynać nowa Polska, począć się musi od tych, którzy się jej krwią, oświeceniem i pracą zasłużyli. (*Gromada*).

Młodzież szkolna na podstawie odpowiedniego zaświadczenia szkoły płaci przez okres ważności zaświadczenia połowę ceny biletu za dowolny przejazd, płaci $\frac{1}{4}$ ceny normalnych biletów miesięcznych przy dojeżdżaniu do szkoły z odległości nie większej niż 150 km.

Inwalidzi wojenni w szczególnych wypadkach płacą połowę za bilet.

Grupa osób, podróżująca do miejsc odpustowych lub w celach kulturalno-oświatowych, krajoznawczych, turystycznych lub sportowych, licząca co najmniej 15 osób, może otrzymać $33\frac{1}{3}\%$ zniżki, o ile kierownik zwróci się przynajmniej na 7 dni wcześniej na piśmie do Dyrekcji Okręgowej Kolei P. Członkowie zalegalizowanych towarzystw naukowych, krajoznawczych, sportowych i turystycznych mogą korzystać z ulg już w grupach od 8 osób.

Poniedziałek

M a j

7

Wtorek

8

Środa

9

Czwartek

10

Piątek

11

Sobota

12

Niedziela

13

Aby iść skutecznie ku lepszemu, trzeba iść łąwą z całym społeczeństwem. (*Cudno i ziemia cudzieżka*).

Jeżeli człowiek o jednym myśli, a drugie robi, niespora to robota. (*Gromada*).

Praca jest jeszcze przyjemniejsza, gdy się już widzi jej wyniki. (*Unja*).

Uczestnicy zjazdów naukowych, kulturalno-oświatowych, społecznych, turystycznych i sportowych mogą korzystać w powrotnej drodze z 50% zniżki przy przejazdach powyżej 30 km, o ile organizatorzy zjazdu zwrócą się na 10 dni przedtem do Dyrekcji Okręgowej Kolei P. i uzyskają zezwolenie na wydanie kart uczestnictwa.

Członkowie Związku Towarzystw Turystycznych i Polskiego Związku Narciarskiego korzystają ze zniżki 33 $\frac{1}{3}$ % przy przejazdach do stacji, mających znaczenie turystyczne. (Ob. obie mapki).

Przy powrocie z uzdrowisk krajowych podróżni korzystają ze zniżki 50% (a w miesiącach wiosennych i jesiennych z 80%), jeżeli w uzdrowisku przebywali bez przerwy conajmniej 10 dni i otrzymali odpowiednie zaświadczenie.

Poniedziałek

M a j

14

Wtorek

15

Środa

16

Czwartek

17

Piątek

18

Sobota

19Niedziela**20**

Z biedą trzeba się brać za bary, aby ją zwalczyć, nie zaś szukać sposobów zapomnienia o niej. (*Cudno i ziemia cudzińska*).

Nasz patriotyzm nie jest tem samolubstwem zbiorowem, które cechuje narody tłuste i szczęśliwe, lecz umiłowaniem idealnem, trochę kobiecem w rozumowaniu, choć tyle razy męskiem w skutkach. (*Hetmani*).

62 Jak założyć Oddział P. T. K.

Grono osób, interesujących się krajem ojczystym, pięknem jego przyrody i zabytkami, powinno założyć Oddział Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

1. Nowopowstały Oddział w myśl 22 § statutu musi liczyć przynajmniej 20 członków.

2. Członkowie ci powinni urządzić zebranie organizacyjne i wybrać tymczasowy Zarząd, składający się z prezesa, sekretarza i skarbnika.

3. Po zebraniu organizacyjnym należy przesłać do Rady Głównej T-wa w Warszawie, ul. Karowa 31, odpis protokołu z tegoż zebrania, dokładną listę Zarządu: imiona i nazwiska Członków Zarządu, z zaznaczeniem piastowanych godności i dokładnym adresem Prezydium.

4. Po przyjęciu i zatwierdzeniu nowego Oddziału przez Radę Główną P. T. K. i zawiadomieniu przez nią władz państwowych o powstaniu Oddziału, otrzymuje Oddział wszystkie prawa, określone w rozdziale VII statutu.

Wszelkich informacji przy organizowaniu Oddziału udziela Biuro T-wa w Warszawie, Karowa 31.

Osoby, pragnące założyć Oddział, otrzymują potrzebne druki: statut, regulamin Oddziału, deklaracje przystąpienia na członka, instrukcję programową, referat programowy. Na życzenie wyjeżdża z referatem organizacyjno-programowym delegat sąsiedniego Oddziału.

Opłaty członkowskie: Członek zwyczajny wpłaca wpisowe 4 zł. i wkładkę roczną 8 zł., członek wspierający wpłaca rocznie 50 zł., członek dożywotni wpłaca jednorazowo 200 zł.

Ulgi dla członków P. T. K. Członkowie P. T. K. otrzymują zniżkę do 20% na wszystkich wydawnictwach i czasopismach Tow.

Korzystają z 33¹/₃% zniżki kolejowej, na podstawie legitymacyj Związku Polskich Tow. Turyst. wydawanych przez Oddziały P. T. K.

Korzystają ze zniżek w schroniskach. — Otrzymują bezpłatnie „Wiadomości Krajoznawcze i Turystyczne” — Biuletyn inform. P. T. K.

Koła Krajoznawcze Młodzieży Szkolnej

organizuje Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej. Koła Krajoznawcze mają na celu krzewienie wśród młodzieży szkolnej zamiłowania do poznawania kraju i wychowanie przyszłych pionierów ruchu krajoznawczego w Polsce.

Koło Krajoznawcze Młodzieży Szkolnej może założyć na terenie danej szkoły:

1) profesor, uczący w tej szkole, interesujący się pracami krajoznawczymi,

2) albo też sama młodzież, mająca zamiłowanie do krajoznawstwa, organizując grupę młodzieży przynajmniej z 10 osób,

3) organizujące się Koło wybiera Zarząd, złożony z prezesa, sekretarza i skarbnika,

4) Kołem opiekuje się jeden z profesorów (uczący w danej szkole). Opiekun jest pośrednikiem między Kołem a Władzami Szkolnymi i Polskim Towarzystwem Krajoznawczym.

5) O powstaniu Koła należy zawiadomić naczelną organizację, t. j. Komisję Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej — Rady Głównej P. T. K. — Kraków, Oleandry 3, prof. Leopold Węgrzynowicz. — Komisja przesyła regulaminy i daje instrukcje, jak należy prowadzić pracę w Kole. — Organem Kół Kraj. Mł. Szk. jest miesięcznik: „Orli Lot”.

Poniedziałek

M a j

63

21

Wtorek

22

Środa

23

Czwartek

24

Piątek

25

Sobota

26

Niedziela

27

Poezja w nas jest, nie zaś w widokach i wrażeniach zewnętrznych, które dają tylko mocniejszą lub słabszą do niej podniecię. (*Helman*).

Oczekując czegoś bardzo, człowiek zawczasu wystawia sobie sceny i całe dni przyszłego życia, a gdy te przyjdą, zastają go jednak nieprzygotowanego. (*Zareczyły Jana Bełzkiego*).

64 Co o naszej stolicy wiedzieć warto?

Wzrost Warszawy według lat	1564	1655	1660	1750	1791	1794	1797	1815	1829	1882	1891	1900
Domów Mieszkańców w tysiącach	693	638	507	486	2000					4172	4753	
	13	18	20	23	60	200	65	88	140	383	456	768

W r. 1916 powstała **Wielka Warszawa** po przyłączeniu przedmieść. Domów 8.468 w mieście + 8.033 na przedmieściach = 16.500; mieszkańców 820 tys. w mieście + 96 tys. na przedmieściach = 914 tys. W dniu 9 grudnia 1931 r. ludność Warszawy wynosiła 1.178.914 os.

Mieszkańcy Warszawy wedł. wyznania i narodowości	rz. kat.	gr. kat.	praw.	ewang.	mojt.	inne	polaka	rusińsk.	białor.	niem.	żyd.	inne
w 1921 r. %	63,8	0,1	0,6	1,9	33,1	0,5	72,3	0,1	0,0	0,1	26,9	0,6

Powierzchnia Warszawy wynosi w hektarach 12.100. (Przed wojną 3.270 ha). W tem ulice i place 937, parki i ogrody 220, cmentarze 234, dawne forty 218, Wisła 617, tereny kolejowe 363.

Obszar Łazienek 59,6, parku Paderewskiego 44,9, Praskiego 29,9, Traugutta 26, Sobieskiego 18, ogrodu Saskiego 15,3, parku Ujazdowskiego 5,3, ogrodu Botanicznego 4,5, parku w Młocinach 113,6.

Długość ulic w metrach: Wisła w obrębie Warszawy — 14.500. Grochowska 4.500, Marszałkowska 2.930, Aleja Jerozolimska — 2.300, Żelazna — 2.090, Chmielna — 1.690, Aleja Ujazdowska i Belwederska — 1.590, Gęsia — 1.580, Złota — 1.330, Piękna — 1.320, Wilcza — 1.220, Aleja 3 maja i wiadukt 1.200, Nowy Świat — 950.

Długość mostów: Kierbedzia — 475, Poniatowskiego 430 m.

Wysokość wież i kolumn w metrach: wieża zamkowa — 59, wieża kościoła WW. Świętych — 55,30, wieża ratuszowa z zegarem — 54,72, wieża kościoła Św. Krzyża — 52,40, wieża ciśnieniowa na filtrach — 38,25, kolumna króla Zygmunta — 19,70.

Meteorologiczne dane: roczne opady średnio 585 mm, dni dżdżystych w roku średnio 157, temperatura roku średnio + 7,3 zimy — 2,8, lata + 18,1.

Zima zaczyna się 24 listopada, trwa 113 dni: przedwiośnie — 17 marca, trwa 21 dni; wiosna — 8 kwietnia, trwa 52 dni; lato — 29 maja, trwa 101 dni; jesień — 7 września, trwa 51 dni; późna jesień — 28 października, trwa 27 dni.

Warszawa spożywa dziennie: 60 wagonów ziemniaków (600 tonn), 41 wagonów chleba (410 tonn), 22 wagony mleka (220 tys. litrów), 10 wagonów mięsa (100 tonn). Jeden mieszkaniec zużywa dziennie wody 109 litrów.

Mieszkańcy Warszawy posiada 248.185, czyli 4,8 osoby przypada na mieszkanie; w 1921 r. było mieszkań 194.441 na 936.714 mieszkańców, czyli również 4,8 osoby na mieszkanie.

Poniedziałek	Maj	
28		
Wtorek		
29		
Środa		
30		
Czwartek		
31		
Piątek	Czerwiec	
1		
Sobota		
2		
Niedziela		
3		

Zło względem do dobra jest niczem. Istnieje tylko dla nas, abyśmy mieli zasługę walki i zwycięstwa. (*Hetman!*)

Wszystko, co czynimy, czego pragniemy dzisiaj, jest drobiazgiem dla nas bardzo ważnym, ale nieskończenie małym w ewolucji wiecznego życia. (*Syn marnotrawny*).

66 Gdzie i co dawniej było w Warszawie?

W XVIII wieku Warszawa objęta była murami, idącymi wzdłuż dzisiejszego Podwala, Mostowej, Bugaju do zamku i Krakowskiego Przedmieścia. Miała dwa przedmieścia: od południa za bramą Krakowską — dzisiejsze Krakowskie Przedmieście, dzielące się na ulicę Grodzką, przedmieście Czerskie i plac na Bykowcu (dziś koło kościoła pp. Wizytek), sięgające do dzisiejszej ulicy Wierzbowej; od północy zaś leżało drugie przedmieście przy Długiej drodze, obejmujące ową Długą drogę do rogu Nalewek, część Frety do Ś-to Jerskiej, Waliszew (dziś Mostowa) i Rybitwie (dziś Rybaki). W końcu XIV wieku od północy powstała Nowa Warszawa — Nowe Miasto.

Przestrzeń wkoło Warszawy zajmowały wioski: od północy Polików, Powąki, Buraków, Młociny, Wawrzyszew, Wólka Burakowska; od zachodu Wielka Wola; od południa Kałużyczyn (dziś Nowy Świat), Jazdów, Solec, Mokotów; za Wisłą Brodno z olbrzymimi lasami, Wola Żąbkowa, Żerań, Praga, Targówek, Gołędzinów, Załęże. W Ujazdowie stał zamek książęcy, starszy od Warszawy, już w 1262 r. oblegany przez Litwinów i Rusinów. Przy Jazdowie był ogród, zwany popolicie Chmielnikiem.

Pierwsza pewna wzmianka o Warszawie znajduje się w akcie księcia Konrada II z r. 1289. Podniósł Warszawę jako swą rezydencję ks. Trojden, a w 1339 odbywał się tu przed Sądem Apostolskim delegatów papieskich proces z Krzyżakami, wytoczony przez Kazimierza Wielkiego.

Kiedy Warszawa stała się stolicą (od 1569 miejsce sejmów, od 1596 rezydencja króla), droga do Ujazdowa zabudowała się domkami i powstał Nowy Świat. Zaczęła się rozbudowa w kierunku Mazowieckiej i Brackiej, na Kapitulnej, Miodowej, Nalewkach. W 1648 r. istnieje Leszno, w 1650 Grzybów.

Bagatela — w 1890 ogród zoologiczny. **Bednarska** — nawprost na Wiśle most do 1861. **Belwederska** — nawprost Belwederu fabryka fajansów Stanisława Augusta. **Botaniczny ogród** — szklarnie i ogrody za czasów, książąt Mazowieckich. **Góra** w ogrodzie — koniec stacji kalwaryjskiej, która zaczynała się od placu Trzech Krzyży, czasy Augusta II 1730. **Bielańska**, dzisiejszy Bank Polski—dawniej mennica. **Boleść** — nawprost na Wiśle pierwszy most w Warszawie za Zygmunta Augusta. **T. zw. prochownia**—dawniej skład prochu. **Browarna**— browar królewski. **Bugaj** — w w. XVII koryto Wisły. **Ceglana** — cegielnie Bluma w 1772 r. **Daniłowiczowska** — biblioteka Łuskich do 1807 r. **Długa 10-14** — siedziba nuncjusów w XVIII w.; 15 — dom ks. Pijarów; dziś pasaż Simonsa — kościół św. Trójcy i klasztor Brygidek, szpital dla żołnierzy za Batorego, w w. XIX warsztaty artylerijskie; dziś więzienie — arsenał, za Księżtwa Warsz. szkoła artylerji. **Dunaj 5** — dom Kilińskiego. **Dzika 19**, dziś więzienie — koszary artylerji za Stan. Aug. **Elektoralna 13** — fabryka powozów Dangla w XVIII w. **Gęsia 9** — szkoła rabinów. **Jezuicka 3** — kolegium jezuickie za Skargi, później drukarnia „Gazety Warszawskiej” Łuskiny; dziś muzeum pedagogiczne—w XVIII w. szkoły jezuickie. **Kanonja 8**—dawne Tow. Przyjaciół Nauk. **Karmelicka 10**, szpital — źródła wodociągów starej Warszawy. **Konwiktorska** — konwikt jezuicki w b. pałacu Ogińskich. **Kozykkowa, filtry** — pałacyk myśliwski Stan. Aug.

Poniedziałek

Czerwiec

67

4

Wtorek

5

Środa

6

Czwartek

7

Piątek

8

Sobota

9

Niedziela

10

W życiu, którym żyjemy, jest źródło szczęścia i niedoli, temat do najgłębszych namysłów. (*Syn marnotrawny*).

Łążenie do osobistej rozkoszy jest wsteczne w stosunku do troski o publiczne dobro. (*Sprawa Dotęgi*).

Najgroźniejszym jadem w stosunkach ludzkich wogóle jest kłamstwo. (*Helmant*).

<http://rcin.org.pl>

Krakowskie Przedmieście 2 — pałac Karasia za Stan. Aug.; 13, hotel Europejski — pałac Ogińskich; 25 — poczta do 1870; 26, dziś Uniwersytet — dwór ks. Mazowieckich ze zwierzyńcem, później ogród i stajnie Zygmunta III, później pałac Władysława IV, później Radziwiłłowski, w XIX w. namiestnikowski; dziś pomnik Mickiewicza — jurydyka domów Dziekanka; 62 dziś Tow. Dobroczyńności — pałac Kazanowskich w XVII w., przy zamku koło Zjazdu — pałac Pod Blachą ks. Józefa. Krasieńskich plac — pałac Krasieńskich, później Komisja Skarbu w pałacu Rzeczypospolitej od 1765; 6-8 — Teatr Narodowy za Stan. Aug. Królewska 14, giełda — Opernhaus za Sasów, później rajtazula. Krzywe Koło 14 — pierwsza poczta do końca XVII w. Leszno 29 — magistrat jurydyki Leszna. Łazienki — zwierzyńiec ks. Mazowieckich, później pałac Lubomirskiego, później Stan. Aug.; za pałacem nad stawem — Szkoła Podchorążych; za pałacem na prawo — pałacyk myśliwski, mieszkanie ks. Józefa. Miodowa 1 — pałac biskupów krakowskich; 3 — pałac bankiera Teppera za Stan. Aug.; 8 — ambasada rosyjska za Stan. Aug.; resursa kupiecka do 1806; 11 — pałac Paca; 12 — pierwsza litografja w 1812, w lewym skrzydle kawiarnia Honoratki w 1830; 20 — Collegium Nobilium. Mostowa — most na Wiśle w w. XVII. Nalewki 33-35 — źródła i stawy, skrzynie do wody. Nowogrodzka 45 — jarmarki na chmiel i wełnę. Nowolipki 11-15, seminarjum — Instytut Szlachecki, Instytut wychowania panien. Nowomiejska (Gołębia 11 — kamienica miejska Dekerta; 12 — druga w Warszawie kawiarnia do 1763; 26 — koza marszałkowska. Nowosenatorska wprost teatru — Pociejów, dawny handel starzyzną. Nowy Świat 14, ministerstwo kolei — dwór i ogrody Szczęsnego Potockiego; 57 — dawna poczta do 1733; 72-74 — kościół dominikanów obserwantów i kaplica Szujskich od 1668, później gmach Tow. Przyj. Nauk od 1820. Okopowa — okopy przed morzem w 1771. Ordynacka — Zamek Ostrogiński w 1597, później pałac, dom zdrowia, koszary, wreszcie konserwatorjum. Piwna 47 — obserwatorjum Magiera. Powązki — ogrody ks. Izabeli Czartoryskiej w XVIII w. Rymarska 1 — pałac Ogińskich, Bank Polski; 3 — mieszkanie ks. Lubeckiego. Stare Miasto w pobliżu Jezuickiej i Celnej na rynku — ratusz do 1819; 2 — „klasztorek”, gdzie mieszkał Skarga; 19 — kamienica wójtowska; koło Nr. 22 — „kuna” do wystawiania przestępców; 24 — drukarnia Dufoura za Stan. Aug.; 31 — ks. Mazowieckich, najstarsza w Warszawie. Solec 14 — najstarszy młyn z 1782 r.; 39 — gospoda flisacka. Świętojerska 8-10 — najstarszy kościół św. Jerzego do 1819. Plac Teatralny, teatr Wielki i Narodowy — żupa solna za ks. Mazowieckich, Marywil za Sobieskiego. Wiejska 4-8, sejm — Instytut Szlachecki męski, od 1862 Instytut Maryjski. Wola od cmentarza ewang.-reform. aż za cmentarz prawosł. — pole elekcyjne. Zakroczymska, cytadela na końcu — konwikt pijarów na Żoliborzu.

Tereny Warszawy wznoszą się średnio na 30 metrów nad poziomem Wisły (Ogród Saski 35 m., ul. Ogrodowa i Biała 37 m., Al. Jerozolimska przy Marszałkowskiej 36 m., Wola 30 — 34 m., Mokotów 30 m.), tereny zaś Pragi na 4 — 7 m.

Pierwsza Kolej z Warszawy — 1847 r.; Pierwszy bruk asfaltowy w Warszawie — 1867 r. (ulica Długa i Mazowiecka) trwał do 1872 r.; pierwszy tramwaj konny — 18 października 1881 r.; pierwszy tramwaj elektryczny — 26 marca 1908.

Poniedziałek	Czerwiec	
11		
Wtorek		
12		
Środa		
13		
Czwartek		
14		
Piątek		
15		
Sobota		
16		
<u>Niedziela</u>		
17		

Każdy ma w życiu okres najwyższego powodzenia, niby rozkwit tego szczęścia, które mu jest przeznaczone. (*Sprawa Dołęgi*).

Aby znaleźć zupełne zaspokojenie wrodzonego człowiekowi pędu do szczęścia w pracy, trzeba w niej także czuć się potężnym, trzeba ją kochać i rozumieć. (*Hetmani*).

70 Odległości kolejowe między miastami. *km.*

Od Warszawy—Baranowice 397, Białowieża 233, Białystok 183, Bielsko 379, Borysław 532, Brześć n. B. 210, Bydgoszcz 285, Chojnice 342, Ciechocinek 225, Cieszyn 462, Częstochowa 230, Dęblin 112, Drohobycz 521, Druskieniki 301, Dubno 533, Dziedzice 368, Gdańsk 386, Gdynia 410, Gniew 337, Gniezno 279, Gopło 298, Grajewo 266, Grodno 269, Grudziądz 251, Hel 486, Iłowo 139, Inowrocław 269, Iwonicz 573, Jarzemce 650, Jarosław 377, Kalisz 252, Kartuzy 483, Katowice 319, Kazimierz 320, Kielce 244, Kołomyja 704, Kowel 335, Kraków 363, Królewska Huta 328, Krynica 590, Krzemieniec 571, Leszno 371, Lida 397, Lublin 175, Lwów 437, Łomża 152, Łowicz 81, Łódź 131, Łuck 418, Łuniniec 433, Morszyn 537, Mościce 437, Muszyna 579, Nałęczów 154, Nowogródek 505, Nowy Sącz 428, Ostrów Wlkp. 276, Pabjanice 155, Pińsk 383, Piotrków 144, Piwniczna 554, Płock 172, Poznań 304, Przemysł 412, Rabka 464, Radom 160, Reda 425, Równe 470, Rymanów 579, Rzeszów 398, Sambor 478, Sandomierz 315, Sanok 514, Sarny 477, Sławsko 585, Słonim 350, Stanisławów 578, Starogard 355, Stołpce 497, Stryj 522, Suwałki 361, Szczawnica 587, Śrem 355, Środa 337, Tarnobrzeg 316, Tarnopol 587, Tarnowskie Góry 355, Tarnów 435, Tczew 357, Tomaszów M. 132, Toruń 237, Truskawiec 533, Tuchola 326, Wejherowo 432, Wielka Wieś Hallerowo 451, Wilno 414, Wisła 421, Włocławek 181, Włodzimierz 389, Worochta 676, Zakopane 509, Zaleszczyki 733, Zamość 300, Zdobunów 491, Zduńska Wola 183, Zgierz 130, Zwardoń 437, Żegiestów 569, Żywiec 400.

Od Brześcia n. B.—Druskieniki 247, Grodno 215, Wilno 372.

Od Bydgoszczy—Gdańsk 160, Gdynia 181, Katowice 472, Kraków 550, Lwów 791, Łódź 227, Poznań 152.

Od Katowic—Bielsko 60, Cieszyn 91, Częstochowa 97, Gdańsk 632, Gdynia 550, Inowrocław 327, Kielce 176, Kraków 78, Krynica 305, Lwów 419, Łódź 240, Ostrów Wlkp. 221, Poznań 333, Radom 261, Stanisławów 559, Wisła 95, Zakopane 176, Żywiec 81.

Od Krakowa—Bielsko 97, Bydgoszcz 565, Cieszyn 136, Częstochowa 134, Gdańsk 610, Gdynia 631, Inowrocław 405, Kielce 215, Krynica 227, Lublin 314, Łódź 284, Ostrów 299, Poznań 413, Radom 300, Stanisławów 481, Stryj 411, Wisła 140, Zwardoń 138, Żywiec 118.

Od Lublina—Bielsko 411, Krzemieniec 387, Lwów 263, Łuck 243, Stanisławów 465, Truskawiec 439, Worochta 492, Zamość 116, Żywiec 432.

Od Lwowa—Bielsko 438, Borysław 113, Cieszyn 483, Drohobycz 102, Gdańsk 879, Gdynia 909, Inowrocław 746, Iwonicz 209, Katowice 419, Krynica 414, Łódź 498, Nowy Sącz 352, Ostrów 640, Poznań 754, Truskawiec 114, Wilno 396, Worochta 229, Zakopane 447, Zamość 165, Żegiestów 393, Żywiec 465.

Od Łodzi—Bielsko 298, Bydgoszcz 227, Ciechocinek 167, Częstochowa 159, Gdańsk 387, Gdynia 408, Krynica 511, Ostrów Wlkp. 136, Poznań 236, Toruń 177, Truskawiec 683, Zakopane 428, Zwardoń 358, Żegiestów 490.

Od Poznania—Bielsko 395, Częstochowa 288, Gdańsk 312, Gdynia 333, Krynica 640, Łowicz 233, Toruń 152, Truskawiec 576, Wisła 420, Zakopane 558, Żegiestów 619, Żywiec 416.

Od Stanisławowa—Dęblin 477, Dziedzice 537, Tarnów 404.

Od Torunia—Ciechocinek 24, Gdańsk 210, Gdynia 231.

Od Wilna—Baranowice 200, Białystok 240, Łuniniec 316, Truskawiec 830, Wisła 420.

Poniedziałek

Czerwiec

18

Wtorek

19

Środa

20

Czwartek

21

Piątek

22

Sobota

23

Niedziela

24

Łatwiej rewidować życie zbiorowe i wniosło czynić o niem uwagi, niż rozpatrywać szczerze własne działanie, a szczególnie braki. (*Hetman!*)

Ludzie, przyzwyczajeni do samowładztwa, bywają często przeciwni danemu projektowi jedynie dlatego, że nie powstał w ich głowie. (*Syn marnotrawny*).

72 Ukształtowanie powierzchni Polski.

A. Góry Karpackie z Pogórzem Karpackiem (wypiętrzone w trzeciorzędzie):

- I. krystaliczny trzon Tatrzański (Rysy 2563),
- II. pas wapiennych okolic, Pieniny (Trzy Korony 182),
- III. pasmo Karpat fliszowych (Beskid):
 1. Beskid zachodni (Babia Góra 1725 m).
 2. Beskid wschodni — Bieszczady, Gorgany, Czarnohora, (Howerla 2058 m).

B. Rów tektoniczny z osadami dyluwjalnymi:

- I. nizina śląska,
- II. nizina sandomierska,
- III. nizina naddniestrzańska.

C. Pas wyżyn południowych:

- I. wyżyna śląsko-małopolska (od Odry do Wisły):
 1. Pogórze Śląskie (300 m npm), gleba piaszczysta, Pustynia Błędowska, minerały.
 2. Wyżyna małopolska:
 - a) pasmo Jury krakowskiej, grzbiet krakowsko-częstochowski (400 — 500 m npm), wapień i rudy,
 - b) kotlina Nidy, pokryta lasem, żyzna, pokłady siarki (300 m npm),
 - c) wyżyna kielecko-sandomierska. obfitująca w minerały (Łysica 619 m).
- II. Płyta czarnomorska:
 1. wyżyna lubelska w dorzeczu Wieprza o glebie lesowej, pokłady kredy (300 m npm).
 2. Rostocze, dział wodny grzbiet tomaszowsko-lwowski (414 m npm):
 3. wyżyna podolska, pasmo wapienne Miodoborów z glebą czarnoziemną, jary, wertepy (400 m npm),
 4. wyżyna wołyńska, przejściowa między Podolem i Polesiem.

D. Niż polski:

- I. pas wielkich dolin:
 1. kotlina Polesia, błotnista i lesista, największe w Europie bagno (100 — 150 m npm).
 2. nizina Podlasia (150 — 200 m npm.):
 - a) wzniesienie łukowskie,
 - b) wzniesienie białostockie, puszcza Białowieża, bagna nadbiebrzańskie.
 3. nizina mazowiecka:
 - a) Mazowsze prawobrzeżne wyższe gostyńskie z puszcą Kurpiowską,
 - b) Mazowsze lewobrzeżne niższe skierniewicko-łódzkie, żyzne,
 4. nizina wielkopolska (100 m npm), gleby gliniaste i piaszczyste,
 - a) pradolina Wisły toruńsko-eberswaldzka,
 - b) pradolina Wisły warszawsko-berlińska,
 - c) dolina Baryczy.
- II. pas wyżyn północnych, Pojezierze:
 1. pojezierze kaszubskie, Szwajcaria Kaszubska. kępy.
 2. pojezierze mazurskie, Szwajcaria Mazurska (poza Polską).
 3. pojezierze wileńskie.
- III. nizina nadbałtycka, Hel, delta Wisły (50 m npm).

Poniedziałek	Czerwiec	
25		
Wtorek		
26		
Środa		
27		
Czwartek		
28		
Piątek		
29		
Sobota		
30		
<u>Niedziela</u>	Lipiec	
1		

Powierzchnowy tylko człowiek uważa za mądre jedynie słowa, wymówione z poważnym układem twarzy i postaci, za lekkie—słowa, pełne uśmiechu. Bywa wręcz przeciwnie. (*Helmani*).

Pisarz, pracując wyobraźnią, dobiera sobie wypadki i oświetlenia; człowiek czynu wpleciony jest ściśle i zależnie w rozpęd maszyny życiowej ogólnej. (*Sprawa Dołęgi*).

74 Rachunki za kwiecień — czerwiec 1934.

		Wydatki:	Kwiecień		M a j		Czerwiec	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								
16								
17								
18								
		Razem						

		Dochody:	Kwiecień		M a j		Czerwiec	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
		Razem						

Poniedziałek

Lipiec

2

Wtorek

3

Środa

4

Czwartek

5

Piątek

6

Sobota

7Niedziela**8**

Połowa przynajmniej naszych nieszczęść i zwątpień pochodzi z mózgu, nieprawidłowo rozedrganego przez zbyt rozkołysane nerwy. (Hetmani).

Jest w mózgu sprężyna woli, którą każdy może nacisnąć, gdy zechce — jeden łatwiej, drugi trudniej — a potem siła sama się znajdzie. (Sprawa Dołęgi).

<http://rcin.org.pl>

76 Dzieje dostępu Polski do morza.

Za Piastów Polska posiadała w swych rękach wybrzeże od Odry do Wisły. Za Jagiellonów Polska posiadała wybrzeże od jeziora Łebskiego w Pomeranii pruskiej do zatoki Fińskiej (około 1000 km).

Pomorze gdańskie należało od 994 do 1227 do Polski, 1227—1290 podlegało samodzielnym księżętom polsko-pomorskim, 1290—1308 było znowu pod władzą królów polskich. 1308—1458 zajęte było przez Krzyżaków, 1454—1772 było znowu pod zwierzchnictwem Polski, 1772—1920 znajdowało się pod okupacją Niemiec, od 1920 wróciło do Polski.

Polska więc władała do 1920 Pomorzem 632 lata, Krzyżacy—146 lat, Niemcy — 148 lat.

985. Król duński rzeka się praw do Pomorza.

994. Bolesław Chrobry owładnął ujściem Wisły.

997. Św. Wojciech w Gdańsku („Gyddanyzc”).

1000. Bolesław Chrobry zakłada biskupstwo w Kołobrzegu.

1181. Polska traci Pomorze zachodnie ze Szczecinem do rzeki Persanty (Prośnicy).

1225. Osadzenie Krzyżaków w ziemi Chełmskiej.

1227. Wyłamanie się Świętopętka, księcia pomorskiego, z pod zwierzchnictwa polskiego.

1271. Zajęcie Gdańska przez markgraфа brandenburskiego Konrada.

1272. Mściwój II, książę pomorski, odzyskuje Gdańsk.

1280 — 1284. Wojna między markgrafami a księżętami Pomorza.

1287. Przymierze w Słupsku.

1290. Mściwój II oddaje Pomorze Gdańskie w dziedzictwo Przemysławowi II polskiemu.

1294. Śmierć ostatniego księcia pomorskiego Mściwoja II.

1298. Władysław Łokietek broni Pomorza przed najazdem księcia Bogusława z Pomorza zachodniego.

1308. Opanowanie Gdańska przez Krzyżaków i rzeź 10.000 ludności polskiej (14.XI).

1310. Markgraf brandenburski Waldemar sprzedaje Krzyżakom Pomorze Gdańskie od Wisły do Łeby.

1343. Utrata Pomorza wzamian za odzyskanie od Krzyżaków ziemi Dobrzyńskiej i Kujaw.

1454. Wypędzenie Krzyżaków z Gdańska (4.II). Wcielenie Pomorza wraz z Gdańskiem przez Kazimierza Jagiellończyka do Polski (6.III).

1454 — 1466. 13-letnia wojna z Krzyżakami o posiadanie Pomorza.

1457. Król Kazimierz Jagiellończyk odwiedza Gdańsk i nadaje mu „wielki przywilej“.

1457. Zwycięstwo floty gdańskiej nad flotą duńską i zakonu inflanckiego pod Bornholmem.

1462. Klęska Krzyżaków pod Puckiem.

1466. Pokój w Toruniu: Polska zatrzymała Pomorze z Gdańskiem pod nazwą Prus Królewskich, Pomorze wschodnie jako Prusy Książęce uznały się za lenno polskie.

1520. Wojska polskie zajęły Prusy Książęce, uchylające się od składania hołdu.

1525. Przeobrażenie Zakonu Krzyżackiego w lenne od Polski państwo świeckie (10.IV). „Hołd Pruski“ na rynku krakowskim.

1557. Pierwszy kaper polski przy brzegach inflanckich: Wacław Dunin Wąsowicz. (Kaper—właściciel małego statku, który otrzymywał prawo utrzymywania staży na morzu i konfiskowania kontrabandy).

Poniedziałek

Lipiec

9

Wtorek

10

Środa

11

Czwartek

12

Piątek

13

Sobota

14

Niedziela

15

Poszanowanie, moralna władza wypływają nie z dziedzictwa dawnych zasług, ale z realnych zasług dla dobra żyjącego pokolenia. (*Sprawa Dołęgi*).

Zrozumieć, kim jesteśmy, o ile i na jaki pożytek budujemy żyjąc—oto zadanie niedościgłe, lecz porywające, jedynie godne większych ludzi. (*Syn marnotrawny*).

1561. Kaperstwo przy brzegach gdańskich (Maciej Scharping z Elbląga, zwany Sierpinkiem).
1568. Gdańsk karze śmiercią 11 kaprów (25-VI), zatarg z królem i sejmem.
1569. Nowy statut biskupa St. Karnkowskiego dla Gdańska.
1570. Budowa pierwszego polskiego wojennego galeonu „Smok” (2 masztowy żaglowiec 400 ton).
1585. Układ celny z Gdańskiem o podział opłat portowych między skarb królewski i miasto.
1593. Wyprawa morską Zygmunta III do Szwecji.
1598. Nowa wyprawa Zygmunta III do Szwecji.
- 1622 — 26. Budowa 7 polskich okrętów wojennych w Pucku.
1626. Pierwsza wyprawa floty polskiej na Bałtyk przeciwko Szwedom (28-XI).
1627. Odebranie przez flotę polską Pucka Szwedom (2-IV).
1627. Zwycięstwo nad flotą szwedzką pod Oliwą (28-XI).
1628. Porażka floty polskiej przez szwedzką pod Latarnią (6-VII).
1628. Flota polska łączy się z flotą niemiecką przeciwko Szwedom.
1632. Szwedzi zagarniają okręty polskie w Wismarze (22-I).
1635. Budowa twierdz Władysławowa i Kazimierzowa na Helu, ponowne tworzenie floty przez Władysława IV.
1637. Porażka okrętów królewskich przez Duńczyków pod Gdańskiem (1-XII).
1637. Sejm uchwała konstytucję o cłach morskich.
1648. Jan Kazimierz ślubuje w paktach konwentach budowę floty.
1660. Pokój ze Szwecją w Oliwie.
1772. Utrata przez Polskę Pomorza na rzecz Prus przy pierwszym rozbiórce. (5-VIII).
1793. Utrata Gdańska na rzecz Prus przy drugim rozbiórce.
1815. Kongres Wiedeński przyznał Pomorze Prusom.
1918. 28.XI Rozkaz Naczelnego Wodza o utworzeniu Marynarki Wojennej.
1918. Tworzenie rad ludowych na Pomorzu (grudzień).
1920. Zajmowanie przez Polskę Pomorza za odchodzącymi Niemcami (18-I — 10-II).
1920. Pierwsza polska ustawa morską o polskich statkach handlowych morskich (28-V).
1923. Ustawa o służbie oficerskiej w marynarce handlowej.
1924. Uchwalenie przez Sejm budowy portu w Gdyni. (11.III).
1926. Założenie Państwowego Przedsiębiorstwa „Zegluga Polska”. Zakupienie pierwszych okrętów handlowych we Francji (XII).
1930. Pierwsza oficjalna podróż morską Prezydenta Rzplitej. (VIII).

Rozwój portu gdańskiego.

Ruch statków	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Weszło: statków . . .	29	85	312	542	1108	1567	2238	3144	3610
Pojemn. tys. t. . . .	40	75	210	427	985	1442	2030	2650	2832
Obrót zamorski tys. zł.	10	56	405	898	1957	2823	3626	5300	5670

Poniedziałek

Lipiec

16

Wtorek

17

Środa

18

Czwartek

19

Piątek

20

Sobota

21Niedziela**22**

Źochodzenie od rycerzy czy kupców nie jest miarą ludzi. (*Sprawa Dołęgi*).

Wszyscy powołani jesteśmy do życia pożytecznego, nie tylko przyjemnego. (*Syn marnotrawny*).

Nie trzeba nigdy dosytu, który jest początkiem końca. (*Hetman*).

Położenie: 52° 32' N szerokości geogr. i 18° 34' E Greenwich długości geogr.

Długość nabrzeży—9.200 m, obszar portowy—960 ha, w tem przestrzeń wodna — 320 ha. Łamacz fal — 2.500 m długości. Reda przed portem — 9-14 m głębokości. Głębokość portu — 8-12 m.

Port posiada 48 dźwigów i t. p. urządzeń. Magazyny mają 122.490 m² powierzchni. Tory kolejowe w porcie — 138 km długości. Drogi bite w porcie — 13 km.

Regularnych linii okrętowych—28. Utrzymują komunikacje z wszystkimi ważniejszymi portami (przeszło 80) Zachodniej i Północnej Europy, Morza Śródziemnego, Północnej Afryki, Północnej, Centralnej i Południowej Ameryki.

Miasto zajmuje obszar 2.262 ha, ma ludności 30 tys. Posiada 45 budynków publicznych, około 850 prywatnych, 4 kościoły, 3 szpitale, 5 szkół.

Na terenie portu i miasta jest 900 przedsiębiorstw handlowych i 294 przedsiębiorstw przemysłowych.

Ważniejsze przedsiębiorstwa przemysłowe portu gdyńskiego: Stocznia Gdyńska, Olejarnia, Łuszcarnia Ryżu (od 1927), Chłodnia Portowa, (od 1930), Przetwórnia Owoców (od 1931).

Inne porty.

Port w Helu: powierzchnia — 2,7 ha. Głębokość basenu — 5 m. Długość nabrzeży i mola — 600 m.

Port w Jastarni: powierzchnia — 9,5 ha. Głębokość basenu 5 m. Długość nabrzeży i mola — 200 m. Kanał do portu: 1.120 m długości, 60 m szerokości, 5 m głębokości.

Port w Pucku: powierzchnia — 0,25 ha. Głębokość basenu — 3 m. Długość nabrzeży — 140 m. Kanał do portu: 300 m długości, 25 m szerokości, 3 m głębokości.

Port w Tczewie: na Wiśle w odległości 25 km od morza.

Regularne połączenia okrętowe z Gdyni. Czas podróży.

Acra 20 dni, Adelaide 50, Aleksandra 25, Aleksandrette 24, Algier 15, Alicante 12, Amsterdam 5, Antwerpja 5, Barcelona 12, Beira 38, Belfast 7, Beyruth 28, Bilbao 10, Bordeaux 10, Biema 2, Brisbane 56, Buenos Aires 35, Burutu 24, Candia 16, Cape Town 35, Casablanca 16, Catania 18, Constanta 26, Captown 28, Drammen 4, Dublin 8, Dunkierka 8, Durban 39, East London 35, Fiume 25, Fremantle 54, Galveston 23, Genua 16, Gibraltar 11, Göteborg 2, Haiffa 22, Halifax 11, Hamburg 2, Havre 6, Helsingfors 2, Hauston 26, Hull 3, Jacksonville 23, Jaffa 30, Kalmar 1, Karlskrona 1, Kłajpeda 1, Konstantynopol 30, Kopenhaga 1, La Pallice 12, Lipawa 2, Livorno 16, Lizbona 13, Lorne 20, London 3, Lourenco Marques 42, Malaga 12, Malmö 1, Marsylja 14, Melbourne 50, Messyna 18, Moss 5, Neapol 18, New Castle 60, New Orleans 26, New York 12, Oporto 10, Oran 13, Oscarshamm 2, Oslo 2, Palermo 17, Passajes 10, Pensacola 22, Pireus 25, Port Harcourt 24, Rio de Janeiro 28, Rotterdam 4, Ryga 3, Saloniki 28, Santos 30, Savannah 23, Sewilla 11, Stavanger 4, Sydney 56, Syrakuzy 11, Szczecin 1, Tallin 2, Tampa 24, Tarragona 10, Triest 25, Tripolis 20, Trondheim 4, Walencja 13, Wenecja 25.

Poniedziałek

Lipiec

23

Wtorek

24

Środa

25

Czwartek

26

Piątek

27

Sobota

28

Niedziela

29

Wszystko, co czynimy dla siebie, jest wpływem naszej zwierzęcej natury; nasze społeczeństwo polega tylko na altruizmie. (*Sprawa Dołęgi*).

Najgorszym sposobem porozumienia się jest retoryka. (*Syn marnotrawny*)

Żeby żyć — trzeba wierzyć. (*Helmani*).

82 Przemysł w większych miastach Polski.

Liczba oznacza ludność w tys.

Miasta—powyżej 20 tys. ludn.

Białostockie: Białystok 91: włókienniczy, garbarski, drzewny. — Grodno 50: garbarski, drzewny. — Łomża 25: wata, mydlarski.

Kieleckie: Będzin 48: węglowy. — Czeladź 21: kamieniołomy wapienne. — Częstochowa 120: tekstylny, metalurgiczny, drzewny. — Dąbrowa Górnicza 37: węglowy. — Kielce 58: drzewny, metalurgiczny, wapieniki, marmury. — Ostrowiec 26: metalurgiczny. — Radom 78: garbarski, metalurgiczny. — Sosnowiec 109: węglowy. — Zawiercie 33: węglowy.

Krakowskie: Biała 23: włókienniczy. — Kraków 221: metalurgiczny, spożywczy. — Nowy Sącz 30: metalowy. — Tarnów 45: spożywczy, konfekcyjny.

Lubelskie: Chełm 29: spożywczy. — Lublin 113: przetwórczo-metalowy dla potrzeb rolnictwa, spożywczy, fabryka samolotów. — Siedlce 37: spożywczy. — Zamość 24: spożywczy, drzewny.

Lwowskie: Borysław 42: naftowy. — Drohobycz 33: cegielnie, betoniarne, rafinerje. — Jarosław 22: konfekcyjny, spożywczy, wstążki, pierniki, bekony. — Lwów 316: budowlany, maszynowy, mechaniczny, obuwiowy, wódczany, drożdżowy, lakierniczy, metalurgiczny. — Przemysł 51: drzewny, odlewniczy, maszynowy, młynny. — Rzeszów 27: spożywczy, odlewniczy, drzewny, budowlany, młynny.

Łódzkie: Kalisz 55: młynny, koronkarski. — Łódź 605: włókienniczy. — Pabjanice 46: włókienniczy, chemiczny. — Piotrków 51: szklarski, browarniany, młynny. — Radomsko 23: meblowy, metalurgiczny. — Tomaszów Mazowiecki 38: wełniany, sztucznego jedwabiu. — Zduńska Wola 23: włókienniczy, młynny. — Zgierz 27: włókienniczy, chemiczny.

Nowogródzkie: Baranowiec 23: kam. młyńskie. — Lida 21: gumowy.

Poleskie: Brześć n. Bugiem 48: drzewny. — Pińsk 32: leśny, zapalczany, garbarski.

Pomoranie: Gdynia 30: mineralny, metalowo-maszynowy, spożywczy. — Grudziądz 50: ceramiczny, chemiczny, gumowy, metalowo-maszynowy, spożywczy, drzewny, destylacyjny. — Tczew 23: chemiczny, spożywczy, drzewny, destylacyjny. — Toruń 54: metalowo-maszynowy, chemiczny, włókienniczy, spożywczy.

Poznańskie: Bydgoszcz 117: drzewny i metalurgiczny. — Gniezno 30: wódczany, browarniany, cukrowniczy. — Inowrocław 31: solankowy. — Ostrów 20: kolejniczy. — Poznań 247: maszynowy.

Stanisławowska: Kołomyja 33: metalowy, włókienniczy, ceramiczny. — Stryj 31: metalowy, drzewny. — Stanisławów 60: metalowy, skórzany.

Tarnopolskie: Tarnopol 36: młynny, papierniczy.

Warszawskie: Kutno 24: handlowo-rzemieślniczy. — Mława 20: młynarski. — Płock 33: młynarski. — Pruszków 24: metalowy, ołówkowy. — Skierniewice 22: drzewny. — Włocławek 57: papierniczy. — Żyrardów 25: tekstylny.

Wileńskie: Wilno 196: garbarski, drzewny, szklany, ceramiczny.

Wołyńskie: Kowel 28: garbarski. — Równe 41: zapalczany. — Włodzimierz 23:

Śląskie: Bielsko 23: metalowy, tekstylny, jutowy, sukienniczy. — Katowice 127: kopalniany, hutniczy, odlewniczy, maszynowy, ceramiczny, chemiczny, nawozów sztucznych, młynny, drzewny. — Królewska Huta 81: kopalniany, hutniczy. — Mysłowice 23: węglowy, metalowy, meblowy, ceramiczny, drzewny.

Poniedziałek

Lipiec

30

Wtorek

31

Środa

Sierpień

1

Czwartek

2

Piątek

3

Sobota

4

Niedziela

5

Polakiem trudniej być, niż obywatelem świata. (*Hetman!*).

Kochaj, a kochając czyn, co umiesz. (*Sprawa Dołęgi*).

Studjować życie można tylko z wewnątrz, trzeba je przeżyć. (*Syn marnotrawny*).

Węgiel 210: Szwecja 48, Austria 37, Danja 26, Francja 21, Czechosłowacja 19, Norwegja 15, Włochy 15...
Drewno półobrobione 77: Anglja 29, Francja 12 Holandja 12, Belgja 10, Czechosłowacja 4.
Bekony 72: Anglja 72.
Jaja 57: Anglja 15, Czechosł. 13, Włochy 8, Niemcy 7, Austria 6...
Cynk 36: Niemcy 20, Z. S. R. R. 4, Anglja 3...
Przędza 36: Rumunja 15, Japonja 5, Chiny 4...
Żyto 35: Niemcy 12, Danja 7, Belgja 5, Czechosłowacja 5, Holandja 4...
Cukier 34: Anglja 11, Szwecja 4, Danja 3, Niemcy 3, Holan. 2, Łotwa 2...
Szyny, żelazo, stal 25: Z.S.R.R. 11, Bułgarja 4, Holandja 4, Jugosł. 3...
Jęczmień 25: Belgja 17, Niemcy 3...
Tkaniny 25: Szwajcarja 9, Austria 3, Rumunja 2...
Trzoda chlewna 23: Austria 18...
Wyroby z drzewa 22: Anglja 4, Holan. 3, Niemcy 3, Belg. 2, Szwajc. 2...
Odzież i konfekcja 20: Holandja 5, Niemcy 5, Anglja 4, Francja 4...
Drewno surowe 19: Niemcy 9, Czechosłowacja 4 ..
Nasiona 19: Niemcy 7, Danja 3, Francja 2...
Nawozy sztuczne 17: Hiszpanja 5, Szwecja 3, Czechosł. 2, Niemcy 2...
Pazienica 15: Niemcy 10, Holandji 4...
Wędliny 15: Anglja 14...
Pasza dla zwierząt 15: Niemcy 6, Czechosłowacja 3...
Rury 14: Argentyna 3, Indje Brytyjskie 2...
Skóry surowe 13: Czechosłowacja 4, Niemcy 4, Rumunja 2...
Parafina i waselina 13: Anglja 7, Francja 2...

Przywóz do Polski (1932).

Wartość
w milj. zł.

Bawełna 86: St. Zjedn. 73, Egipt 8...
Wełna 66: Angl. 13, Austral. 13, Franc. 11, Belgja 9, Argent. 8, Austria 4...
Maszyny i aparaty 42: Niemcy 19, Anglja 5, Austria 3, Francja 3...
Przędza 41: Franc. 12, Angl. 6, Niemcy 6, Włochy 6, Szwajc. 5, Austria 3...
Tkaniny 40: Szwajc. 18, Austria 5, Czechosł. 5, Anglja 4, Francja 3...
Tytoń 33: Bułgarja 9, Grecja 6, Jugosławja 5, Z. S. R. R. 4, St. Zjedn. 3, Włochy 3...
Tłuszcze tuczniczne 28: Holan. 7, Danja 4, Niemcy 4, Ang. 3, Argent. 2...
Przyrządy i mat. elektr. 25: Niemcy 10, Szwecja 6...
Śledzie 20: Anglja 15...
Owoce i jagody 19: Włochy 7, St. Zjedn. 6, Hiszpanja 2...
Futra surowe 18: Niemcy 6, Anglja 2, Australja 2, Rumun. 2, St. Zjedn. 2...
Skóry surowe 18: Niemcy 4, Braz. 2, Czechosł. 2, Holan. 2, Kolumbja 2...
Kawa 17: Brazylja 9, Kraje Amer. Śr. 5...
Skóry wyprawione 16: St. Zjedn. 5, Austria 3, Francja 3...
Nasiona oleiste 13: Argentyna 3, Rumunja 3, Kraje Afryki Równ. 3...
Ryż 13: Indje Bryt. 12...
Rudy 12: Niemcy 7, Szwecja 1...
Garbniki 11: Argentyna 7...
Farby, barwniki i lakiery 11: Niemcy 6, Szwajcarja 2...
Futra wyprawione 10: Francja 3, Z.S.R.R. 3, Belgja 2...
Papier 9: Niemcy 4, Belgja 1...
Herbata 8: Indje Bryt. 3, Anglja 2, Cejlon 2...
Żelastwo (szmelc) 8: Belgja 2, Danja 2, Niemcy 1...

Poniedziałek	Sierpień
6	
Wtorek	
7	
Środa	
8	
Czwartek	
9	
Piątek	
10	
Sobota	
11	
<u>Niedziela</u>	
12	

Być „czemś” albo lepiej „kimś” znaczy: wykolejać się ze swojej przyrodzonej bruzdy dla polepszenia bytu innych. (*Sprawa Dołęgi*).

Zamłodu i na wiosnę najmniej się miewa czasu na obrachunki z sumieniem. (*Syn marnotrawny*).

Z nonsensem walczyć nie warto, bo sam przez się upada. (*Helmani*)

86 Handel Polski z różnemi krajami (1932).

Przywóz i wywóz w milionach złotych (w nawiasie wywóz).

Niemcy 173 (176), St. Zjednocz. 104 (10), Anglja 75 (178), Francja 59 (62), Czechosłowacja 46 (90), Szwajcaria 41 (29), Austria 38 (86), Holandia 32 (52) Włochy 29 (33), Belgja 29 (50), Indje Bryt. 27 (5), Afryka 23 (10), Argentyna 21 (6), Z. S. R. R. 19 (29), Oceanja 17 (0), Szwecja 16 (64), Danja 15 (49), Brazylja 14 (1), Rumunja 8 (29), Norwegja 5 (21), Węgry 5 (8), Łotwa 2 (9), Japonja 2 (6), Chiny 1 (5).

Przywóz w 72,7% pochodził z Europy, 17,6% z Ameryki, 4,9% z Azji, 2,7% z Afryki i 2% z Oceanji. Wywóz w 93,9% szedł do Europy, 2,3% do Azji, 1,6% do Ameryki, 0,9% do Afryki.

Związki prawne Polski z zagranicą.

Traktaty pokojowe: z Austrią (10.9.1919 St. Germain), z Bułgarją (27.11.1919 Neuilly), z Niemcami (28.6.1919 Wersal), z Rosją i Ukrainą (18.3.1921 Ryga), z Turcją (23.7.1923 Lozanna), z Węgrami (4.6.1920 Trianon).

Konwencje konsularne: z Belgją (12.6.1928), z Estonją (11.1.1924), z Francją (30.13.1925), z Jugosławją (2.3.1927), z Łotwą (3.1.1924), z Rosją (18.7.1924), z Rumunją (17.12.1929).

Umowy handlowe (ogólne): z Rumunją (1.7.1921), z Włochami (12.5.1922), ze Szwajcarią (26.6.1922), z Austrią (25.9.1922), z Jugosławją (23.10.1922), z Japonją (7.12.1922), z Belgją i W. Ks. Luksemburskiem (30.12.1922), z Finlandją (10.11.1923), z Anglią (26.11.1923), z Islandją (23.3.1924), z Danją (22.3.1924), z Holandją (20.5.1924), ze Szwecją (2.12.1924), z Francją (9.12.1924), z Węgrami (26.3.1925), z Czechosłowacją (23.4.1925), ze Stanami Zjednoczonymi Am. P. (10.2.1925), z Bułgarją (29.4.1925), z Norwegją (22.12.1926), z Estonją (19.2.1927), z Łotwą (22.12.1927, z Egiptem (22.4.1930), z Grecją (10.4.1930), z Portugalją (28.12.1929), z Persją (19.3.1927), z Chinami (18.9.1929), z Indjami (8.5.1931).

Traktaty przyjaźni: z Afganistanem (1928), z Chinami (18.9.1929), z Francją (polityczny 19.2.1921 i gwarancyjny 1.12.1925), z Jugosławją (1928), z Rumunją (3.3.1921 i gwarancyjne 26.3.1926, 15.1.31), ze Stolicą Apostolską (konkordat 10.11.1925), ze Związkiem Socjalistycznych Republik Rad (pakt o nieagresji 25.7.1932), z Persją (10.3.1927), z Turcją (23.7.1923), z Grecją (4.1.1932).

Różne ważniejsze ogólne: Traktat o ochronie mniejszości (28.6.1919), Konwencje haskie z 1907 r. dotyczące prowadzenia wojny (1920 i 1927), Traktat o wyrzeczeniu się wojny t. zw. Pakt Kelloga (1929), Umowy likwidacyjne t. zw. Plan Younga (20.1.1930).

Z Warszawy do stolic państw europejskich. km

Austria — Wiedeń 698, Belgja — Bruksela 1370, W. Brytania — Londyn 1736, Bułgarja — Sofja 183, Czechosłowacja — Praga 778, Danja — Kopenhaga 1016, Estonja — Tallin 1289, Finlandja — Helsinki 1440, Francja — Paryż 1638, Grecja — Ateny 2438, Hiszpanja — Madryt 3093, Holandia — Haga 1247, Irlandja — Dublin 2274, Jugosławja — Belgrad 1218, Litwa — Kowno 495, Luxemburg — Luxemburg 1401, Łotwa — Ryga 821, Niemcy — Berlin 569, Norwegja — Oslo 1669, Portugalja — Lizbona 3518, Rumunja — Bukareszt 1318, Szwajcaria — Berno 1567, Szwecja — Stockholm 1575, Turcja — Angora 2896, Węgry — Budapeszt 850, Włochy — Rzym 1977, Z. S. R. — Moskwa 1300.

Poniedziałek

Sierpień

13

Wtorek

14Środa**15**

Czwartek

16

Piątek

17

Sobota

18Niedziela**19**

Kochać nie znaczy używać, ale poświęcić siebie i cierpieć dla umiłowania swego. (*Sprawa Dołęgi*).

Co pod spokojnem słońcem czasów zwykłych wegetuje tylko lub przynosi ziarno za ziarno, pod rażącym światłem błyskawic przy wstrząszeniach piorunowych zakwita i wydaje plon podziemienny. (*Narodzinny działacza*).

**SKAUTING
W ŚWIECIE**

	Star- szyzna	Starsi skauci	Skauci	Skauci morscy	Wil- częta	Ogółem (r. 1932)
Ameryka (Boy Scouts of America)	236.610	—	621.651	8.043	5.102	871.406
Argentyna (Asociacion Nacional Boy Scouts Argentinos)	188	—	5.102	—	—	5.290
Armeńscy skauci we Francji	45	36	250	—	110	441
Austrja (Pfadfinder Oesterreichs (dwie organizacje)	409	424	3.697	—	968	5.498
Belgja (Boy Scouts de Belgique)	91	192	976	—	321	1 510
(B. P. Belgian Scouts)	473	867	3.782	—	1.451	6.573
Brazylja (Uniao dos Escoteiros do Brasil)	121	—	2 610	729	—	3.460
Bułgaria	98	54	1.094	74	480	1.800
Chile	474	40	9.732	95	228	10.569
Cuba (Exploradores de Cuba)	—	—	3.000	—	—	3.000
Czechosłowacja (Svaz Junaku Skautu)	2.853	963	18.120	207	540	22.683
Danja (Det Danske Spejderkorps)	539	447	4 630	152	722	6.490
(K F. U M. Spejderne i Danmark)	330	250	3.350	—	150	4.080
Dominica (Exploradores Dominicanos)	24	25	365	—	—	414
Ecuador (Asociacion Nacional de los Boy Scouts del Ecuador)	10	—	600	—	—	610
Egipt	103	180	1.447	—	398	2.128
Estonja	118	45	1.305	122	330	1.920
Finlandja (Soumen Partioijat) (2 organiz.)	629	212	4.002	89	721	5.653
Francja (Eclaireurs de France)	964	543	4 472	—	2.574	8.553
(Eclaireurs Unionistes de France)	1.019	258	3.924	—	3.211	8 412
(Scouts de France)	1.670	750	17.900	100	8 200	28.620
Grecja (Soma Hellinon Proskopon)	—	—	6.000	—	—	6.000
Guatemala (Boy Scouts Guatemaltecos)	—	—	100	—	25	125
Hiszpanja (Los Exploradores de Espana)	311	130	6.618	21	1.305	8.385
Holandja (De Nederlandsche Padvindere)	450	650	4.400	—	2.500	8.000
Islandja (Bandalag isl. skata)	45	18	306	—	55	424

Poniedziałek

Sierpień

20

Wtorek

21

Środa

22

Czwartek

23

Piątek

24

Sobota

25Niedziela**26**

Życie ogółu składa się z uderzeń serc pojedynczych ludzi. (*Syn marnotrawny*).

Słowa, które obowiązują na zawsze, wymawiają się powoli. (*Sprawa Dołęgi*).

Cel życia jest zawsze wyraźny, gdy się go już minie. (*Puszcza*).

(d. c.)	SKAUTING W ŚWIECIE	Star- szyzna	Starsi skauti	Skauci	Skauti morscy	Wil- częta	Ogółem (r. 1932)
	Iraq	125	524	6.980	—	245	7.874
	Japonja (Syonendan Nippon Renmei) . . .	8 061	2.538	30.648	1.581	6.839	49.667
	Jugosławja	189	321	2.158	60	275	3.003
	Liberia	—	—	359	—	—	359
	Litwa (Lietuvos Skautu Sajunga)	203	216	3.415	144	306	4.284
	Luxemburg (Fédération Nationale des Eclai- reurs du Luxembourg (B. P. Luxemburgian Boy Scouts)	45	—	600	—	—	645
	Łotwa (Latvijas Skautu Centrālā Organizācija)	255	333	2.999	146	960	4.693
	Mexyk (Consejo Nacio- nal de Exploradores de Mexico)	—	—	—	—	—	—
	Norwegja (Norsk Spei- dergutt Forbund) . . .	855	305	11.734	—	133	13.027
	Panama (Cuerpo de Ex- ploradores Panamenos)	—	—	600	—	—	600
	Persja	82	265	3.415	325	245	4 332
	Peru (Asociacion Na- cional Boy Scouts Pe- ruanos)	—	—	5.000	—	—	5.000
	POLSKA (Związek Har- cerstwa Polskiego)	651	4.158	31.904	291	3.382	40.386
	Portugalia (Associação dos Escoteiros de Por- tugal (Corpo Nacional de Scouts)	117	182	546	—	153	998
	Rosyjacy skauci na emigracji	44	36	704	26	12	822
	Rumunja (Asociația „Cercetășii Româneli”)	280	40	8 053	387	84	8.844
	Syjam	3.725	—	57.274	—	—	60.999
	Syrja (Fédération des Eclaireurs en Syrie et au Grand Liban) . . .	33	20	290	—	—	343
	Szwajcarja (Fédération des Eclaireurs Suisses)	342	748	6.555	—	1.273	8.918
	Szwecja (Svenska Sco- utradet)	1.815	206	11.058	85	1.030	14.194
	Wielka Brytania (Im- perjum) (The Boy Scouts Association) . .	75 428	41.936	401.609	6.502	231.408	756.883
	Węgry (Magyar Czer- keszszovetség)	1.290	2.607	20.586	1.421	4.498	30.402
	Razem	341.159	60.678	1.336.599	20.600	280.313	2.039.349

Poniedziałek	Sierpień
27	
Wtorek	
28	
Środa	
29	
Czwartek	
30	
Piątek	
31	
Sobota	Wrzesień
1	
<u>Niedziela</u>	
2	

Bohaterstwo czasem bywa osłodą trudnych zwycięstw nad samym sobą. *(Jan bez ziemi).*

Praca dla kraju nie zawiera w sobie słodczy doraźnej nagrody. *(Narodziny działacza).*

Gdy licha młodość, liche będzie życie. *(Sprawa Dołęgi).*

1. Harcerz służy Bogu i Ojczyźnie i sumiennie spełnia swoje obowiązki. Gdziekolwiek harcerz się znajduje, stara się czyny swoje uzgodnić z wolą Boga i zrozumieć, czego od niego Ojczyzna wymaga.

2. Na słowie harcerza polegaj, jak na Zawiszy. Harcerz ceni swą godność; jest prawdomówny; kłamca nie wart być harcerzem. Harcerz nie rozróżnia słowa zwyczajnego, któreby nie zobowiązywało, od słowa honoru, którego dopiero się nie łamie. Harcerz waży słowa swoje: na wiatr ich nie rzuca, Obłudą i fałszem się brzydzi.

3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim. Ten obowiązek ma spełniać z największym nakładem sił i poświęceniem bez względu na swoją wygodę lub korzyść, nawet na bezpieczeństwo. W niepewności, co w danej chwili wykonać, zapyta harcerz samego siebie, co lepsze dla innych, i to, jako swój obowiązek, wykona. Harcerz szuka skrzętnie sposobności, by codziennie wywiądzać komuś choćby drobną przysługę.

4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza. Gdy harcerz spotka drugiego, choćby nieznanego harcerza, postępuje z nim, jakby z najlepszym znajomym i służy mu radą i pomocą. Harcerz nigdy z góry na innych nie patrzy; dlatego że są biedniejsi, albo do innej warstwy społecznej należą. Harcerz nigdy nie da się opanować zawiści względem bogatszych lub szczęśliwszych.

5. Harcerz postępuje po rycersku. Jest grzeczny dla wszystkich, a szczególnie uprzejmy dla kobiet; otacza opieką dzieci; zawsze chętnie wspiera starców, słabych i ułomnych, a dzielnie i śmiało broni pokrzywdzonych. Nie przyjmuje za swe usługi żadnej nagrody.

6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać. Harcerz chroni zwierzęta przed dręczeniem i sam im nigdy krzywdy nie czyni; nie zabija więc bez potrzeby nawet owadów; nie niszczy drzew i innych roślin, wogóle — niczego w przyrodzie.

7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym. Posłuch harcerski przyczynia się do wyrobienia karności w życiu społecznym. Każdy rozkaz harcerski musi być wykonany natychmiast i ohotnie, choćby był niemiły. Przy rodzicach i przełożonych stoi harcerz w dobrej i złej doli; nawet mówić źle o nich nie może przy sobie.

8. Harcerz jest zawsze pogodny. Harcerz nie zniechęca się, nie zraża, nie zna, co to dąsy. Szczególniej w chwilach niepowodzenia obce są harcerzowi wybuchy prostackwa; nie klnie wtedy i nie przezywa; zmusza się raczej do milczenia i uśmiechu.

9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny. Oszczędny nie przez sknerstwo, lecz przez przeczność, by nie być ciężarem dla innych i pomagać potrzebującym; ofiarny „na odzianie i nakarmienie Matki-Ojczyzny“. Gry hazardowe i wogóle trwonienie czasu i majątku uważa za grzech narodowy.

10. Harcerz jest czysty w myśli mowie i uczynkach; nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych. Harcerz brzydzi się wszelkim brudem, unika złego towarzystwa, nie pozwala w swojej obecności nietylko czynić ale nawet mówić i dowcipkować nieprzyzwojnie. Harcerz stroni od trucizn, szkodzących ciału i duszy. Chce zachować zdrowie i siły dla siebie i dla dobra ogółu; pragnie dawać dobry przykład drugim; przyczynić się do rozszerzenia zasad wstrzemięźliwości, a przez to do zmniejszenia spustoszeń, jakie złe nałogi sprawiają.

Poniedziałek	Wrzesień
3	
Wtorek	
4	
Środa	
5	
Czwartek	
6	
Piątek	
7	
Sobota	
8	
<u>Niedziela</u>	
9	

Każdy powinien rozwijać kulturę, zastosowaną do swojej rasy i klimatu, a nie prześladować form obcych. (*Puszcza*).

Piękno fizyczne jest główną treścią radości życia. Nie ubliża pięknu moralnemu. Właśnie gdy się oba łączą, rodzi się szczęście prawdziwe. (*Jan bez ziemi*).

Alfabet Morse'a (1791—1872), ułożony był w 1837 r. dla komunikacji telegraficznej i składa się z kombinacji kresek i kropek (kreska odpowiada trzem kropkom, odstęp między znakami = kropce, między literami = trzem kropkom, między słowami = pięciu kropkom. *Alfabet Braille'a* jest kombinacją wypukłych kropek wśród sześciu stałych miejsc; przeznaczony do czytania dotykiem przez ociemniałych. *Alfabet ręk* jest używany przez niemych. *Alfabet chorągiewek* (I) służy do porozumiewania się na odległość. Zestaw poręczników wywieża się zwykle na

Alfabet Morse'a	Braille'a	Alf. ręk	Alfabet chorągiewek		
a	⠁				A
b	⠃				B
c	⠉				C
ch	⠠⠉⠏				C
d	⠔				D
e	⠑				E
f	⠋				F
g	⠎				G
h	⠏				H
i	⠇				I
j	⠞				J
k	⠅				K
l	⠇				L
m	⠍				M
n	⠝				N
o	⠕				O
p	⠏				P

Poniedziałek

Wrzesień

10

Wtorek

11

Środa

12

Czwartek

13

Piątek

14

Sobota

15Niedziela**16**

Szlachetna praca uskrzydla najcięższe organizmy. (*Narodzinny działacz*).

Aby burza okazała swą moc ożywczą, trzeba, aby po niej niebawem błysła pogoda. (*Jan bez ziemi*).

Nikt nikomu nie może zakazać myśleć, ani czuć. (*Puszcza*).

wierzchołku masztu, a treść odczytuje się przy pomocy książki sygnałów międzynarodowych. II alfabet t. zw. semafor służy do rozmowy przy pomocy dwóch chorągiewek.

P	· - -	● ● ● ●				M
S	· · ·	● ● ● ●				N
T	-	● ● ● ●				O
U	· · -	● ● ● ●				P
V	· · · -	● ● ● ●				Q
W	· - -	● ● ● ●				R
X	- · - -	● ● ● ●				S
Y	- · - -	● ● ● ●				T
Z	- - - ·	● ● ● ●				U
1	· - - - -	● ● ● ● ●				V
2	· · - - -	● ● ● ● ●				W
3	· · · - -	● ● ● ● ●				X
4	· · · · -	● ● ● ● ●				Y
5	· · · · ·	● ● ● ● ●				Z
6	- · · · ·	● ● ● ● ●				
7	- - · · ·	● ● ● ● ●				
8	- - - · ·	● ● ● ● ●				
9	- - - - ·	● ● ● ● ●				
0	- - - - -	● ● ● ● ●				

■ czarny □ biały ■ niebieski ■ czerwony ■ zółty

Poniedziałek

Wrzesień

17

Wtorek

18

Środa

19

Czwartek

20

Piątek

21

Sobota

22

Niedziela

23

Szczyście człowieka zawisło nie na dogadzaniu zachciankom, lecz na spokoju sumienia. Spokój zaś taki osiągnąć można tylko przez zmiłowanie swych przyrodzonych obowiązków, które są w pracy dla ogółu, (*Syn marnotrawny*).

Często przez zbytnią spekulację omijamy prawdę, tuż pod ręką leżącą. (*Żywot i myśl Zygmunta Podfilipskiego*).

Józef Weyszenhoff, (ur. w r. 1860 na Podlasiu, zm. w Warszawie 6.VII.1932) był jednym z ostatnich tej świetnej plejady pisarzy, z którymi współcześnie wystąpił w ostatnim dziesięcioleciu minionego XIX w.

Pierwsze jego dzieła, pochodzące z r. 1894 („Z Grecji“, „Zaręczyny Jana Bełzkiego“, „Za błękitami“), bynajmniej nie zapowiadały autorowi szczęśliwej przyszłości. Dopiero powieścią „Żywoć i myśli Zygmunta Podfilipskiego“ zdobył sobie Weyszenhoff wstępnym bojem szeroki i trwałą odąd rozgłos.

Maluje tu autor środowisko wyższych sfer społecznych. Znał je dokładnie i od „wewnątrz“, nie z zewnętrznej obserwacji, gdyż sam z tych sfer pochodził. Pozostaje w tej samej sferze w następnej powieści

„Sprawa Dołęgi“ (1902). Obrazy tego środowiska mają donioślejsze znaczenie, bo ukazuje w nich autor przenikające tę sferę prądy w stosunku do władz rosyjskich i wogóle do państwa rosyjskiego. Obrazy te posiadają barwę satyryczną, stawia nam bowiem autor przed oczy wewnętrzną pustkę osób i daleko nieraz sięgającą wbrew pozorom rezygnację narodową. Posiadają więc te wtwory widoczne zabarwienie polityczne.

Nadszedł rok 1905, rok zachwiania się caratu i uakrzydlonych nadziei wolnościowych. Zagadnienia polityczne wysunęły się na pierwszy plan i Weyszenhoff w szeregu swych powieści rażno te zagadnienia poruszał i w mocno ujemnym świetle ukazywał działaczy politycznych bądź kierunku narodowego bądź rewolucyjnego. („Dni polityczne“, „Litwa“, „Unja“, „Hetmani“, „Gromada“).

Wielka Wojna i zmartwychwstanie Polski wysuwały nowe zagadnienia, które znalazły swe oświetlenie w dalszych powieściach („Noc i świt“, „Cudno i ziemia cudzeńska“).

Weyszenhoff patrzy spokojnie, uważnie, często ironicznie się uśmiecha. Stara się czy rzeczy czy osoby przedstawić tak, jakby się one ukazały każdemu oku w codziennej rzeczywistości.

Wśród utworów autora dwa poruszają sprawę Litwy („Litwa“ 1905 r., „Unja“ 1910 r.). Kraja ta pociąga jednak autora nie tylko ze względu na zagadnienie polityczne unji dziedzictwa Jagiellonów z Polską. Można rzec, że to był kraj jego umiłowany, ojczyzna jego serca. Tu umieszcza on akcję dwu innych powieści, o których z pewnym prawdopodobieństwem można powiedzieć, że są to powieści myśliwskie: „Soból i panna“ (1911) i „Puszczka“ (1914). A nadewszystko „Soból i panna“. Jest to szczyt twórczości Weyszenhoffa. Tu stał się autor prawdziwie natchnionym poetą.

Sentencje do Kalendarza wybrane zostały z pism Weyszenhoffa. (Ob. str. 127)

Poniedziałek

Wrzesień

99

24

Wtorek

25

Środa

26

Czwartek

27

Piątek

28

Sobota

29

Niedziela

30

Iść za obowiązkiem — to się czasem wydaje nienowożytnym, nie-poetycznym, a jednak w tem leży wartość człowieka. (*Puszcza*).

Kiedy sami w sobie czujemy oburzenie na zło i gorące pragnienie zmiany, to już symptomat, że życie przyszłe zwycięża zgniliznę dzisiejszą. (*Unja*).

100 Rachunki za lipiec—wrzesień 1934.

Wydatki:		Lipiec	Sierpień	Wrzesień
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
Razem				

Dochody:		Lipiec	Sierpień	Wrzesień
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
Razem				

Poniedziałek	Październik
1	
Wtorek	
2	
Środa	
3	
Czwartek	
4	
Piątek	
5	
Sobota	
6	
<u>Niedziela</u>	
7	

Cokolwiek zrobisz w życiu, jest już częścią twego przyszłego losu. (Puszcza).

Lichy czytelnik wytwarza lichego autora i naodwrot. (Zywoł i myśl Zugmunta Podfillipskiego).

Giętkość nie jest przymiotem ludzi ze spiżu. (Syn marnotrawny).

Uchwałą Rady Ministrów (1933 r.) powołana została do życia Polska Akademia Literatury.

„Pragnąc zapewnić literaturze polskiej należne stanowisko w życiu narodu, odpowiednie do jej wielkich zasług w podtrzymywaniu ducha narodowego w czasach walki o niepodległość, oraz wywyższyć ją jako narzędzie, poprzez które wypowiada się dusza narodu w najbardziej idealnych pierwiastkach, jak również umożliwić pisarzom polskim oddziaływanie na społeczeństwo w kierunku wzmocnienia poczucia państwowości polskiej oraz współpracę z rządem nad budową świetnej przyszłości państwa polskiego ustanawia się Polską Akademię Literatury”. (Art. 1 Uchwały Rady Ministrów).

Zadaniem P. A. L. jest 1. reprezentować polskie piśmiennictwo artystyczne; 2. występować z inicjatywą poczyniń, zdążających do podniesienia poziomu literatury polskiej i opieki nad literatami; 3. współdziałać z Rządem we wszystkich jego poczynaniach dla dobra kultury i sztuki polskiej; 4. wypowiadać opinię na życzenie władz państwowych w sprawach, dotyczących języka, literatury i kultury polskiej; 5. przyznawać nagrody literackie oraz stypendja dla literatów; 6. podejmować wszelkiego rodzaju wydawnictwa, poświęcone rozwojowi polskiej sztuki literackiej; 7. wyróżniać utwory literackie i decydować o przyznaniu im kwalifikacji: „odznaczone przez Polską Akademię Literatury“.

Akademia posiada trzech przedstawicieli poezji: Leopolda Staffa, Bolesława Leśmiana i Zenona Przesmyckiego (Miriam), dwu przedstawicieli dramatu: Karola Huberta Rostworowskiego i Jerzego Szaniawskiego, pięciu przedstawicieli powieści: Wacława Sieroszewskiego, Wacława Berenta, Zofję Nałkowską, Piotra Choynowskiego, Juliusza Kaden-Bandrowskiego, dwu przedstawicieli krytyki: Karola Irzykowskiego i Tadeusza Boya-Żeleńskiego, jednego przedstawiciela publicystyki: Wincentego Rzymowskiego, jednego przedstawiciela historii literatury: Juliusza Kleinera, i jednego przedstawiciela filologii: Tadeusza Zielińskiego.

LEOPOLD STAFF (ur. się w r. 1878). Pierwszy tom wierszy pt.: „Sny o potędze” wydał w r. 1901. Dorobek jego stanowi 20 tomów wierszy, 6 dramatów i wielka ilość przekładów poetyckich i prozaicznych.

BOLESŁAW LEŚMIAN (ur. się w r. 1878) wydał 2 tomy wierszy „Sad rozstajny” i „Łąka“.

ZENON PRZESMYCKI (ur. w r. 1861), jeden z organizatorów kulturalnego życia Polski na przełomie XIX i XX stulecia. Redagował „Życie” warszawskie, a następnie „Chimerę”, organ polskiego modernizmu. W tym okresie pod pseudonimem Miriam wydał tom wierszy. Jest „odkrywca” Norwida i wydawcą jego utworów.

KAROL HUBERT ROSTWOROWSKI (ur. w r. 1877) zaczął od liryki, wkrótce jednak przerzucił się do twórczości dramatycznej. Najwybitniejszymi jego utworami są dramaty „Kaligula”, „Judasz”, „Miłosierdzie” i trylogja dramatyczna: „Niespodzianka”, „Przeprawadzka” i „U mety“.

JERZY SZANIAWSKI (ur. w r. 1887) jest autorem kilku cennych sztuk, jak „Lękkoduch”, „Ptak”, „Żeglarz”, „Adwokat i róża” „Fortepian”, „Most”.

Poniedziałek	Październik
8	
Wtorek	
9	
Środa	
10	
Czwartek	
11	
Piątek	
12	
Sobota	
13	
<u>Niedziela</u>	
14	

Ogólne uznanie jest skarbem rzadkim wobec bardzo różnych zapatrywań na powinność i zasługę. (*Syn marnotrawny*).

Nad szczęściem i powodzeniem może człowiek panować, jak nad innymi siłami. Trzeba tylko mieć równowagę. (*Żywot i myśl Zygmunta Podfilipskiego*).

WACŁAW SIEROSZEWSKI (ur. w r. 1858), jest nestorem polskiej literatury. Wybitny działacz niepodległościowy. Wgnanie na Sybir, na które został skazany, dało mu tematy do wielu utworów. Autor wielu powieści i nowel oraz książek podróżniczych.

WACŁAW BERENT (ur. w r. 1873) jest znakomitym stylistą. „Fachowiec“, „Próchno“, „Ozimina“, „Żywe kamienie“, „Wywłaszczenie muz“ — najwybitniejsze pozycje powieściowe tego pisarza.

ZOFJA NAŁKOWSKA (ur. w r. 1885) należy do wybitnych powieściopisarek, a ostatnio napisała także dwie sztuki teatralne. Do najlepszych jej utworów należą powieści „Rówieśnice“, „Romans Teresy Hennert“, „Choucas“ i „Niedobra miłość“.

PIOTR CHOYNOWSKI (ur. w r. 1885) jest nowelistą i autorem kilku powieści. Najwybitniejsze jego książki — to „Zdarzenie“, „Pokusa“, „Dom w śródmieściu“, „Kij w mrowisku“.

JULJUSZ KADEN BANDROWSKI (ur. w 1885 r.). W dorobku posiada wielką liczbę tomów powieści i nowel, wśród których znajduje się cykl legionowy, cykl wspomnień dzieciennych i cykl o Polsce współczesnej.

KAROL IRZYKOWSKI (ur. w 1873 r.). Jest to nietyle krytyk, ile raczej filozof literatury, który w swoich utworach poetyckich, dramatycznych, powieściowych i nowelistycznych obrazuje tezy swojej filozofii.

TADEUSZ ŻELEŃSKI (BOY) (ur. w r. 1874) jest propagatorem literatury francuskiej, z której przyswoił literaturze polskiej przeszło 100 dzieł.

WINCENTY RZYMOWSKI (ur. w r. 1883) jest przedstawicielem w Akademii publicystyki. Część swojej pracy dziennikarskiej wydał w tomach „Sygnały historii“, „Polskie-arcy-polskie“.

JULJUSZ KLEINER (ur. w r. 1886), profesor uniwersytetu lwowskiego, jest krytykiem literackim, wśród którego dzieł wybija się podstawowa monografia o Juliuszu Słowackim i krytyczne opracowanie jego dzieł.

TADEUSZ ZIELIŃSKI (ur. w r. 1859) jest jednym z najznakomitszych w Europie filologów, zajmuje się specjalnie badaniem historii kultury i religii starożytnych narodów. Do najwybitniejszych jego dzieł należy „Historja kultury antycznej“, „Świat antyczny“, „Literatura starożytnej Grecji“, „Hellenizm i judaizm“, „Rzym i jego religja“.

Laureaci polscy 1932—1933 r.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego; Literacka: Wacław Berent (1932). *Muzyczna:* Eugenjusz Morawski (1932).

Miasto st. Warszawa; Literacka: Józef Weysenhoff (1932). *Tadeusz Boy-Żeleński* (1933). *Dla artystów:* Ksawery Dunikowski (1932). *Zofja Stankiewiczówna* (1933). *Muzyczna:* Emil Młynarski (1932). *Ignacy Paderewski* (1933). *Naukowa:* Emil Godlewski (1932). *Stanisław Józef Thugutt* (1933).

Miasto Kraków: Michał Bobrzyński (1933).

Miasto Łódź: Andrzej Strug (1932).

Towarzystwo Literatów i Dziennikarzy: Maciej Wierzbński (1932). *Ferdynand Antoni Ossendowski* (1933).

Związek Zawodowy Literatów Polskich w Krakowie: J. A. Gałuszka (1932). *SPIS laureatów z lat poprzedzających, Kalendarz Iskier 1932, str. 205, 1933, str. 114.*

Poniedziałek

Październik

15

Wtorek

16

Środa

17

Czwartek

18

Piątek

19

Sobota

20Niedziela**21**

Konkurs pracy — to najwyższe zadanie. (*Unja*).

Jedynie przeświadczenie, że działamy dobrze i pożytecznie daje nam radość spokojną, równą, której naprożnobyśmy szukali w nerwowych rozkoszach egoistycznych, opłacanych zawsze reakcją niezadowolonia z nas samych. (*Sun marnotrawny*).

106 Czasopisma na świecie i w Polsce.

	Razem	Europa	Ame-ryka	Azja	Afryka	Austral-ja	W Pol-sce
w r. 1609	5	4	—	1	—	—	—
1800	911	710	200	1	—	—	10
1826	3.179	2.153	978	27	12	9	45
1866	14.140	7.645	5.750	130	15	600	—
1872	20.887	11.651	8.126	390	20	700	134
1892	46.603	22.646	21.509	1.531	107	800	355
1901	59.037	33.638	21.910	2.314	300	875	570
1908	71.246	41.625	26.791	2.630	320	1.175	.
1914	85.650
1920	84.500	810
1930	95.000	44.900	40.350	7.490	860	1.407	2.349

W tej liczbie w 1930 r. było około 15.000 gazet (w Polsce 333).

Stosunek liczby gazet do liczby innych czasopism.

W Polsce 335 gazet a 2.014 innych czasopism; w Niemczech 3.350 a 4.925, we Francji 1.750 a 4.150, w W. Brytanji 460 a 4.715, w Rosji 390 a 2.510, w Szwecji 360 a 1.240, w Norwegji 295 a 805, w Danji 275 a 985, w Hiszpanji 250 a 1.000, we Włoszech 175 a 1.175, w Czechosłowacji 155 a 1.845, w Belgji 130 a 1.370, w Szwajcarii 130 a 1.845, w Finlandji 125 a 375, w Rumunji 100 a 900, w Austrii 95 a 855, w Holandji 95 a 1.455, w Grecji 90 a 450, na Węgrzech 90 a 900, w Portugalji 80 a 390, w Estonji 75 a 150, w Jugosławii 75 a 685, na Litwie 65 a 100, na Łotwie 55 a 100, w Bułgarii 55 a 520, w Turcji 50 a 225; — w Stanach Zjednoczonych 2.575 a 27.400, w Japonji 975 a 1.125.

Czasopisma według języków.

Po angielsku wychodzi 37.325, po niemiecku 11.595, po francusku 9.250, po hiszpańsku lub portugalsku 9.230, szwedzku, norwesku lub duńsku 5.110, po rosyjsku 2.640 po japońsku 2.065, po holendersku 1.975, po polsku 1.972, po włosku 1.435, po czesku 1.340.

Jedno wydawnictwo gazetowe przypada —

na 8.000 mieszkańców w Szwajcarii i na Węgrzech, na 10.600 w Norwegji, na 13.000 w Danji, na 18.700 w Niemczech, na 19.000 w Szwecji, na 21.000 w Estonji, na 24.000 w Bułgarii, na 26.800 we Francji, na 30.000 w Finlandji, na 32.000 na Łotwie, na 35.400 w Grecji, na 58.100 w Japonji, na 61.000 w Stanach Zjednoczonych, na 64.150 w Australji na 78.325 w Holandji, na 80.000 w Belgji, na 88.700 w Portugalji, na 100.000 w Hiszpanji, na 120.000 w Austrii, na 125.550 w Brazylii, na 130.000 w POLSCE, na 130.200 w Meksyku, na 140.000 w Czechosłowacji, na 170.000 w Rumunji, 177.270 w W. Brytanji, na 200.000 w Jugosławii i t. d., na 3.335.000 w Indjach.

„Wiek” czasopism polskich

W d. 1 stycznia 1933 roku było zarejestrowanych 2503 pisma.

Wśród nich istniejących od r. 1932 — 583, od 1931 — 300 (w ciągu 1931 r. powstało 456, lecz 165 uległo likwidacji), od 1930—187 (w ciągu 1930 powstało 461, zlikwidowano 274), z lat 1927 — 29 jest 468, z lat 1924—26 jest 339, z lat 1921 — 23 jest 214, z lat 1918—20 jest 122, z lat 1915—17 jest 35, wcześniejszych 255.

Poniedziałek

Październik

22

Wtorek

23

Środa

24

Czwartek

25

Piątek

26

Sobota

27Niedziela**28**

Naśladować narody cywilizowane – to nie upokorzenie, to trudny i szczytny obowiązek. (*Żywot i myśli Zygmunta Podfilipskiego*).

Cnota prosta i wesoła jest radykalnie skuteczna do zadowolenia siebie i bliźnich. (*Puszcza*).

Nic od życia lepszego dotąd nie wymyślono. (*Syn marnotrawny*).

Książki w Polsce	Wyszło				W tem w 1932 r. (Nakł. w tys.)					
	1929	1930	1931	1932	Nauk.	N.	Podr.	N.	Popul.	N.
I Encyklop.	88	55	38	44	28	40	—	—	—	—
II Bibliografia	329	286	256	234	89	35	1	3	6	13
III Religja	1097	1037	1453	944	187	283	37	362	414	1999
IV Filozofja	100	125	118	98	60	29	2	6	32	40
V Matemat.	84	69	75	62	19	10	38	300	4	4
VI Fizyka	55	57	100	71	44	7	22	56	2	6
VII Geologia	53	131	54	58	52	15	2	2	3	3
VIII Biologia	129	132	159	129	92	47	10	56	9	13
IX Antropolog.	31	60	34	29	27	5	—	—	2	0,1
X Językozn.	237	258	239	159	12	7	143	990	2	3
XI Historia	368	406	378	294	175	139	21	109	84	279
XII Geografia	264	186	152	138	67	82	14	91	17	39
XIII Teor. i h. lit.	246	205	146	151	83	60	40	86	23	69
XIV Liter. pięk.	1939	1617	1239	1185	—	—	—	—	—	—
XV Sztuki plast.	115	110	133	90	43	25	—	—	4	6
XVI Teatr.	72	188	164	145	14	16	6	21	88	531
XVII Nauki praw.	448	390	626	637	156	197	26	33	22	34
XVIII Nauki społ.	2351	3060	1898	1523	169	233	4	8	212	720
XIX Nauki ekon.	560	594	653	663	139	116	37	91	82	304
XX Pedagogika	675	670	649	787	92	128	20	56	70	507
XXI Wych. fiz.	205	196	193	163	6	5	10	45	15	30
XXII Medycyna	468	531	644	649	405	200	21	29	50	291
XXIII Przemysł	923	707	755	555	90	56	6	20	21	41
XXIV Technika	293	441	367	320	128	70	37	62	32	96
XXV Rolnictwo	653	598	536	361	122	77	22	68	86	332
XXVI Wojskow.	239	175	234	206	36	68	17	70	15	219
Ogółem	12084	12274	11313	9695	2383	1952	536	2564	1295	5782

Laureaci Nobla.

Tabela—
str. 110.

Twórca słynnej światowej fundacji, z której co roku rozdzielane są wielkie nagrody, pomiędzy najwybitniejszych przedstawicieli nauki fizyki, chemii i medycyny, oraz literatury i działaczy na polu pokoju międzynarodowego, Alfred Nobel (1833—1896), był inżynierem szwedzkim, który w r. 1877 wynalazł metodę, dzięki której stały się mniej niebezpieczne wszelkie manipulacje z nitrogliceryną (dynamit). Dynamit był wynaleziony przez A. Sobrero w 1847 r., ale nie mógł rozpowszechnić się, ponieważ wymagał niezwykle ostrożnego obchodzenia się. Po wynalezieniu swojej metody nasycania nitrogliceryną włókien drzewnych Nobel założył potężny koncern dynamitowy, który przyniósł mu olbrzymi majątek. Majątek ten przeznaczył na stworzenie fundacji (10 milionów dolarów), z której dochód corocznie ma być przeznaczany na pięć nagród (każda nagroda—zależnie od dochodów każdego roku—wynosi 150 — 250 tys. złotych).

Do r. 1932 wypłacono nagród 19.237.725 koron szwedzkich (około 29 milionów złotych). Z pośród 164 laureatów najwięcej jest Niemców (39), dalej idą Anglicy (27), Francuzi (26), Amerykanie (15), Szwedzi (12), Duńczycy (7), Holendrzy (7), Szwajcarzy (6), Włosi (5), Austriacy (5), Belgowie (4), Norweg. (4), Hiszpani (3), Polacy (3), i Rosjanie (1).

Poniedziałek 29	Październik
Wtorek 30	
Środa 31	
<u>Czwartek</u> 1	Listopad
<u>Piątek</u> 2	
Sobota 3	
<u>Niedziela</u> 4	

Zbiór ludzi, niemających nic razem do roboty, niepołączonych nawet wspólnymi pragnieniami czy koniecznościami, nie jest wcale ciałem społecznym, tylko gromadą, stekiem. (*Żywot i myśli Zygmunta Podfilipskiego*).

Rozum zbliża się zawsze do troski o siebie samego, do egoizmu, uczucie zaś do poświęcenia. (*Puszczo*).

	Fizyka	Chemja	Medycyna	Literatura	Pokój
1901	Röntgen	van t'Hoff	Behring	Sully-Prudhomme	Dunant
1902	Lorentz Zeeman	Fischer	Ross	Mommsen	Passy Duccommun Gobat
1903	Becquerel P. i M. Curie	Arrhenius	Finsen	Björnson	Cremer
1904	Rayleigh	Ramsay	Pawłow	Mistral Echegaray	Inst. Międz. Prawa
1905	Lenard	Bayer	Koch	Sienkiewicz	Suttner
1906	Thomson	Moissan	Golgi Ramony Cajal	Carducci	Roosevelt
1907	Michelson	Buchner	Laveran	Kipling	Moneta Renault
1908	Lippmann	Rutherford	Ehrlich Miecznikow	Eucken	Arnoldson Bajer
1909	Braun	Ostwald	Kocher	Lagerlöf	Estournelles Beernaert
1910	Marconi	Wallach	Kossel	Heyae	M. Biuro Pok.
1910	van der Waals	M. Skłodow- ska-Curie	Gulstrand	Maeterlinck	Asser Fried
1911	Wien	Grignard	Carrel	Hauptmann	Root
1912	Dalén	Sabatier	Richet	Tagore	La Fontaine
1913	Kamerlingh	Werner	Bárány	—	—
1914	Laue	Richards	—	—	—
1915	H. i L. Bragg	Willstätter	—	Rolland	—
1916	—	—	—	Heidenstam	—
1917	Barkla	—	—	Gjellerup Pontoppidan	Międz. Kom. Czerw. Krz
1918	Planck	Haber	—	—	—
1919	Stark	—	Bordet	Spitteler	Wilson
1920	Guillaume	Nernst	Krogh	Hamsun	Bourgeois
1921	Einstein	Soddy	—	France	Branting
1922	Bohr	Aston	Hill Meyerhof	Benavente	Nansen
1923	Millikan	Pregl	Banting Macleod Einthoven	Yeats	—
1924	Siegbahn	—	—	Reymont	—
1925	Franck	Zsigmondy	—	Shaw	Chamberlain
1926	Hertz	Svedberg	Fiebiger	Deledda	Dawes Briand Stresemann
1927	Perrin	Wieland	Wagner v. Jauregg	Bergson	Buisson Quidde
1928	Tompson	Lindau	Nicolle	Undset	—
1929	Richardson	Chelpin	Eykman	Mann	Kellog
1929	Brogie	Harden	Growland	—	—
1930	Venkat Ram.	Fischer	Landsteiner	Lewis	Söderblom
1931	Compton	Bosch, Bergius	Wahrburg	Karlfeldt	—
1932	Heisenberg	Langmuir	Sahrrington Adrian	Galsworthy	—
1933	Schrödinger Dirac	—	Morgan	Bunin	—

Poniedziałek

Listopad

, 111

5

Wtorek

6

Środa

7

Czwartek

8

Piątek

9

Sobota

10

Niedziela

11

Ludzi, godnych nienawiści, niema; w najgorszych jest płomień Boży, niezupełnie zagłuszony. (*Unja*).

W rozważaniach nie nadawaj zbytnej wagi drobiazgom, bo się zmylisz w rozważaniu i ocenisz fałszywie człowieka lub sytuację. (*Jan bez ziemi*).

<http://rcin.org.pl>

112 Tabela lekkoatletycznych rekordów

Rekordy Męskie.

Polski.

(X.1933).

Biegi: 60 m: Sikorski 6,8 sek. 100 i 200 m: Trojanowski II 10,7 i 22 sek. 300 m: Weiss 36,7. 400 m: Biniakowski 49,2. 500 m: Maszewski 1:06,8. 800 m: Kostrzewski 1:55. 1.000 m: Kusociński 2:31,2. 1.500 m: Kusociński 3:54. 2.000 m: Kusociński 5:32,4. 3.000 m: Kusociński 9:18,8. 5.000 m: Kusociński 14:41,8. 10.000 m: Kusociński 30:11,4. 15.000 m: Freyer 50:58,8. 20.000 m: Milcz 1:14:06,8. 25.000 m: Lech 1:38:10,4. 30.000 m: Freyer 2:01:36. **Bieg godzinny:** Freyer 17.279,2 m. 110 i 200 m przez płotki: Trojanowski I 15,3 i 26,5. 400 m przez płotki: Kostrzewski 54,2. **Sztafeta 4×100 m:** Warszawianka 43,8 **Reprezentacja Państwowa** 43,4 sek. **Sztafeta 4×200 m:** Warta 1:34,4. **Reprezentacja Państwowa** 1.31,4. **Sztafeta 4×400 m:** AZS Warszawa 3:26,8. **Reprezentacja** 3:23,4. **Sztafeta 3×1.000 m:** AZS Warszawa 7:46,6. **Sztafeta 4×1.500 m:** AZS Warszawa 17:13,4. **Sztafeta 10×100 m:** AZS Warszawa 1:51,8. **Sztafeta 400×300×200×100 m:** AZS Warszawa 2:04. **Reprezentacja** 2:01,8. **Sztafeta 100×200×400×800 m:** A Z S Warszawa 3:26. **Reprezentacja Państwowa** 3:25,4. **Sztafeta 800×200×400×200 m:** **Reprezentacja** 3:57,4. 4 mile angielskie: Kusociński 19:02,6.

Skoki: wdal z miejsca: Dzwonkowski 2;99; wzwyz z miejsca: Cejzik 1,44; wdal: Sikorski 7,32; wzwyz: Pławczyk 1,96. **Trójkok:** Luckhaus 14,50; **skok o tyczce:** Schneider 3,90.

Rzuty: kulą: Heljasz 16,05. **Oburącz Heljasz** 28,86; **dyskiem:** Heljasz 45,09. **Oburącz Szydłowski** 75,94,5. **Oszczepem:** Mikrut 63,20, **oburącz Szydłowski** 76,27 (wynik Lokajskiego 100,27 nie został zweryfikowany). **Rzut młotem:** Więckowski 39,49.

Pięciobój: Luckhaus 3953,765 pkt.

Dziesięciobój: Siedlecki 7853,22 pkt.

Chody: 1.000 m: Kaczmarczyk 4:25,6. 2.000 m: Ptaszycki 9:23,2. 3.000 m: Wudkiewicz 14:24,6. 5.000 m: Wudkiewicz 25:28,6. 10 km: Wudkiewicz 52:30,8. **Chód godzinny:** Janusz 11,371 m.

Rekordy kobiece.

Biegi: 50 m: Walasiewiczówna 6,4 sek. 60 m: Walasiewiczówna 7,4 (Wynik 7,3 nie został jeszcze zatwierdzony, gdyż okręg nie przesłał protokółów do PZLA). 80 m: Walasiewiczówna 9,8. 100 m: Walasiewiczówna 11,8. 200 m: Walasiewiczówna 24,1. 800 m: Walasiewiczówna 2:18,2. 1.000 m: Walasiewiczówna 3:02,5. 80 m przez płotki: Schabińska 12,4 sek. **Sztafeta 4×75 m:** Grażyna 39,4. **Sztafeta 4×100 m:** Stadjon 53 s., **Reprezentacja** 50,2. **Sztafeta 4×200 m:** AZS Warszawa 1:52,2. **Sztafeta 10×100 m:** AZS Warszawa 2:20. **Sztafeta 3×800 m:** Pogoń Katowice 7:54,2. **Sztafeta 200×100×75×60 m:** **Reprezentacja** 56 s. **Sztafeta 100×100×200×800 m:** **Roździeż Szopienice** 3:32,2.

Skoki: wdal: Walasiewiczówna 584, wdal z miejsca: Hulanicka 250, wzwyz: Krajewska 150,5 wzwyz z miejsca: vacat

Rzuty: kulą: Jasińska 12,02, **oburącz:** Jasińska 20,07, **dyskiem:** Wajsówna 43,08, **oburącz:** Konopacka 66,48. **Oszczepem:** Smętkówna 39,03 (do zatwierdzenia jeszcze 38,23). **Oszczepem oburącz:** Lonka 64,56 (niezatwierdzony jeszcze rekord Smętkówny 59,34).

Trójbój: Sikorzanka i Walasiewiczówna po 190 pkt.

Pięciobój: Konopacka 4.066 pkt. (do zatwierdzenia rekord Walasiewiczówny 4.193,75 pkt.).

Poniedziałek

Listopad

12

Wtorek

13

Środa

14

Czwartek

15

Piątek

16

Sobota

17

Niedziela

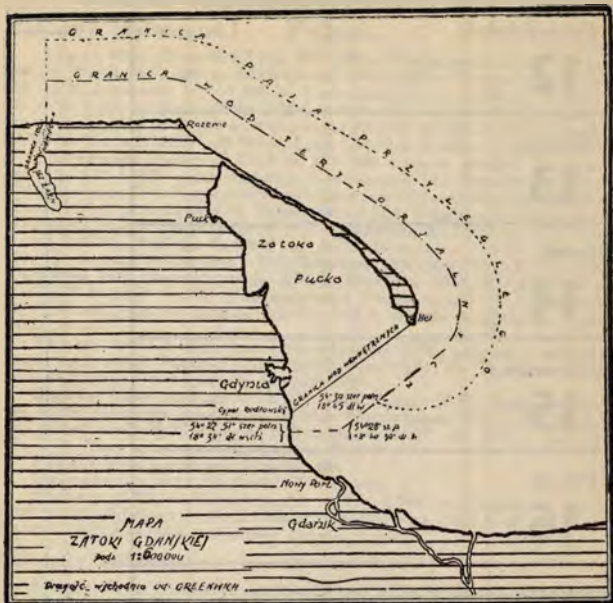
18

Nie czyni się dobrze złemu na przekorę, ale dla miłości dobra.
(Unja).

Porywów uczuciowych nie tamuje się najmędrszymi słowami.
(Syn marnotrawny).

Współczuć bliźniemu ślamazarnie, to żadna przysługa; uradować bliźniego — to uczynek miłosierny. (Jan bez złemi).

Kal. „Iskier“

Powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej. km^2

Warszawa 122,9, warszawskie 29.470,50, łódzkie 19 033,90 kieleckie 25.589,40, lubelskie 31.177,80, białostockie 32.440,60; — wileńskie 29.010,70, nowogrodzkie 22.966,20, poleskie 36.665,40, wołyńskie 35 754,10; — poznańskie 26.567,14, pomorskie 16.405,51, śląskie 4.216,15; — krakowskie 17.384,83, lwowskie 28 414,27, stanisławowskie 16.896,28, tarnopolskie 16.519,60 — razem 388.635,28.

Wody morskie: wewnętrzne (zatoka Pucka) 393,50, terytorjalne 493,00, pasa przyległego 493,50 — razem 1.380,00. Ogółem — 390.015,28.

Granice: morskie 140 km (w tem zatoka Pucka 68); lądowe 5394 km : z Niemcami 1912 km (w tem z Prusami Wschodnimi 607 km), z Z. S. R. R. 1412, z Czechosłowacją 984, z Litwą 507, z Rumunją 349, z Wolnym Miastem Gdańskiem 121, z Łotwą 109. Ogółem 5534.

Granica morska w Polsce stanowi 2,5% całości granic (we Włoszech 80,2%, w Szwecji 77,7%, w Hiszpanii 65,4%, we Francji 50,7%, w Finlandji 35,1%, w Niemczech 22,6%, w Rumunii 15 7%).

Poniedziałek

Listopad

19

Wtorek

20

Środa

21

Czwartek

22

Piątek

23

Sobota

24Niedziela**25**

Postęp polega nie na zwalczaniu przeciwnika, lecz na doskonaleniu sił dobrych. (*Unja*).

Ludzie uczą się od ludzi i pokolenia od pokoleń, przerabiają to po swojemu i stosują do nowych warunków bytu. (*Puszcza*).

Sprawy bez jutra nie są zajmujące. (*Syn marnotrawny*).

Z ludnością powyżej 1 miliona: — 1 (Warszawa).

Z ludnością 100 tys. — 1 mil.: — 10 (Łódź 605, Lwów 316, Poznań 247, Kraków 221, Wilno 196, Katowice 127, Częstochowa 118, Bydgoszcz 117, Lublin 113, Sosnowiec 109).

Z ludnością 20 tys. — 100 tys.: — 57.

" 10 tys. — 20 tys.: — 83.

" 5 tys. — 10 tys.: — 177.

" poniżej 5 tys.: — 308.

Razem 636 z ogół. ludn. 8.689 tys., co stan. 27,2% całej ludn. państwa

Miasta powiatowe i większe w Polsce.

M. St. Warszawa 1179.

Ludn. w tys.

Warszawskie: Grodzisk Maz. (p. błoński) 16, Ciechanów 14, Gostynin 8, Grójec 9, Kutno 74, Lipno 10, Łowicz 18, Maków Maz. 7, Mińsk Maz. 13, Mława 20, Aleksandrów Kuj. (p. nieszawski) 10, Płock 33, Płońsk 10, Przasnysz 8,8, Pułtusk 15, Radzymin 7, Rawa Maz. 9, Rypin 8, Sierpc 10, Skierniewice 22, Sochaczew (pow. warszawski) 11, Włocławek 57.—(Żyrardów 25, Wyszaków 11, Wołomin 13, Otwock 15, Pruszków 24).

Łódzkie: Brzeziny 13, Kalisz 55, Koło 14, Konin 10, Łask 6, Łęczyca 11, Łódź 605, Piotrków 51, Radomsko 23, Sieradz 10, Turek 9, Wieluń 13.—(Tomaszów 38, Pabjanice 46, Ozorków 15, Aleksandrów 12, Ruda Pabjanicka 12, Zgierz 27, Zduńska Wola 23).

Kieleckie: Będzin 48, Częstochowa 120, Wierzbnik (p. ilżecki) 7, Jędrzejów 13, Kielce 58, Końskie 11, Kozienice 8, Miechów 6, Olkusz 10, Opatów 9, Opoczno 9, Pińczów 7, Radom 78, Sandomierz 8, Sosnowiec 109, Busko (p. stopnicki) 5, Włoszczowa 7, Zawiercie 33.—(Czeladź 21, Dąbrowa Górnicza 37, Skarżysko-Kamienna 14, Szydłowiec 11, Ostrowiec 26).

Lubelskie: Biała Podlaska 18, Biłgoraj 8, Chełm 29, Garwolin 6, Hrubieszów 13, Janów Lubelski 8, Krasnystaw 10, Lubartów 8, Lublin 113, Łuków 14, Puławy 9, Radzyń 5, Siedlce 37, Sokółów Podlaski 10, Tomaszów Lubelski 10, Węgrów 9, Włodawa 8, Zamość 24.—(Kraśnik 12, Międzyrzec 17).

Białostockie: Augustów 12, Białystok 91, Bielsk Podlaski 7, Grodno 50, Łomża 25, Ostrołęka 13, Ostrow Maz 18, Sokółka 6, Suwałki 22, Grajewo (p. szczuczynski) 9, Wołkowysk 15, Wysokie Mazowieckie 4.

Wileńskie: Głębokie (p. dziśnieński) 7, Mołodeczno 6, Oszmiana 7, Święciany 6, Wilejka 6, Wilno 196.

Nowogródzkie: Baranowicze 23, Lida 21, Nieśwież 7, Nowogródek 10, Słonim 16, Stołpce 7, Wołożyn 6.

Poleskie: Brześć n. Bugiem 48, Kobryn 10, Kosów Poleski 3, Łuniniec 9, Pińsk 32, Prużana 8, Stolin 6. — (Dawidgródek 12).

Wołyńskie: Dubno 13, Horochów 6, Kostopol 6, Kowel 28, Krzemieniec 20, Luboml 4, Łuck 36, Równe 41, Sarny 8, Włodzimierz 25, Zdołbunów 10. — (Ostróg 13).

Poznańskie: Bydgoszcz 117, Czarnków 5, Gniezno 30, Gostyń 7, Inowrocław 31, Jarocin 9, Kępno 7, Kościan 10, Krotoszyn 13, Leszno 19, Międzychód 5, Mogilno 5, Nowy Tomysl 3, Oborniki 5, Ostrow Wlkp. 20, Poznań 247, Rawicz 14, Szamotuły 8, Szubin 3, Śrem 8, Środa 8, Wągrowiec 8, Wojsztyn 5, Września 8, Wyrzysk 2, Żnin 5, — (Nakło 10).

Poniedziałek

Listopad

26

Wtorek

27

Środa

28

Czwartek

29

Piątek

30

Sobota

Grudzień

1

Niedziela

2

Sztuka jest zdolnością ludzką wydobywania piękna z życia i utrwalania go w osobnej równoległej do życia formie. (*Syn marnotrawny*).

W tem sztuka, żeby z każdego zdarzenia, z każdego postawionego kroku wyciągnąć korzyść, a jeżeli krok ten był fałszywy, sprostować go. (*Żywot i myśli Zygmunta Podfilipskiego*).

Pomorskie: Brodnica 8, Chełmno 12, Chojnice 14, Działdowo 5, Gdynia 30, Grudziądz 50, Kartuszy 5, Kościerzyna 7, Nowe Miasto (p. lubawski) 5, Wejherowo (p. morski) 13, Sępólno 4, Starogard 13, Świecie 9, Tczew 23, Toruń 54, Tuchola 5, Wąbrzeźno 9.

Śląskie: Bielsko 23, Cieszyn 18, Katowice 127, Królewska Huta 81, Lubliniec 8, Pszczyna 7, Rybnik 23, Tarnowskie Góry 16. — (Mysłowice 23, Mikołów 11).

Krakowskie: Biała 23, Bochnia 12, Brzesko 4, Chrzanów 18, Dąbrowa 6, Gorlice 7, Jasło 10, Kraków 221, Limanowa 2, Mielec 7, Myślenice 6, Nowy Sącz 30, Nowy Targ 10, Ropczyce 3, Tarnów 45, Wadowice 8, Żywiec 7. — (Oświęcim 12, Jaworzno 19, Zakopane 18).

Lwowskie: Bobrka 5, Brzozów 6, Dobromil 5, Drohobycz 33, Gródek Jagielloński 13, Jarosław 22, Jaworów 11, Kolbuszowa 3, Krosno 12, Lesko 4, Lubaczów 6, Lwów 316, Łańcut 7, Mościska 5, Nisko 5, Przemysł 51, Przeworsk 6, Rawa Ruska 11, Rudki 4, Rzeszów 27, Sambor 22, Sanok 14, Sokal 12, Tarnobrzeg 4, Turka 10, Żółkiew 10. — (Borysław 42).

Stanisławowskie: Dolina 10, Horodenka 12, Kałusz 12, Kołomyja 33, Kosów 6, Nadwórna 9, Rohatyn 7, Stanisławów 60, Stryj 31, Śniatyn 11, Tłumacz 7, Żydaczów 4. — (Bolechów 11).

Tarnopolskie: Borszczów 6, Brody 12, Brzeżany 12, Buczacz 10, Czortków 19, Kamionka Strumiłowa 8, Kopyczyńce 9, Podhajce 6, Przemyslan 5, Radziechów 5, Skałat 7, Tarnopol 36, Trembowla 8, Zaleszczyki 4, Zbaraż 8, Zborów 5, Złoczów 13.

Ugrupowanie ludności polskiej.

Małopolskie: Krakowiacy: Krakowiacy właściwi, Proszowiaci, Skalmierzanie, Pichacze, Skawiniacy, Podgórzanie, Nadrabianie; Sandomierzanie: Sandomierzanie właściwi, Tarnowiaci, Pilźniacy; Górale: Lachy sądeckie, Kliszczacy, Podhalanie, Babiogórcy.

Ślązacy: (dolinni): Lachy śląskie, Bytomiaci, Opolanie; (górcy): Górale czadeccy, Górale śląscy właściwi, Wałasi.

Sieradzanie, Łęczycanie.

Wielkopolskie: Wielkopolsanie właściwi: Poznaniacy, Wielkopolsanie północni, Kaliszacy, Krajniacy, Leśniaki, Mazurzy wielęńscy; Kujawiaci (Borowiaci).

Pomorzanie: Słowińcy; Kaszubi: Kabatkowie, Rynacy, Kaszubi północni, Kaszubi południowi; (pośredni): Kociwiaci, Chełmińniacy, Dobrzyńniacy, Lubowiaci, Malborzanie, Warmjacy, Borowiaci tucholscy, Lasacy.

Mazurzy: Mazurzy właściwi: Poborzanie, Kurpie, Księżacy łowicki; Mazurzy wschodni; Mazurzy pruscy.

Grupy kresowe wschodnie: Podlasiacy, Lubliniacy, Rzeszowiaci, Wilniacy, Bojarzy.

Częstość użycia liter w polskich słowach. Na 911 liter.

Według alfabetu: a 83, ą 11, b 14, c 32, ć 5, d 29, e 69, ę 9, f 3, g 12, h 9, i 72, j 19, k 36, l 27, ł 15, m 27, n 55, ń 3, o 64, ó 10, p 30, r 41, s 40, ś 6, t 34, u 22, w 47, y 31, z 46, ż 8, ź 2.

Według częstości użycia: a | i | e | o | n | w | z | r | s | k | t | c | y | p | d | m | l | u | j | ł | b | g | ą | ó | h | ę | ż | ś | ć | ń | f | ź.

Poniedziałek

Grudzień

119

3

Wtorek

4

Środa

5

Czwartek

6

Piątek

7

Sobota

8

Niedziela

9

Lepiej pracować w swoim kierunku, niż zwalczać pracę cudzą, choćby nieprzyjemną. (*Unja*). _____

Czasem to, co się nazywa poświęceniem, jest właśnie najprzyjemniejsze, jest samą treścią osobistego szczęścia. (*Puszczza*). _____

Sprawiedliwość umie nie tylko chwalić, lecz i karcić. (*Syn marnotrawny*). _____

120 Węgla.

Wywóz z Polski.

W tys. tonn.

1923—12.557 (Niem. 8366, Austr. 2739, Czech. 695, Węgry 363, Rum. 152).
 1924—11.173 (Niemcy 6847, Austr. 2899, Węg. 648, Czech. 492, Rum. 152).
 1925—8.031 (Niem. 2775, Austr. 2714, Węg. 950, Czech. 624, Szwecja 337).
 1926—14.281 (Ang. 2972, Szw. 2678, Austr. 2608, Danja 1217, Włochy 971).
 1927—11.094 (Austr. 2819, Szwec. 2764, Danja 1175, Wł. 1163, Węg. 656).
 1928—12.863 (Austr. 2997, Szw. 2863, Danja 1573, Czech. 1068, Węg. 717).
 1929—13.934 (Austria 3255, Szw. 2676, Danja 1871, Czech. 926, Węg. 929).
 1930—12.497 (Szw. 2918, Austr. 2088, Danja 1750, Franc. 897, Czech. 755).
 1931—13.823 (Szw. 3094, Austr. 1960, Danja 1925, Franc. 1142, Norw. 968).
 1932—10.223 (Szwec. 2810, Danja 1422, Austr. 1319, Franc. 922, Norw. 842).

Drewna surow. i napółobr.

W milj. tonn.

1924—1946 (Niem. 837, Anglja 498, Belgja 162, Franc. 94, Holand. 82).
 1925—3175 (Niem. 2001, Anglja 515, Czechosł. 141, Hol. 132, Belg. 111).
 1926—4901 (Niem. 2638, Ang. 853, Czechosł. 391, Hol. 245, Belg. 229).
 1927—6357 (Niem. 3903, Ang. 1135, Holand. 291, Belg. 272, Czech. 227).
 1928—4817 (Niemcy 3309, Anglja 511, Czech. 364, Hol. 200, Belg. 139).
 1929—4669 (Niem. 2462, Czechosł. 389, Ang. 267, Hol. 143, Belgja 97).
 1930—2739 (Niem. 1565, Ang. 417, Czechosł. 252, Franc. 127, Hol. 96).
 1931—1757 (Ang. 437, Niem. 390, Franc. 249, Czech. 187, Holand. 155).
 1932—1002 (Niem. 252, Anglja 250, Czechosł. 126, Hol. 107, Franc. 92).

Cukru.

W tys. tonn.

1928/9—269 (Anglja 130, Niem. 35, Łotwa 23, Szwecja 20, Finland. 11).
 1929/30—446 (Anglja 112, Holand. 80, Szwec. 48, Łotwa 39, Niem. 32).
 1930/1—326 (Ang. 104, Niem. 55, Holand. 26, Łotwa 26, Finlandja 14).
 1931/2—255 (Anglja 71, Holandja 33, Danja 24, Szwecja 22, Łotwa 15).
 1932/3—110 (Anglja 31, Hol. 23, Niemcy 12, Szwecja 11, Finlandja 10).

Przywóz zboża i mąki do Polski.

za tys. zł.

	1925/6	1926/7	1927/8	1928/9	1929/30	1930/1	1931/2	1932/3
Pszenica	767	120.848	121.441	31.977	5.962	641	3.029	3.815
Żyto	399	53.395	53.377	7.923	208	20	1.184	1.255
Jęczmień	232	1.274	1.251	715	39	13	3	10
Owies	1.801	15.990	9.652	5.574	689	3	1	2
Kukurydza	3.478	34.509	25.010	8.596	4.921	4.470	1.210	526
Mąka pszenna	9.195	6.666	5.948	875	1.043	478	60	0
Mąka żytnia	203	985	680	2	5	18	6	0

Nowe koleje w Polsce.

W 1918 r. było 16.564 km linii kolejowych, do końca 1932 r. zbudowano 1.139 km nowych linii kolejowych. Najdłuższe z nowowbudowanych linii są Kalety—Podzamcze 115 km (zbudowana w latach 1925—1926), Kutno—Strzałków 110 km (zbudowana w latach 1919—1921), Herby—Zduńska Wola 111 km (w l. 1928—1930), Woropajewo—Druja 89 km (w l. 1928—1932), Nasielsk—Sierpc 88 km (w l. 1918—1924), Maksymiljanowo—Bąk 83 km (w l. 1928—30), Kościerzyna—Gdynia 64 km (w l. 1927—30), Kutno—Zgierz 57 km (w l. 1919—1923)—dalej 21 mniejszych linii.

Poniedziałek

Grudzień

10

Wtorek

11

Środa

12

Czwartek

13

Piątek

14

Sobota

15Niedziela**16**

Życie składa się ze szczegółów. Trzeba rozpocząć od drobiazgów, żeby je przerobić. (*Żywot i myśli Zygmunta Podfilipskiego*).

Zdarzają się w powietrzu nieobjaśnione prądy, porywające ludzi bez uprzedniego między nimi porozumienia do jednego celu. (*Syn marnotrawny*).

Nazwa typu	Wzrost	Budowa ciała	Skóra	Włosy	Oczy	Nos	Twarz	Głowa
Nordyczny (półn.-eur.)	wysoki	smukła, tułów krótki, kończ. długie	biała z różow. odc.	jasne	niebieskie	wąski	wąska, podłużna	wydłużona
Laponoidalny	niski	długi t. krótkie, tęgie kończ.	płowo-żółta	ciemne	ciemne	krótki płaski	krótka, szeroka	bardzo krótka
Śródziemnomorski	niski	długi tułów	śniada	ciemne	ciemne	wąski	owalna	wydłużona, szerokie czoło
Armenoidalny	dość wysoki	długi tułów	biała matowa	czarne	ciemne	wydatny mięsisty	długa	krótka
Subnordyczny	wysoki	silna, długi tułów	biała z różow. odc.	jasne	niebieskie	dość wąski	krótka, szeroka	wydłużona
Sublaponoidalny	dość niski	silna, długi tułów	płowa, biało-żółtawa	sątynowe	ciemne do jasnopiwn.	szeroki zadarty nos (często)	krótka, szeroka	niezbyt wydłużona
Merydjonalny. chamiccki (etj.)	wysoki	krótki tułów	jasnobrunatna	czarne kędz.	ciemne	szeroka	pełne wargi zwęż. twarz	wydłużona
Orzentalny (semicki)	średnio wysoki	smukła	ciemno-śniada	czarne kędz.	ciemne	wąski. kształtny	wąska	wydłużona

Temperamenty.

NAZWA	Odziaływanie psychofizjologiczne		
	co do szybkości	co do siły	co do trwałości
Sangwiczny . . .	b. szybkie	słaba	b. nietrwałe
Choleryczny . . .	szybkie	silna	nietrwałe
Melancholiczny . . .	powolne	silna	trwałe
Flegmatyczny . . .	b. powolne	słaba	b. trwałe

NAJWYŻSZY CZAS OPŁACIĆ ISKRY NA ROK 1935.

Poniedziałek

Grudzień

17

Wtorek

18

Środa

19

Czwartek

20

Piątek

21

Sobota

22Niedziela**23**

Kłóć się tylko ci, którym chodzi o kłótnie. (*Unja*).

Wyraży, gdy się je bardzo często powtarza, nabierają ceny, jak stare sprzęty. (*Syn marnotrawny*).

Wiara w swe siły jest najtęższą dźwignią do wybrnięcia z zawi-
kłań życiowych. (*Jan bez ziemi*).

124 Rachunki za październik—grudzień 1934.

Wydatki:		Październ.	Listopad	Grudzień
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
Razem				

Dochody:		Październ.	Listopad	Grudzień
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
Razem				

Poniedziałek

Grudzień

24

Wtorek

25

Środa

26

Czwartek

27

Piątek

28

Sobota

29

Niedziela

30

W każdym objawie życia ludzkiego, choćby najmarniejszym, są
źdźbła cywilizacji. (*Syn marnotrawny*).

Mądrość życiowa polega na liczeniu się z wadami i ułomnościami
bliźnich. (*Żywot i myśl Zygmunta Podfilipskiego*).

Temu dobrze, kto ma w sercu umiłowanie. (*Unja*).

Wieczny kalendarz.

Połącz linię dnia miesiąca (1) z linią miesiąca (3) Odczytaj liczbę na linii (2). Podobnie połącz linię setek lat (5) z linią roku (7) i odczytaj, co wskaże linia między nimi (6). Połącz liczby, odczytane na linii (2) i (6), a wtedy na linii dni tygodnia (4) znajdziesz poszukiwaną nazwę.

Dzien miesiaca		Miesiac		Dzien tygodnia	Setki lat	Rok
7. 14	21. 28	1	Styczeń	Październik	5 16	☐ Lata przestępne. 1 2 05.11.16.22 61.67.72.78. 33.39.44.50 89.95. 3 4 04.10.21.27 55.60.66.77. 32.38.49. 83.88.94. 5 6 09.15.20.26 54.65.71.78. 37.43.48. 82.93.99. 7 8 03.08.14.25 53.59.64.70. 31.36.42. 81.87.92.98. 9 10 02.13.19.24 52.58.69.75. 30.41.47. 80.86.97. 11 12 01.07.12.18 57.63.68.74. 29.35.40.46 85.91.96. 13 14 00.06.17.23 51.56.62.73. 28.34.45. 79.84.90
6. 13	20. 27	2	Styczeń przest.	Kwiecień	12 20	
5. 12	19. 26	3		Lipiec	6	
4. 11	18. 25	4		Wnzesień	7 17	
3. 10	17. 24.31	5		Grudzień	14	
2. 9	16. 23.30	6			1 15	
1. 8	15. 22.29	7	Czerwiec		6	
		8			7	
		9	Luty	Listopad	2 18	
		10	Marzec		9	
		11	Luty przest.	Sierpień	3 10	
		12			4 15	
		13	Maj		11 19	
		14			5 16	
			Styczeń	Październik	12 20	

Wieczny kalendarz.

Na sąsiedniej stronie zamieściliśmy tabelę, układu inż. T. Niedzielskiego, która pozwala wyznaczyć dzień tygodnia dla każdej daty. Należy w tym celu przyłożyć linijkę tak, by połączyć odpowiednie punkty na linii dnia miesiąca (1) i na linii miesiąca (3), odpowiadające danej nam dacie. Np. 31 i grudzień. Na linii między mierni (2 na przecięciu odczytamy „7”.

Następnie przyłożymy linijkę tak, by połączyć odpowiednie punkty linii setek lat (5) i linii roku (7), poczem odczytamy liczbę na linii (6). Np. 19 i 34 da nam na przecięciu „13”.

Gdy teraz połączymy linijką „7” z linii (2) i „13” z linii (6), na linii środkowej dnia tygodnia odczytamy „poniedziałek”, a zatem dzień 31 grudnia 1934 roku wypada w poniedziałek!

Jeśli rok jest przestępny, należy brać „styczeń przest.” lub „luty przest.”. Dla lat między 1500 do 1600 są dwie 15-ki: jedna, z gwiazdką, służy dla dat przed reformą kalendarza przez papieża Grzegorza XIII 15 października 1582 r.); druga, bez gwiazdki, dla dat po reformie.

Jak zapamiętać wartość „pi”?

„Pi” (oznaczone literą grecką π) wskazuje na stosunek okręgu koła do jego średnicy. Jest to liczba niewymierna. Ambicją matematyków jest zapamiętać jak najwięcej znaków dziesiętnych. Pomoc może następujące zdanie, ułożone przez poetę Emila Zegadłowicza. Liczba liter w kolejnych wyrazach daje nam odpow. liczby w formule.

3 1 4 1 5 9 2 6 5 3 5
 Żle w mgłę i snach bolejącym do wiedzy progę iść. Wszak
 8 9 7 9 3 2 3 8 4 6
 ognistym, wierzącym jedynie, miłującym Bóg do nóg poznania kiść strąca,
 a zatem $\pi = 3,141\ 592\ 653\ 589\ 793\ 238\ 46$.

Polska flota handlowa.

1.1.33: 39 statków powyżej 100 t o tonażu ogółem 65,618 tonn, w tem 11 statków 100 do 500 t, 6 statków 501 — 1000 t, 9 statków 1001 — 2000 t, 8 statków 2001 — 3000 t, 2 statki 3001 — 5000 t, 3 statki 5001—8000 t. Nadto 30 statków poniżej 100 t o pojemn. ogółem 957 t.

Bibliografia pism Weyssenhoffa.

Z Grecji, Zaręczyny Jana Bełzkiego, Za błękitami, 1894; Żywot i myśli Zygmunta Podfilipskiego, 1899; Sprawa Dołęgi, 1902; Syn marnotrawny, 1904; Litwa, 1905; Dni polityczne: I Narodziny dzia-łacza, II W ogniu, 1905—1906; O laurach Wyspiańskiego, 1909; Unja, 1911; Hetmani, Soból i panna, Erotyki, 1911; Gromada, Znaj pana, 1913; Puszcza, 1914; Cudno i ziemia cudzeńska, 1921; Noc i Świt, 1924; Polskie kalendarzyki polityczne, 1926; Mój pamiętnik literacki, 1926; O sztuce pisarskiej Pawła Cazin, 1928; Jan bez ziemi, 1929. (Ob. str. 98).

128 Tablica jednostek miar (nazwy i skróty).

Jednostki długości				Jednostki powierzchni			
mirjametr	mrm	10.000	metrów	mirjam. ²	mrm ²	100.000.000	cent.
kilometr	km	1.000	"	kilometr ²	km ²	1.000.000	"
hektometr	hm	100	"	hektar cz. ha	lub		"
				hektom. ²	hm ²	10.000	"
				ar	a	100	"
metr	m	1	"	centar cz. ca	lub		
				metr ²	m ²	1	"
decymetr	dcm	1 : 10	metra	decym. ²	dcm ²	1 : 100	centara
centymetr	cm	1 : 100	"	centym. ²	cm ²	1 : 10 000	"
milimetr	mm	1 : 1.000	"	milimetr ²	mm ²	1 : 1.000 000	"

Jednostki objętości

mirjam. ³	mrm ³	milj. milionów	sterów	kilolitr	kl	1000	litr. = 1	ster
kilometr ³	km ³	tys. milj.	"	hektolitr	hl	100	" = 1 : 10	"
ster czyli a lub				dekalitr	dkl	10	" = 1 : 100	"
metr ³	m ³	1	ster	garniec	grn	4	" = 1 : 250	"
decyster	dcs	1 : 10	stera	litr				
decym. ³	dcm ³	1 : 1 000	"	(kwarta) l	l	"	= 1 : 1000	"
centym. ³	cm ³	1 : 1.000.000	"	kwaterka	kka	1 : 4	litra	
milimetr ³	mm ³	1 : 1.000.000.000	"	decylitr	dcl	1 : 10	"	
				mililitr	ml	1 : 1000	"	

Jednostki kątów

kąt pełny (obrót) P	4	kąty pr.	stopień kąt. d lub °	1 : 90	kąta pr.
kąt półpełny	—	2	"	1 : 5.400	"
kąt prosty	D	1	kąt pr.	1 : 324.000	"
			sekunda	"	"

Jednostki masy

tonna	t	1000	kilogr.	dekagram	dkg	1 : 100	kilograma
kwintal	kwn lub q	100	"	gram	g	1 : 1.000	"
mirjagram	mrg	10	"	miligram	mg	1 : 1.000.000	"
kilogram	kg	1	"	karat	kr	1 : 5.000	"

Skróty jednostek pisze się zawsze bez kropki na końcu.

Legalną skalą temperatury jest wyłącznie skala stustopniowa: Celsjusza (C).

Od... do... oznacza się znakiem \div (np. str. 1 \div 4 znaczy od strony 1 do strony 4 włącznie).

Liczby, zawierające powyżej trzech cyfr, należy dzielić odstępami na grupy trzycyfrowe: np. 149 500 000.

W ułamku dziesiętnym mieszanym oddziela się część ułamkową od części całkowitej przecinkiem w dół wiersza lub kropką w górę wiersza: np. 3,14 lub 3'14.

**ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI KALENDARZA ISKIER
WARSZAWA, FILTROWA 75**

<http://rcin.org.pl>

STARANIEM TOW. NAUCZ. SZKÓŁ ŚREDN. I WYŻSZYCH
OD 1 PAŹDZIERNIKA 1923 ROKU
WYCHODZI POD REDAKCJĄ
WŁADYSŁAWA KOPCZEWSKIEGO
NAJWIĘKSZY, NAJPIĘKNIEJSZY I NAJCIEKAWSZY
TYGODNIK ILUSTROWANY DLA MŁODZIEŻY

ISKRY

Zawiera bogatą i obficie ilustrowaną treść: powieści, nowele, poezje, opowiadania podróżnicze, historyczne, geograficzne, przyrodnicze, artykuły popularno-naukowe ze wszystkich dziedzin wiedzy i techniki, wiadomości z całego świata, gazetkę najważniejszych wypadków, listy redaktora, rozrywki, konkursy, żarciki i t. d.

Prenumerata wynosi z przesyłką pocztową rocznie: 19 zł. 60 gr. półrocznie; 10.30, kwartalnie 5 zł. 40 gr., miesięcznie 2 zł. Cena pojedynczego numeru 45 gr. Pieniądze przysyłać najlepiej za pośrednictwem P. K. O. na Nr. 13.893.

Przy zbiorowej prenumeracie (conajmniej 10 egz.) wprost w Administracji — prenum. ulgowa wynosi tylko 1 zł. mies.

NA
POWSZECHNEJ WYSTAWIE KRAJOWEJ
W POZNANIU 1929
ODZNACZONE
SREBRNYM MEDALEM

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI „ISKIER“:
WARSZAWA, UL. FILTROWA № 75, TEL. 8.93-92.

NUMERY OKAZOWE BEZ PŁATNIE.

<http://rcin.org.pl>

Morgi pol.	Hektary	Morgi wied.	Dies. ros.	Morgi magd.
1	0,5599	0,973	0,512	2,192
1,786	1	1,738	0,915	3,917
1,028	0,5755	1	0,528	2,254
1,956	1,0925	1,898	1	4,279
0,456	0,2553	0,444	0,233	1

Hektar (ha) = hektometr kw. = 10.000 metrów² = 100 arów; **ar (a)** = dekametr kw. = 100 m² = 100 centyarów; **centyar (ca)** = 1 m².

Włoka polska = 30 morgów = 16,796 ha; **mórg** = 300 prętów² = 1680 i².

pręt² = 6,25 sążni² = 56,25 łokci² = 18,662 m²; **mórg magdeb.** = 180 prętów².

Mila angielska² = 640 akrów = 269 ha = 2,590 km²; **yard**² = 3 furlongi² = 30 akrów = 12,14 ha; **akr** = 4050 m².

Sażen² polski = 9 łokci² = 2,985 m²; **łokiec**² = 4 stopy² = 0,332 m².

Sażen polski sześć. = 2 sągi drzewa = 5,16 m³. **Tonna rejestr angielska** (do mierzenia pojemności okrętów) = 100 stóp³ = 2,83 m³; **tonna okrętowa angielska** = 42 stopy³ = 1,19 m³. **Sażen pruski**² = 108 stóp² = 3,34 m². **Sażen rosyjski**² = 9,7 m².

Garniec polski	Litr	Wiadro austr.	Wiadro ros.	Wiadro pruskie
1	4	0,071	0,325	0,056
25	100	1,767	8,130	1,458
14,148	56,299	1	3,763	1,179
13,751	12,300	0,265	1	0,045
17,175	68,712	0,848	5,576	1

Hektolitr (hl) = 10 dekalitrów = 100 litrów (l);

Korzec = 32 garnce. **beczka** = 25 garncy = 100 l; **garniec** = 4 kwarty = 16 kwaterek = 32 półkwatarki.

Last angielski = 2 tony = 10 Imperiał Quarters = 20 combs = 80 bushels (buszli) = 2908 l; **buszel** = 4 peks = 8 gallonów = 36,3 l; **gallon** = 4 kwarty = 8 pints = 4,5 l

Wiadro austrjackie = 40 miarom = 160 Wiener Seidel (kufel) (kufel = 0,35 l). **Oxhoft pruski** = 3 wiadra = 180 kwart.

Korce polskie	Hektolity	Miarka austr.	Cz.-tw. rosyjska	Szefle pruskie
1	1,280	2,085	0,610	4,329
0,791	1	1,623	0,476	1,819
0,479	0,616	1	0,293	1,114
1,640	2,099	3,410	1	3,917
0,422	1,550	0,897	0,262	1

Beczka rosyjska = 40 wiader = 400 sztofów = 800 butelek = 4000 czarek = 492 l; **wiadro** = 12,299 l.

Łaszt rosyjski zboża = 16 ćwierci = 32 ośminy = 128 czetwereków = 1024 garnce = 3358 l (garniec = 3,28 l).

Funt polski	Kilogram	Funt austrj.	Funt rosyjski	Funt pruski
1	0,405	0,720	0,999	0,910
2,469	1	1,786	2,442	2
1,388	0,560	1	1,368	1,120
1,010	0,409	0,731	1	0,819
1,235	0,500	0,893	1,221	1

Tonna (t) = 10 centnarów metrycznych = 1000 kilogramów; **centnar metryczny (q)**, quintal = 100 kg = 247 funtów; **kilogram (kg)** = 10 hektogramów (**hg**) = 100 dekagramów (**dag**) = 1000 gramów (**g**); **gram** = 10 decygramów

(**dg**) = 100 centygramów (**cg**) = 1000 miligramów (**mg**).

Centnar nowopolski = 4 kamienie = 100 funtów = 40,5 kg.

Funt polski = 16 uncji = 32 luty = 128 drachm = 348 skrupułów = 9216 granów.

K. P.T.

193